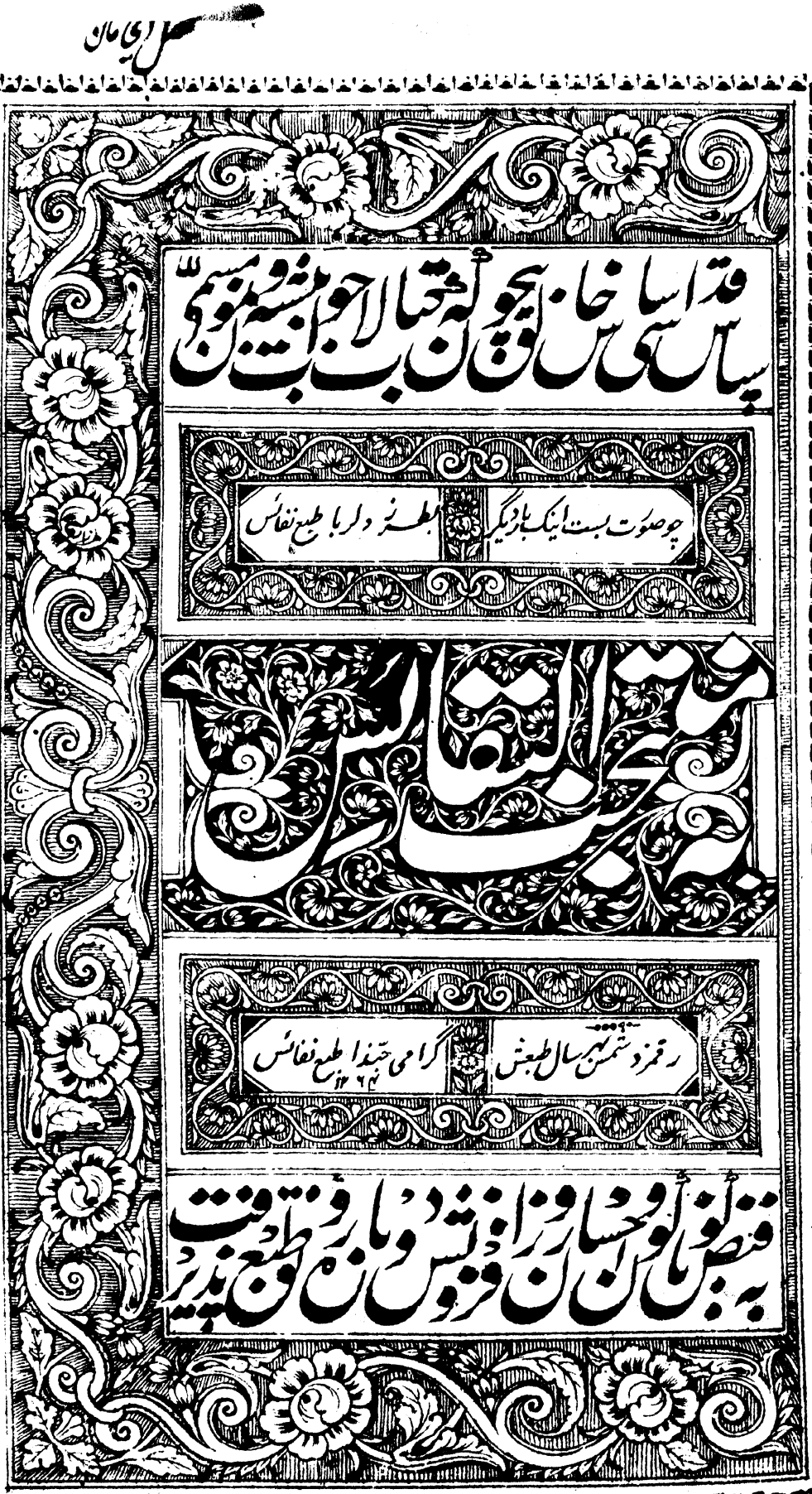
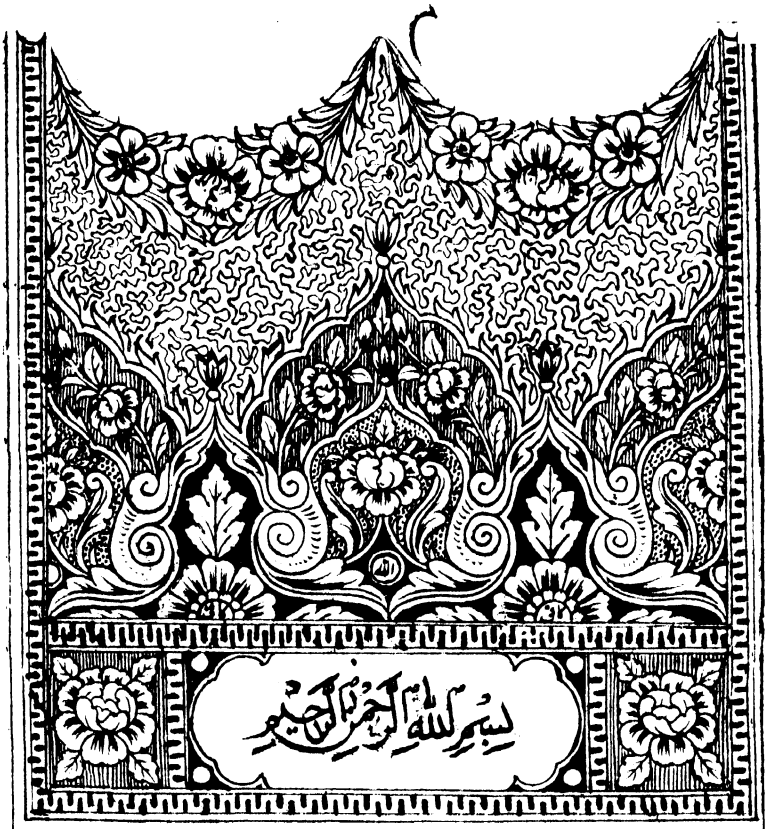
UNIVERSAL
LIBRARY
OU-232852
UNIVERSAL
LIBRARY

سپاس قدا سی مس خا ن لوق بچو لہ شتا لا جوا ب شبہ و مثو ل مسیم
چو صورت بست اینک بار دیگر بطبعہ دلربا طبع نفائس
ترجمہ البتہ ا س
ر قمر د شمس سہر سال طبعش گرامی چند ا طبع نفائس
بہ قبض لو ن او حسار ر ا ز فرو تش د با ر و طبع پذیرفت

بسم الله الرحمن الرحیم

عمده ترین کلامیکه عند التقریر موئید فضلای نامدار و مدار افاضل جلیل المقدار باشد
حمد حمیدیست که از جواهر الحروف ثنایش خلعت مکلل صحاح برای اجسام الفاظ
رسیده و زیباترین پایکه استماعش مفتاح کنز سعادت و مصباح فانوس
رشادت عطا فرمایدیعت محمودیست که ذاتش منتخب کتاب رسالت و منتخب
دیوان نبوّت واقع گردیده **امّا بعد** بر ضمائر اقمار
ضمائر طالبان حق شناس روشن تر از خورشید سمت الراس باد که
هر گاه اشیای عجیبه و اجناس غریبه از صنادیق اخفا و کتمان بر آمده
زیب ذکا کنین اعلان می شوند صاحدان مصاعد فهم و ذکا و عارجان

معارج رفعت و اعتلا دست با بتیاعش کشاده حظی می اندوزند و از پا افتادگان
و حل بر خلل پستی فطرت و گام سنجان بوادی دور از آبادی نهب
و غارت کف افسوس مالین فتیلهٔ نقب سرقت می افروزند حتی که این معنی
در متاع کثیر الانتفاع علم و هنر که کری هنگامهٔ انتظام امور جزوی و کلی بدان
منوط و مربوط نیز راه یافت چنانچه هریک از ما آشنایان طرز معانی بیگانه و با
مضامین بیگانه براه ناهموار سرقه مضمون اشعار خواه بهان الفاظ و خواه
به تبدیل بعض شتافت فاما معشوقه کتابی که سرتا پا بعلت سرقه گرفتار باشد
بنظر نرسیده و شاید نسخه که از فرق تا قدم حلیهٔ دزدی پوشیده باشد جلوه گر
نگردیده پس بنا بر عقل مشیر تدوین نفس النفائس که چسان جواهر الفاظ کتاب مسکین
نفحات نفائس اللغات را که در ترجمهٔ لغات اردوی هندوستانی و عربی
و فارسی واندکی ترکی از تصانیف لطیف ابلغ بلغای دهر افصح فصحای عصر
مولوی اوحد الدین احمد بلگرامی قدس سرّه
السامی ست با وجود احاطهٔ ضیای بیضای شهرتش دزدین و تلمّع
یواقیت مضمونش **مصرعه** چه دلاورست
دزدی که بکف چراغ دارد مصداق حال او گردیده از انجا که حواس
سارق هنگام ارتکاب فعل ناقصهٔ خود صریح ست که مجتمع نمی باشند

بسا کو ہر الفاظ مرادف از دست نگاہش فرو ریخت و چونکہ اخفای
این چنین اُمتعہ ثمینہ خیلے دشوار و اشکال ست بخیال
تشنیع خلائق بشاہ راہی کہ منظہر طرز انتخاب باشد گریخت بہ حال
چون اکثر خاص و عام ازان کتاب ممتنع الجواب کہ این فقیر
حقیر محبوب علی رام پوری آرزو پیش ازین در طبع
جامع مکارم اخلاق و منبع محاسن اتفاق محمد مصطفے خان
حرسہ اللہ عن نوائب الزمان مطبوع کنانین بود تا حال بی خبر
ہستند و دامن حال از لآلی شوق تحقیق مالا مال داشتہ از نقد
ظاہری تہید ستند لہذا خاکسار بعد ازالۂ اغلاط صریحہ نسخہ انفس نفائس
منتخب النفائس کہ از ایصال لوث و دروغ جدا و بفصال
فرق سارق و بد خواد شاہد سال ہجری جلوہ نماست قرار
داد و در عہد تقدس مہد خدام گردون احتشام حضرت شہنشاہ
گیتی پناہ ابو المظفر مصلح الدین ثریا جاہ سلطان عادل
خاقان زمان محمد امجد علی شاہ پادشاہ خلد اللہ ملکہ و سلطانہ
و افاض علی العالمین برہ و احسانہ طبع کنانین ابواب فوائد
کثیرہ بروی طالبان گشاد و اللہ ولی التوفیق و بیدہ ازمۃ التحقیق

باب الف ممدودہ بابائے موحدہ

اردو	فارسی	عربی
آبجورا	آبجور	کوب ولوب
آبریز	آبریز جای ریختن آب ۱۲	مصبّ الماء
آپس	خویشی خرشاوند دباہم	قرابۃ وقرابین الاحباب
آتا	آرد	طحن
آٹہ آٹہ آنسو رونا	بسیار گریستن	الدمع بالکثرۃ
آج	امروز	الیوم
آدھا	نیم ونیمہ	نصف
آرائش	کاغذ رنگین باغ	×
آرا	آرہ	منشار
آڑ	پردہ	حجر وحجاب وستر
آڑو	شفتالو	خوخ
آزمائش		خبرت بکسر خا وجیم ۱۲
آستین چڑھانا	آستین بر زدن	تشمیر

اردو	فارسی	عربی
آبرو	آبرو	عرض اعراض جمع
آبنوس چوب معروف	آبنوس	ابنوس
آپہی ماری آپہی چلای	خویشتن زند وخود فریاد میکند	ولا تضرب وازر وزر اخری
آٹہ صد معروف ۱۲	هشت	ثمان وثمانیۃ
آٹھوان	هشتم وهشتمین	ثامن
اُخٹا	اخته وبیضه خاکشید	خصی
اوندہا سیسی	دردیم سر	شقیقه
آرسی		مرآۃ
آرا چلانا	اره کشیدن	نشر
آرا	اریب	محفر
آزمانا	آزمودن	اختبار وتجربۃ واختبار وتجربۃ
آسین	آسین	کم ودرع ۱۲
آسرا	امید وچشم	رجاء وامل

باب الف ممدودہ بابائے مخلوطہ

اردو	فارسی	عربی
آبگینہ	آبگینہ	زجاج
آبلہ	آبلہ	بثر
آپہی آپ	خود بخود	تلقائہ
آتش بازی	آتش بازی	نار
آتش بازی	آتش بازی	نار
آٹہ پہر	آٹہ پہر	ثمان ساعات
آٹہ پہر	آٹہ پہر	ثمان ساعات
آدہا	نیم ونیمہ	نصف
آدہا	نیم ونیمہ	نصف
آدہا	نیم ونیمہ	نصف

ه	ف	عر
آسان	آسان	سَهْلٌ وَاهْوَنُ وَهَيِّنٌ هَيِّنٌ
آس پاس	گِردا گِرد	حَوْل
آسمانی تیر	تیر ہوائے	سَهْمٌ عَائِرٌ
آفتابہ آفتادہ	آفتابہ آفتادہ	مِطْهَرَةٌ اِدَاوَةٌ وَمِنْقَمَةٌ
آگ بجھانا	سرد کرنا آتش	اِخْمَادٌ وَاِطْفَاءٌ
آگ گاڑنا و دبانا	آتش بخاکستر نہفتن	دَفْنُ النَّارِ فِي الرَّمَادِ
آگ لگنا	آتش گرفتن وافتادن	وُقُوعُ حَرِيقٍ
آگے و اگ درخت معروف	+ زاخل	عُشَرٌ
آلو بخارا	آلو بخارا سرد و تر در دوم	اِجَّاصٌ
آنا جانا	آمد و رفت	تَرَدُّدٌ
آندھی	تند باد	رِيحٌ وَزَوْبَعٌ
آنسو	اشک و شرشک	دَمْعٌ جَمْعُ دُمُوعٍ
آنسو ٹپکنا	قطرہ قطرہ اشک	اِسْبَالٌ
آنگس	کجک	مُقْمَعَةٌ
آنکھ پھرکنا	پریدن چشم	اِخْلَاجُ الْعَيْنِ

ه	ف	عر
آسائش	اسائش	رَاحَةٌ وَدَعَةٌ
آسمان	آسمان و سپہر و چرخ	سَمَاءٌ وَفَلَكٌ وَجَرْبَاءُ
آسیب	پریزدہ و گرفتہ و دیوزدہ و گرفتہ	ذِي جِنَّةٍ
آگ	آتش و آذر	نَارٌ وَضَرَمٌ وَسُوَاظٌ
آگ کا بانا	آتش بخاکستر پوشیدن و گھبندن	طَبْنٌ
آگ لگانا	آتش زدن	اِحْرَاقٌ
آگ لینی آنا	آمدن برائے آتش بردن	+
آگے	پیش و روبرو	قُدَّامٌ وَقُبَالٌ وَتُجَاهٌ وَحِذَاءٌ
آنا	آمدن	مَجِيءٌ وَاِتْيَانٌ
آنب و آم	انبہ و نعرک	اَنْبَجٌ
آندھی اٹھنا	باد تند برخاستن	هَبَّتِ الرِّيحُ
آنسو بہنا	روان شدن اشک	هَمَلَتِ الْعَيْنُ
آنکڑا	آہن سرکج	عُقْفَاءُ
آنکھ	چشم و دیدہ	عَيْنٌ وَحَدَقَةٌ
آنکھ پھوڑنا	چشم کور کردن	فَقْءٌ

ه	ف	عر		ه	ف	عر
آنگه دکهانا	چشم نمودن	زَنْهَرَه و حَمْلَقَه		آنگه مارنا	چشمک زدن	غَمز
آنا بهولا	سرمامک و چشم بندک	+		آنگه موندنا و بند کرنا	چشم بستن	تَغمِیض وَاِغماض
آنگه نیچی کرنا	چشم فرو کردن	غَضّ هردو بمعجمه ۱۲		آنولا معروف ۱۲	آملید سرد و خشک ۱۲	آمْلَج
آواز ۲	آواز و آوا و بانگ	صَوت وَصدا		آواز دهانا اور متبه جانا	آواز گرفتن ۳	بَحّ و بُحوحَه وَبَحاحَه
آوا معروف ۱۲	آوه و خروش و داد و فریاد	صُراخ و لغات متقاربه		آهٹ	شکیو و شکیو و شکیو	حِسّ و حَسیف وحَسیس و وقس

باب الف مقصوره با موحده

ابابیل ۴	پرستوک فرستوک	خطاف و معروف		اُبال	سرخوش کهنک و بیک	لغه وطفحه
اَبرَک	ستاره زمین	طَلَق معرب ۱۲		اَبَره ۶	ابره	ظِهارَه
اُبنا	مزه گردیدن طعام	تَسمّه ۵		اُبکائے	بهم آمدن دل	هَواع
اُبلنا	جوشیدن آب و بیک	غَلَیان و ۸ جَیَشان		اُپلا	پاچک و عوشاک ۹	خِثی اخثاء ج
اُپلی جلانا	پاچک سوختن	اِختِثاء		اُپنا ہی	از خود است و از ماست	هُوَ مِنّی
اُتار	نشیب ضد فراز	صَبَب		اُترا را	گذرگاه آب و فرود آمدن	مَعبَر و مَزال
اُتارنا	فرود آوردن کسی را بمکان	اِنزال		اِترانا	خودنمائی	تَبَختُر و تَطَرّف
اُترسون	پسر پس فردا و دختر پریروز	بَعدَ یَومِ غَدٍ وقبل یومین		اُترنا	فرود آمدن مست از در یا گذشتن	نُزول و عُبور
اُترنگ ۱۱	کرارا	سَاکِف		اُترہری	باد شمال و شمالی و بالا	شَمال و مِسمِ ولسّمِ ۱۲

هـ ف عـ

اتوار	یکشنبہ	یوم الاحد
اٹالا	بارخانہ و رخت خانہ	قمار و اتاث
اٹھا دینا	برخیزانیدن	اِزعاج
اُجاڑ	ویران	خراب و خرابہ
اجارہ	بمزد دادن خانہ غیرہ	اِجارۃ
اَجگر	گران تر	اَثقل
اُجلائی	سپیدی	بیاض
اَجوائن	زنیان و بانخواہ	بزر النبخ لغم اسانی
اَجیرن	بیصہ دون و تخمہ کشیدن	تخمۃ و ھیصلۃ
اَچانک	ناگہان یکایک	بغتۃ و مفاجاۃ
اَچٹ جانا	جستن شمشیر غیرہ	نبوۃ
اچک لیجانا	دزدیدن	تخلف و اختطاف و تخطف
اَچھا ہونا	بہ شدن	بُرء
اُچھو ہونا	دکھیدن	غص
اَخروٹ	چارمغز و گردگان	جوز ہند گردنگ

هـ ف عـ

اتو و اتوں	ایضاً	×
اتھلا	پیالہ بی تہ	رحراح و رھوۃ و رحا
اٹکل	اندازہ چیزے	قیاس و تخمین
اٹیرن	چنگلوک	استناخ و استیح
اجاڑنا	ویران کردن	تخریب و اخراب
اُجڑ جانا	ویران شدن و درگردیدن	خرب
اُجلا	سپید	ابیض
اَجمود	تخم کرفس	بزر الکرفس
اُجیالا	روشنی و فروغ	ضوء و ضیاء و نور
اَچار	اچار و آچار	مخلل
اَچانک پڑنا		اغتلات
اُچکا	بردار و بدرو	مختلس و خباس
اَچھا	خوش و خوب	حسن و زین و نعوت و ملی
اُچھل جانا	برجستن	وثوب
اَچھوتی	پشت	حرشۃ

جزو اول فارسی

جزو دوم فارسی

ف	عر	ه	ف	عر
اوا ۱	اواو آن و نار	اَدا کرنا	ادا کردن	تادیه و قضا و ایفاء
اَدبدانا	دستاچه شدن	اَدرک	ادرک کرم و خشک ۱۲	تحصیل طب
اُدھار	وام و پساد ست	اُدھار دینا	وام دادن	اِقراض
اُدھار لینا	وام کردن	اُدھار مانگنا	وام خواستن	اِستقراض
اُدھیڑنا	۲	اُدہ گلا	نیم خام ۴ و زنده	+
اَدہ موا	نیم جان و نیم کش و بسمل	اَدہیڑ	میانه سال	عوان
اُدھیڑنا	پوست کشیدن	اَدّا	آده ۶	موقعه
اَرْدَاوا	ملغور و ولیده و کبشیده	ارگجا	پرگنده	خلوق و غالیه ۸
ارگن نام ساز	ارغن و ارغون و ارغنون	اَرنڈ	بید انجیر	خروع ۹
ارمان رکیت	ارمان و آرزو	اَروے معروف ۱۲	+	قلقاس ۱۰ گرم و خشک
اَرسے زبان تھیلنے ۱۲	خفچه و غباره	اَرہر	دشمر و شاطل	دُرُج
ارے نزائیه برای تحقیر ۱۳	ارے	اڑانا چوبکه در میان استاده کنند ۱۲	ستون	عماد و عمود و ظهر
اُڑانا	پراندن	اُڑنا	پریدن و پرواز کردن	طیران ۱۴
اَڑنگا	گهه گیر	اَڑنگا	پای پیچیدن	شغزیه و ظهار ۱۴
اَڑھیل	گهه گیر			حرون
اڑوا ڑ	+	ظِئر ۱۵	حران ۱۳	

۱ آوا الفتح والضم ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵

ف

ازار بند	شلوار بند و بند بنان	تکّہ و تکک	ازار بند دانا
ازدہا	اژدہا و اژدر ہا	ثعبان	ازار بند در انداختن
آسانا	کاہ خرمن بیاد دادن	تذریۃ	ازدہات
اسپند	سپند و اسپندان	حرمل	اسپغول
آستر	آستر و استر	بطانۃ	استانی
اشارا	اشارہ	ایماء و غمز و رمز و حاجب	استرا
افلاس	درویشی و فلاکت	فقر و فاقۃ و خصاصۃ	افطاری
اکتانا	دل کرفتن	ملال و ملالۃ	افیون و افیم
اکڑنا	بزہو پیچیدن و نازیدن	تبختر و عجب	اکڑا
اکڑو	چنک یا و غنچہ لب تنکستن	قوقصاء	اکڑی چلنا
اکھاڑا	جرک	مصرع	اکونی
اکھیڑنا	برکندن و برکشیدن	نزع و قلع و تقلیع و اقلاع	اکہری رسی
اگارنا	خمیر چاپیدن	اختمار	اگاری
اگر	اگر کرم و خشک	عود و قطر و مندل	اگال
اگل پڑنا	بیان بیحد	اندلاق	اگلا
			اگلنا

ف

ازار بند دانا	ازار بند در انداختن	استنکاک	
ازدہات	ہفت جوش	صفر	
اسپغول	اسپغول و کشنیز	بذر قطونا	
استانی	آتون	معلّمۃ	
استرا	استرہ و تمواشر	مواسی	
افطاری	روزہ کشا	فطور و فطور	
افیون و افیم	مہیانل و برزن بخافل	افیون	
اکڑا	شجیدہ	متشنّج	
اکڑی چلنا	سینہ اکشیدہ و جبان رفتن	شمر و رمل	
اکونی	دوشاب دلی	وحام	
اکہری رسی	رسن یکتاہ	حبل فاتل	
اگاری		طوال و اشکیل	
اگال	اگال	بلاعۃ	
اگلا	پیشین و پیشینہ	سابق و سالف	
اگلنا	بیرون انداختن ازدہان	قذف	

اگنا	روئیدن رستن و دمیدن	نبت
اگوائی	پذیرفته شدن	إستقبال
الاؤ	الاؤ	موقد النار
الٹا	بازگونه سرازیر	مقلوب و معکوس
الٹا سوا ہونا	ازپس و نشستن بر	تسند
الٹ پلٹ ہونا	برهم شدن سنبها	تقلب و انقلاب
الٹسی	غیر	کتان
الف ہونا	سینچا شدن	قمص و استسقاء و شباب
انگسی	سستے کابلی و سنبدے	کسل و صمة
الوپ انجن	سرمه خفا	کحل الخفاء
امام	سرگروه مقتدی گل سبحه	امام
امانت رکھنا	ودیعت نہادن	إیداع
انس	گرمی محبت	علة و عکاك و عکاك و عکاك
انناس	خیار چنبر	خیار شنبر
انار سیدانہ	〃	شنباء

اگن چڑیا بہاگلہا ۱۲	سمندر	سمندل
اگہانا بہاگلہا ۱۲	رسیر	شبعان
الائچی	گرم قاقله	هبوا و شمار
الٹا جنا	بازگونه زادن	بائن
الٹ پلٹ کرنا و الٹنا	زیروزبر کردن تهوبالا کردن	قلب و تقلیب
الٹی پہننا	برقفا گشتن	رجعة قهقری
الغوزه	توتک	شبابة
الگنی		مغلاق
الو	چغد	بوم و بومة
الینڈا ڈالنا	فرو ریختن	کب و کبکب
امام باڑه	حسینیه و تعزیه ماه محرم	+
امرت بہاگلہا ۱۲	آبگینه خیزاب زندگانی	ماء الحیوة و عسل
امکا ڈنمکا	باستار و میتار	+
انار	نار و انار	رمان
انبلی	انبلیج سرد و خشک ۱۲	عرهنا

ه ف عر		
اُنٹی	کشادگی میان انگشتا	فَوت
اُنجل	+	حَنیه
انجیر	انجیر و انجیره	تین
اِندرجو	زبان کنجشک	لِسانُ العصفور
اَندھیر	باد تند غبار انگیز	صَفْصَف وهَفْهَف
اندھیرے	چشم بند	بُرقُعُ الفَرَس
انڈوائے	+	بائِض
انڈی سینا	بال بر بیضه کشیدن و بیضه پرورد	حَضَنَ مَضْعَ
انگارا	آتش پارهٔ کلان	جَمْرَه
انگڑائی لینا	خمیازه کردن و دندان کشیدن	تَمَطّی
انگلی	انگشت	اِصْبَع
انگلی چوسنا	انگشت لیسیدن	مَرَث
انگوٹھا	زانگشت	اِبْهام
انگوٹھی پہنانا	انگشتر پوشیدن	تَخَتُّم
انگیا	شانا کچھ و بارزنگ	+

ه ف عر		
انٹی باز	+	تَقافُ
انجن	توتیا و سرمه	کُحل
اندرائن کا پھل	کبابت و خربزه تلخ	حَنظَل
اندھا	کور و نابینا	ضَریر و اَعمی
اندھے	زن نابینا	عَمیاء و عَمیٰ
انڈا	تخم مرغ و خایهٔ مرغ	بَیضَه و بَیض
انڈی دینا	بیضه آوردن و تخم نهادن	بَیض
انکھوا و کھوا	روئیدگی کز زمین آید	بارِض
انگڑائے	خمیازه و پشک	مَطواء
انگشتانا	نشست و نگیر	خَتیعه
انگل چٹخانا	آواز از آن در انگشتان	فَرقَعَه
انگنائے	پیشگاه	ساحَه و فاحَه
انگوٹھے	انگشتر	خاتِم
انگور	انگور	عِنَب و کَرم
انگیٹھے	آتشدان	کانون

ا	ف	عر	ا	ف	عر
اَنی	نوک نیزہ	سِنان	اوبہی	غار کرفتن فیل و شیر	زُرنبہ ۱
اوپر	بالا	اَعلےٰ	اُوت	مرد بزن محاورہ قدیم ۱۲	عَرَب ۲
اُوٹ	پردہ	حاجِز ۳	اُوٹنا	فلخیدن ای پشتہ ۱۲	حَلَج ۴
اوٹنے	چوبکین لوہین	عِلاج ۵	اوٹی روئی	فخودہ و فلخیدہ	مَحلُوج
اوجہ	شکنبہ	کِرش ۶	اُوجھی	شکم بندہ و شکمی	بَطین دعبد البطین یزدہ
اوڑھنا	جامہ بر خود انداختن	اِلتِحاف و تغطی	اوڑھنی	سراندازہ دانی و باشامہ	خِمار و مِقنعہ و مِقنعہ
اُوکہ	نیشکر	قَصَبُ السُّکَّر	اُوکھلی	جاروب جوغن ۹	مِہراس و مَہاوِن
اول	گرو	رَہن ۱۰	اولا	نگرگ و بچہ و سنگچہ	بَرد و غُراب ۱۱
اولما	رودہ رودہ	مَسمُوط ۱۱	اُون	پشم	صُوف و وبر ۱۳
اونٹ	شتر	بَعیر و جَمَل	اونٹ بٹھانا	خوابانیدن شتر	اِناخَة
اونٹ گھاس	اُشتر خار	+	اونٹ گاہی	اشترگاہ و ملنگ ہندی ساختہ ۱۲	زَرافَہ ۱۴
اونٹنی	مادہ شتر	نَاقَہ	اونچی نیچی	نشیب و فراز	اَرضٌ ذاتُ حُزُونٍ وسُہُولٍ
اوندھا	بازگونہ ۱۵	مَکفُوءٌ و مَقلُوب	اوندھانا	نگون کردن	نَکب و نَکس
اوندھی ہنڈیا گرنا	بر رو افتادن	اِنکِبَاب ۱۶	اُونگھ	چُرتگی	نُعسَہ و سِنَة
اوہ واوہے ۱۷	وَخ و وَخ جان	وَیحَ	اَہار	آش بہمراہ کردن کاغذ ۱۲	+

۱۳

ه ف ع		ه ف ع		ه ف ع	
اَبیر	گاؤ بان	لبّار و بقّار		اَیّال	قش و یال
اَیتَر	خود نما	مرح و بطر و اشر		اَیّر لگانا	پاشنہ پر دن کرن
اَیڑی	پاشنا و پاشنہ	عقب		اَیکرنگ	یکرنگ
اَیکتا	یکتا پسر	فرّاد برورزن تنہا		اَیکمنزلہ	خانہ یک شبانہ
اَیلوا	صبر	صبر		اَینٹ	خشت
اَیندھن	ہیمہ و ہیزم	حطب		آغل	ایوار مرا زبان دہات ۱۲

باب موحدہ مع الالف

باپ	آتا و پدر کی کنیت ۱۲	اَب و والد		بارنگ	برنگ کابلی گرم و خشک ۱۲
بابونہ	بابونہ	بابونہ معرب و بقّار کاغذ		بات	سخن و گفتگو
بات بدلنا	زبان برگردانیدن و سخن برگردانیدن	تغییر و تبدیل		باتیں کرنا	سخن گفتن
باٹ	سنگ ترازو	صنجۃ المیزان		باجرہ	کاورس
باچہ	گنجک دہان	صامغ و ذقن شاذ		بادرسیہ	بادرسیہ و کماج
بادل	ابر و سیغ	غمام و سحاب و عارض و رباب		بادیا	کاسنی کلان
بارانی	بارانی	مطرۃ و لبّادۃ		بارتنگ	بارتنگ و زبان بزہ و خرنول
بارہ بانی	دہہی شش شری	ابریز و نضار		بارہ سنگا	گوزن و نخجیر

ه ف ع		ه ف ع	
عُرف	ایال	قش و یال	
رکض و رکل	ایّر لگانا	پاشنہ پر دن کردن	
صمیم و مصمت	ایکرنگ	یکرنگ	
ذو طبقۃ طبقتین	ایکمنزلہ و دو منزلہ عمارت	خانہ یک شبانہ و دو شبانہ	
لبن و آجر معرب اگر	اینٹ	خشت	
حظیرۃ	آغل	ایوار مرا زبان دہات ۱۲	

اب و والد	پدر	باپ		بارنگ	برنگ کابلی گرم و خشک ۱۲
بابونج معرب و بقّار کاغذ	بابونہ	بابونہ		بات	سخن و گفتگو
تغییر و تبدیل	زبان برگردانیدن و سخن برگردانیدن	بات بدلنا		باتیں کرنا	سخن گفتن
صنجۃ المیزان	سنگ ترازو	باٹ		باجرہ	کاورس
صامغ و ذقن شاذ	گنجک دہان	باچہ		بادرسیہ	بادرسیہ و کماج
غمام و سحاب و عارض و رباب	ابر و سیغ	بادل		بادیا	کاسنی کلان
مطرۃ و لبّادۃ	بارانی	بارانی		بارتنگ	بارتنگ و زبان بزہ و خرنول
ابریز و نضار	دہہی شش شری	بارہ بانی		بارہ سنگا	گوزن و نخجیر

باربرداری	باربردار ے	حمولۃ	باری	ہنگام معین	نوبۃ
باڑہ	آب دوم تیغ	غرار وحاۃ وطبۃ ل	باڑہ صف درختان ۱۲	روہ ورا ستہ	سکۃ وانبو وسطر ۲
باڑہ	پرچین وبست وخار	قشیع	باڑہ	جوش دریا	ملّ وطمّ وتموّاج
باڑہ	مالیدگی	نمو بضم ن وتشدید واو	باڑہ کہنا	آب دوم دادن	تحلّ وسن
باڑہ کرجانا	ریختن دم شمشیر	تقلل وفلول	باڑہیا	فسان کش	شحاذ وسان
باز	باز	بانے ل ابواز جمع ۱۲	بازاری	بازاری ومردم بازار	سوقی
بازو	بازو	عضد ۴	بازو	بال مرغان	جناح ۵
بازو	بازو ودرانی	عضادۃ	بازوبند	بازوبند	دملوج ودملج
بازیگر	بازیگر	مشعبذ ومشعوذ ۵	باس	بوی خوش وبدبو	نشر وبان ۳
باسی	شبینہ	بائت ۱	باشا	باشہ	باشق ۱۲ وغلام ۱۱
باگ	دوال لگام	عنان ج عنۃ ۱۲	باگدور	پالہنگ وچنبور	مقود
باگ دہیلی کرنا	سبک کردن عنان	ارخاء	باگ کھینچنا	جلوس کشیدن	کبح وکفر ۱۳
باگ موڑنا	عنان پیچیدن	عطف وثنی	باگہ	شیر	اسد اسد
باگہنی	مادہ شیر	اسدۃ ولبوۃ	بال	موی غیر مشعر وغیر مریش ۱۲	بعثر ۱۲
بالا	شیرخوارہ	طفل	بالاپوش	شادیچہ	لحاف

ه ف عر			ه ف عر		
بالا زیر ۱۲	کوشوارہ	قُرط وشنف ۱	بالا خانہ	منظر و پردہ	عُرفہ و عِلیّہ
بال بکھیرنا درہم ۱۲	موئے پریشان کردن	نَشرُ الشَّعر	بال بکھیرنا	موئے کشادن	سَدَل و اِرسال ۲
بال جھڑنا	ریختن مو	اِنحِسار ۳	بال چُننا	موئے چیدن	نَتف و نمص
بالچھڑ	+	سُنبُلُ الطِّیب	بال سلجھانا	راست کردن موئے	تَسریح ۴
بالشت	وجب و گرہ دست و بدست ۵	شِبر اشعار جمع ۱۲	بالشت بھر ناپنا	وجب کردن	شَبر ۶
بالو	ریگ	رَمل ۷	بالو کی دوات	دوات ریگ	مُرمِلہ ۸
بالے اَسیر غدر کی ۱۲	گوشوارہ و آویزہ گوش	قُرط و رَعثہ ۹	بالے بشاشہ ترکی ۱۲	خوشہ	سُنبُلہ
بان	تیر چوب	+	بانا	بود	لُحمہ ۱۰
بانات	سقرلات ۱۱ و جامہ بجوانی	جوخ و لِبادہ	بام قسمی از ماہی	ماہی مار ماہی طلسمی کہ زہرہ ماہی حرام	جِرِّیت و قَلیس وجِرِّیہ ۱۲
بانٹنی	سوراخ مار	حُجر بضم جیم و سکون جیم پہلو ۱۳	بانٹنا	بخش کردن	تَوزِیع و تَفریق
بانج	سترون و سترغ ۱۳	عَقیر و عَاقِر	باندہ	بند آب	بِرَع و سِکر ۱۴
باندہنو	گلبند و گلبندے	+	بانڈا	بگنگ ۱۵	اَبتر و بتراء
بانس	نے	قَصَب و قَصَبہ	بانسا	نی بینی و دوارک نیستے	قَصَبہ و قَصَف وعرعرین ۱۶
بانس کی چڑ	ریشہ نی و بن نے	عَنقر ۱۷	بانس کی چھال	پوست نے	لِیط ۱۸
بانسلی	نی و نیشکر و پیچہ	قَصَبہ و شَبّابہ و زُمّار ۱۹	بانسلی بجانا	نی دمیدن	زمر و تزمیر

بانیان باہم

ه ف عر		ه ف عر
بانیان ہاتہ	دست چپ	یدِ یسرٰی
باندی	گرہ بجا دزدیدن	عقبت
باؤلی	وای بروزن لای	+
بائیں	چپ	یسار
ببول	مغیلان	سمر و سمرہ
بتانہ	دستہ و دست بچوں	سوار و قبضہ
بتی	پلیتہ	فتیلہ و ذبالہ
بٹا	بتہ و سنگ صلایہ	فہر و صلایہ
بٹیر	بودنہ و در تیج ذکر کرد	سلوی و سمانی
بجلی	درخش	برق و صاعقہ
بجنہ زبان قصباب	شلہ	کرسف و وصیلہ
بچھڑا	کنکین و کشکینہ	+
بچھڑی گائے کی	نان کشکین و سیار	+
بچ	اگر و برج ترکی	فتح
بچاؤ	پناہ و گریزگاہ	ملاذ و مفر
باؤ	باد	ریح
باورچی	طعام پز	طباخ و مطبخی
باولے	زن دیوانہ و بیخرد	مجنونہ و حمقاء
بہری	موی پیشانی	طرہ
بت	بت	صنم و وثن
بتھوا	سرنگ سر دو نر	سرنج و مقطف
بٹ شکن و بہی شکم	نور دشکم	عکنہ
بٹنا	تافتن	فتل
بچانا	نواختن و دور کردن	دفع و صد
بجلی چمکنا	درخشیدن برق	لمع و خفق
بجھو	کفار	ضبع
بجھرا	خشت سبو	کرامہ
بجھایا پانی	آب داغ	+
بچانا	نگہبانی و پاسداشتن	حمایۃ و وقایۃ و حراسۃ
بچھڑا	گوسالہ	عجل و فرقد

ه	ف	ع
بچھو	گژدم	عقرب وسفیدیں
بچھیا	بچھا ماده گاو	عجلة
بچی	ریش بچه و پشچه	عنفقة
بچھون والی	بچه دار	مطفل
بخار آنا	تپ کردن گرفتن وکشیدن	حمّ
بدخو	بدخو	شکس و زعرور
بدر	نقره کوب	مفضض
بدشگنی	بدگونی و بدشگنی	شامة وطيرة وتطير
بدکاری	بدکاری	زنا وبغاء وفسق وفجور
بدن ملنا	بدن مالیدن	دلك و تدلك
بدھیا	خایه کشیده	خصي
برآمدا	سایبان	صفة وظلة
برآورد	برآورد	تخمین
برابری کرنا	همسری کردن	مساجلة
برائی	بدی	سيئة

ه	ف	ع
بچھونا	بستر	فراش و بساط
بچھیرا	اسپ کره	مهر
بچیانا کان کا	جنانیدن کر دش شنوائی	صمّ
بخار	تپ	حمّی وقر بخار
بخاری	پرخو	+
بدذات	بدذات	خبیث وشریر وشریر
بدرنویسی	ابواب	+
بدکار	بدکار	زانی ولغی ومومسة
بدلی کا کھلنا	واشدن ابر	انقشاع
بدھ	چارشنبه	یوم الاربعاء ودبار
برا	بد	قبیح
برانا	خشک ودیرینه	کاذوب وعبد الله
برابر	برابر وهمتا وهمسر	کفو عدیل
برادہ	سورش	برادة
بربری خانا	گوسپند خانه	ماوی الغنم

فارسی مع عربی

ادال

برتن	آوند (اصل آبند بمعنی ظرف)	ظرف و اناء
برچھی	ژوبین	حربة
برس	سال	سنة
برسپت	اورمزد یعنی برجیس و مشتری بہا کہتا ہے	
برف	برف	ثلج
برفی	صابونیہ	صابونية
برقع اٹھانا	نقاب از رخ برانگندن	زحزحة و ازارة
برکت ہونا	برکت شدن	+
برما	برمہ و برماہ و شنبہ و اسکنہ	مثقب و بیزم
برن	سرانا	حلية
برنی	تھنگا شرہ	شفر و اسلف
برہا	آب راہبہ	غمیس
بڑا جھوٹھا	بسیار دروغگو و دروغ زن	
بڑائی کرنا	ستودن	مدح و ثنا
بڑا چلنی والا	بسیار رو	مشاء
برچھا	نیزہ و زار سنان دار	رمح و اسل
برداشت کرنا	تحمل دارے و نیکوداشت	صنعة
برسات	برشکال	بسارة
برطرف کرنا	برطرف کردن	عزل
برف والا	برف فروش	ثلاج
برقع	روبند	برقع و نقاب
برقع ڈالنا	برقع بر رخ افگندن	تبرقع و تنقب
برگد	×	ذات الدوائب
برمانا	شنبیدن بروزن شنبیدن	تثقیب
برنگا	گدارہ و پروار	هردية
بروٹھا	محاورہ تعصبات	سدة
برہی	شیر بہا ساچق ترکے	+
بڑائی	بزرگی	عظمة
بڑبڑانا	ژکیدن	غمغمة و جمجمة
بڑبس	فرتوتی	خرافة

ع	ف	ع	ف	ع	ف	عر
بڑکا	دراز عینی	بڑھانا	دراز کردن	بڑھانا	دراز کردن	اِطَالَه
بڑھانا	بھیجنا و کدخدائی	بڑھرا	+	بڑھرا	+	
بڑھنا	دراز شدن و بالیدن	بڑھوتھا	کفچن	بڑھوتھا	کفچن	شُفَارِش
بڑھے	کنگرہ و کنگرہ دار و دودکش	بڑھیا	پیرزن پیرانی	بڑھیا	پیرزن پیرانی	شَیْخُوخَه و عُجُوز و شَمْطَاء
بڑا	بزرگ	بس	قابو	بس	قابو	فُرْصَه
بساطے	سقط فروش خردہ فروش	بسانا		بسانا		تَعْطِیر
بسانا	آباد کردن	بسانا	کسی جاوداں	بسانا	کسی جاوداں	اِیْوَاع
بساہند	بد بو	بسنا	آباد و آباداں	بسنا	آباد و آباداں	عَامِر
بستے	آبادی	بستونا	لب چیدن	بستونا	لب چیدن	جُھُوش
بسولا	تیشہ	بسولی	تیشہ معمار	بسولی	تیشہ معمار	قَلَم
بسیرا	شب بردن	بسیرا	شب نشین	بسیرا	شب نشین	مَبِیْت
بطانا	زیر پیچ	بطخ	بط اہلی	بطخ	بط اہلی	بَطّ و بَوَرْ
بغبغا	غبغب	بغبغو	دحمہ بفتح دال مہملہ	بغبغو	دحمہ بفتح دال مہملہ	شِقْشِقَه
بغل	بغل و بن بازو	بغل	خشتک و خشتچہ	بغل	خشتک و خشتچہ	لِبْنَه
بغلگیر ہونا	در آغوش کردن	بغل میں دبا لینا	در بغل گرفتن	بغل میں دبا لینا	در بغل گرفتن	تَأَبُّط

بغلیدن بجایا	بغل زدن و بغلک زدن	شمامه		بقا	سبوسه
بقچه و بنجه	جامه پیچ	صوان		بکک	بسیار گوئی و دراز نفسی
بکرا	بزنر	تیس		بگرے	بزماده
بکری کا بچه	بچه گوسفند	جفر و عناق		بگل	پوست درخت
بگواس	درازنفسی	ثرثره		بگهیرنا	پراگنده کردن
بگهیڑا	هنگامه هلاهل	نعاع		بگگنی	گاوی شتر ماده که شیرش کم شده
بگڑنا	بهم برآمدن و دل دگرگون کردن	تغیر		بگلا	بوتیمار و غمخورک
بگولا	گرد باد و دیو باد و سنگ دله	اعصار و جمعه وزوبعه		بگهارنا	سیر داغ ور و غمجه بیش
بگهیلا	شیر بچه	شبل		بل	سوراخ موش و غیره
بل	زور و نیرو و توانائی	قعاة		بل	کجی
بل	شلغفنه و کس	فرج و حر و کس		بلا و بلاو نیز	گربه نر
بلا	بلا و پتیاره	داهیه و حبوبی و غول		بلاق زیور مسعود غزنوی	بلاق
بلاق	دیوار کرنجی	وتواء لایف		بلائین لینا	بلا چین شدن و قربان صدقه
بلبل عربی	هزار دستان مرغ	کعیعو و غندلیب و جمیز		بلبلانا	بیچیدن امعاء کردن
بلبلا ماتا	آواز گریه	شقشقه		بلبل چشم نوعی از جانور	بلبل چشم و چشم بلبل

ف	عر	ه
بَبیلا و بلا	پنجہ آن سوراخ وغور و آب	حباب و غرغرہ و نفاخات
بِلی	بند دہ	خرابہ و مغلاق
بُنا	بافتن	نسج
بُناوٹ	بافتگی	حیاکۃ
بندر	بوزنہ و بوزینہ و چزہ و سیمون	قرد و وباح
بندریا	مادہ بوزنہ	قردۃ
بندہوا	بندی و زندانی	مسجون و اسیر
بندخانہ یمن کنا	بزندان کردن و زنہادن	تسجین
بَنسی	شست	شصت
بنفشہ	بنفشہ	بنفسج
بَنیا	غلہ فروش و بقال	بزّاز
بُوبگ	پیرزن بانغ	×
بوتی	تکہ	بضعۃ و قطعۃ و خرقۃ و ذراۃ
بوجھ	بار	حمل و ثقل
بوجھل	گران	ثقیل و قتیر

ف	عر	ه
بلی	گربہ نامۂ نر و پوشک	سنور و قط
بی بی لوٹن	تر گرنہ مادہ گربہ و ترکان	بادرۃ الجوبۃ
بناوٹ	سانگ	تکلف و تصنع
بنجر	خشکار	وعر و مرت
بندر والا	میمون باز	قرّاد
بندوق	تفنگ تپنگ	×
بندیخانہ	زندان و بندخانہ و بندنخانہ	سجن و محبس
بنسلوچن	تباشیر	طباشیر
بَنماس	×	لسناس
بنولا	پنبہ دانہ گنجیدہ	حب القطن
بوائی	کشتی پا	فلق و شقوف
بوٹہ	پوتہ و شتر بچہ نوتم تر کے	فصیل
بوجھ	دریافت	ادراک
بوجھل	گران بار	مثقل
بوچھار		رشاش

بورا	سبوئے چوب	نشارۃ
بوڑھا	پیر	شیخ وھرم
بول	گفت وگفتار وسخن	قول وکلام
بول مصدر	×	مُرّ
بونا	کوتہ پا چہ خرد پا	قصیر
بوند	یوجہ وچکہ	قطرۃ
بہابھی	زن برادر	زوجۃ الاخ
بہاتی	طعام ہاتم	وضیمۃ
بہاتا	کم شدن آب دریا	جزر
بہارنا	جاروب زدن	کنس
بہاگنا	گریختن	ابق
بہالا	نیزہ	رمح
بہانت بہانت	گونہ گونہ	انواع وانماط واصناف
بہانجی	دختر خواہر	بنت الاخت
بہانتی	خطہ بازو وطاسہ	مشعیذ ومشعوذ

بورانی	بورانی مفرس	بورانیۃ
بوزا	بوزہ دگنی وخیمہ	نقاع
بول	بگو وحرف زن	قل وتکلم
بولی	زبان	لھجۃ ولغۃ
بونا	کشتن وتخم ریختن	زرع وبذر
بہاپ	دود ورنگ ونف وتک	بخار
بہات	تبہ وبدہ	بھط
بہاٹ	بادفروش وبادخوان	وصاف ومطرء ومادح
بہاجی	کاسۂ سمساید	×
بہاری	گران	ثقیل
بہال	نوک نیزہ وتیر	سنان
بہالا مارنا	نیزہ زدن	طعن وسعط
بہانجا	خواہرزادہ	ابن الاخت
بہنگ	تنبگ وگنب	حنبس وقنب
بہاوج	یکہ وزن برادر	کنۃ

بهانه	بهانه	حیله
بهائی	برادر و داور و مانو	اخ
بهت	بسیار و فراوان	
بهٹ	خانهٔ روباه و گرگ وغیره	دکمماس و حجر
بهٹنے	بستان	حلمه بالتحریک
بهٹی	گلخن	قمین و آتون
بهتیارا	مهمان سرا و مسافرخانه	خان و رباط
بهرا	کر	اصم و اوقر
بهرتے	اگر و اگنه	حشو
بهرلینا	گرفتن بمعنی جمع و توفی	استیفاء
بهرنا	آمودن	ملائ
بهروپیا	صورت باز	+
بهری	زن کر	صماء
بهڑبهونجا	تخویف و تخویر	محض
بهڑکنا	زبانه کشیدن	التهاب

بهاو	نرخ	سعر
بهپارا	کهتاب بروزن مهتاب	بخور
بهتیجا	برادرزاده	ابن الاخ
بهٹکنا	راه غلط کردن	ضلال و غوایه
بهٹی	داش و داشه	کور
بهٹیارا	+	طباخ الخان و الرباط
بهبک	خیره و ششدر	متحیر و مبهوت
بهرانا	بحوصله رنجیدن	غرو عزار و زن
بهردیا	جمله حق امزودن	توفیه و ایفاء
بهرم	بزرگی	وقعه و غزوه و عظمه
بهرنا	آلودن و آغشتن	تلوث
بهروسا	امید	توهم و اعتماد و اتکال
بهڑ	گلیز	زنبور گودنو و زنبار
بهڑکانا	تیز کردن	الهاب
بهڑکنا	دست خوردن	نفور و نداد

بہروا	کش کش و رجلیدن و قربان	قوّاد، دیوث
بہشتے	بہشت	اہل الجنّۃ
بہکانا	ورغلانیدن	اغوا
بہکونا	خیسانیدن	مرث و نقع
بہل	ارابہ	عجلہ
بہلاوان	گرم و خشک	بلاذر
بہلائے	خوبی و بہتری	حسنہ و حسنہ
بہلکڑ	فراموشکار و نایادوار	نسیی
بہلا	بہلہ و کناف	قفاز
بہنا	بہنیہ و بہنہ زن	حلاج و نداف
بہنبہنانا	دو ماغ حرف زدن و اہمی سخن گفتن	خنخنہ و غنغنہ
بہنبیرے	+	برقان
بہنگا	کاتر	اقبل و اخول
بہنگوٹنا	بنگ سا	+
بہنگے	کود کش بکناف نازے	مطہر
بہسن	کاہ	حشی و تبن
بہشتے	آب کش	سقاء
بہکہاری	دریوش و کدو گر	شحاذ
بہکوڑا	بسیار گریا	آتاق و ملاح
بھلا	خوش و نکو	طیب و حسن و زین
بھلاوا دینا	فراموش گردانیدن	تنسیہ و انساء
بھلائی و بھلا	نولو	+
بھلگڑ	غلط کار	مغلاط
بہن	باجی و خواہر و ہمشیرہ	اخت
بہنچہا	+	اعن و خن
بہنبہانا	شورش نکسان	اغنان
بہنڈے	+	بامیاء و قرناء
بہنگا	+	براعد و سمول
بہنگیرا	بنگاب سا	+
بہنگے	بنگ نوش	حشاش

بہنوئی	بزنہ	صِہر و خَتَن
بہنسی	دست قال و سفتہ و دش ۱۱	×
بہوسی	سبوس ۱۱ بروزن مجوس و بضم اول	نُخالہ
بہوک	گرسنگی و گشنگی ۱۱	جُوع و مَسغَبَة
بہول جانا	ازیاد دادن	ذُہُول
بہونا	پرشتہ و بریان	سِتواہ
بہونکنا	عفیف کردن سگ	نُباح و عُواء
بہونرا	پوزہ و در حرف ۱۱	اَلنَّسنُوسُ الاَسوَد
بہی	روزنامہ	دَفتَرُ الحِسابِ
بہیدی	ہمراز	بَیِّج
بہیڑ ۱۱	زیر افگن	×
بہیڑ	مادہ میش	نَعجَة
بہیک	گدیہ ۱۱	کُدیَة
بہیگنا	ترشدن	اِبتِلال ۱۶
بہینسا	کاو میش نر	جامُوس نر ۱۲

بہنور	گرداب و چرخاب	وَرطَة و دُوَّار
بہو زن پسر ۱۲	سنہ و سنہا ۱۱	کَنَّة
بہوبہل	خزیر ۱۱	مَلَّة
بہوکا	گرسنہ و گشنہ	جائِع و جَوعان
بہولا بسر	ازیاد رفتہ	نَسیًا مَنسیًّا
بہونکانا	بفغان آوردن	اِنباح ۶
بہونچال	زمین لرزہ	رَجفَة و زَلزَلة
بہی	بہ و آبی ترنج ۱۱	سَفَرجَل
بہیا	سیلاب و نوجہہ ۱۱	سَیل
بہیڑ ۱۱	انبوہ	اِزدِحام
بہیڑ ۱۱	میش نر	کَبشُ ضَأن
بہیڑیا	گرگ	ذِئبٌ سِیدٌ ۱۳
بہیک کا ٹہیکرا	کشکول ۱۱	سَلّاق
بہینس	مادہ گاو میش	جامُوسَة
بیا	کیتو	نَبوط ۱۷

زیباج	سود	ربا
بی ادب	بی اندام ناموزنجه وناتراشیده	
بیاه	کمندانی	عرس
بیپاری	سوداگر	تاجر
بیتا	پیمبر درود و فرزند و تقدیر	
بیتی	درخت و درخت	
بیچ	میان	وسط و اوسط
بیچوبیچ	میان نیستا	مجوفة و حاق
بیحیائی	بیشرمی	وقاحة
بیخ	کنار سرد و خشک	نبق
بیرهنی	عروسک	×
بیره	×	سیقة
بیری	سپیدپاوزالانه	آدم و مرجل
بیگار	مجبورگی	تسخر
بیل	بیاره و پاچیلان و دیره	یفطین

بیماج خور	سودخور	مرابی
بیعانا	بیعانه ورزبون	عربان وعربون ومسکان
بیست	بید	خیزران
بیشت	پیخال	ذکر
بیتهنا	نشستن	قعود وجلوس
بیج	تخم	بذر و بزر هرورآمده
بیچ	در و اندر	فی و وسط
بیحیا	بی شرم بی آزرم	وقح وجالع
بیسک	پزشک و برشک	طبیب
بیری	درخت کنار	سدرة
بیزان	سئل	طلب و رغبت
بیزانیدن	راندن و شتن ستوزانرا	استباق
بیکار	بیکار	متعطل
بیکاری	بیگاری	سخرة
بیل	زگاو	ثور

بیلچہ	بیل	مجرفہ	بیلن	چوچہ و چوبہ	
بیمار داری	رنجور داری	تمریض	بی محابہ	بے روک تامل	
بینٹ	دستہ	نصاب و مقبض	بینڈا	مترس و مذرنک	شہار
بین	مونیہ	ندبہ	بیونتا	جامہ بریدن	قطع
بینگن	بادنگان معرب	آنب و کنکب	بین بیچ	چیپہ	العسر والالف
بینی	بینی و بینی در	رتاج	بیوقت سونا	خواب بے ہنگام	نام فلان
بیوقوف	بیوقوف و کودن خر	آبلہ و احمق	بیہڑ	جرجر	جبوب و صیداء

باب پای فارسی با الف

پاتا	گورکن و جابر سب	مراحاض و عضبار	پاٹ	جامہ یک لخت	لفق
پاٹ	پردہ آسیا	ضرہ	پاٹنا	انباشتن	کبس
پاٹھا	فیل بچہ	دغفل	پاجی	دون و فرومایہ و لفترہ	زذل و وغد
پاخانہ	آبخانہ و خلا و آدب خانہ	بیت الخلا و کنیف	پاد	گوز و تیز	ضراط و رداء
پادری لغت انگریزی	قسیس بروزن رئیس	قسیس معرب	پادنا	گوز بیرون تیز رون	ضرط
پارا	سیماب جیوہ بروزن میوہ	زیبق و زوق	پارسال	پارو پیرار ہاردو مہملہ	
پاڑہ	خود چوب بست	+	پاسنگ	پای سنگ	عین

ع	ف	ع
پاسی	پاسبانی نگہبانی ووراجہ ۱	عَسَس و حَارِس
پاکدامن	پاکدامن و پارسا	عَفِیف
پال	بادبان	شِرَاع وَجَل ۲
پالا	+	صِرّ ۳
پالان	پالان	اِکَاف وَرَحل ۴
پالک	اسپناخ	اِسْفِنَاخ
پالنا	کہوارہ	مَهْد مهود جمع ۱۱
پاکھر	برگستوان و گیم و جھول	تِجْفَاف ۹
پانچ	پنج	خَمْس
پانڈ	+	ضَهْبَاء ۱۰
پانس ڈالنا	تیرو داون زمین را	دَحْرَجَة وَرَمْل ۱۳
پانسا پھینکنا	کعبتین معلنین	جَمْع وَصَبْن ۱۴
پانی بہر آنہا مین	دہان برآب گشتن ۱۶	+
پانی پانی ہوا	از شرم آب شد	ذَابَ مِنَ الْحَیَاء
پائنچہ چڑہانا	پائچہ بالا زدن	تَشْمِیر ۱۸

ع	ف	ع
پاش پاش کرنا	پارہ پارہ کردن	تَفْنِیت ۲
پال	خیمہ کوچک	حِفْش ۳
پال	خاندس ۵	+
پالا	پرورده	مَرْبُوب
پالان باندہنا	پالان نہادن	اِیْکَاف
پالنا	پروردن	رَبّ
پالیز	پالیز و فالیز	خَضِیر ۸ وَمَبْطَخَه
پامور	کبوتر پرہا ۱۰	حَمَامَه مُسَرْوَلَه
پانچوان	پنجم و پنجمین	خَامِس
پانس	انبار	سَمَاد ۱۲
پانسا	+	قُرْعَه
پانی	آب	مَاء ۱۵
پانی پینا	آب خوردن	شُرْب
پائنچہ	پائچہ	رِجْل ۱۷
پانی سوکہ جانا زمین مین	فرو شدن آب در زمین	نَضْب ۱۹ وَغَیض

آہن عامہ کہ سوار در روز جنگ بر سر خود مے بندند ۱۲

پانی گرانا	آب ریختن	سَکَب
پاؤں پڑنا	برہنہ پا کسی کے افتادن	اَنکَبَّ وَجهَهُ
پاؤں چلنا نرد کے تختہ	پا داشتن طفل	تَرَعرُع
پالی	پاچہ گوسپند وغیرہ	کُراع
پائی تخت	پای تخت	دارُالسَّلطَنَة
پاجامہ	شلوار و تنبان و پاچہ و زیر جامہ	سَراوِیل
پائل	نگون سار زادہ و بازگونہ زادہ	مَجنُوف
پپوٹا	بام چشم و ملک چشم	جَفن جفون جمع
پت	تلخہ	صَفراء
پتا	برگ درخت	وَرَق
پت جھڑ	خزان و برگ ریز و پائیز و مہرگان	خَریف
پتّرا	×	بَقُولُهُم
پتلا	پیکر	تِمثال
پتلے		لُعبَة
پتنگ	کاغذ بادی و ہوائی	طائرة محاورہ حال

پاؤں	پای	رِجل فارسی عربی
پاؤں جمانا ورسوجانا	بخواب رفتن پائے	خَدَرُ الرِّجل
پاؤں چیپی کرنا اور دابنا	مُشتمال کردن	دَلک و نَمش
پالی	پایہ تخت وغیرہ	اُسرُ حَصیر
پای تراب	نقل مکان	+
پائل	خلخال	یارُ الجَن
پپیانا	ریم کردن	
پپڑی	پوست خشک	قِشر و قُشار
پت	آبرو	عِرض
پتا	نشان و سراغ	عَلامَة و سِمَة
پتّر	×	صَبَّة
پتلا	تنک و باریک	رَقیق و دَقیق
پتلے	مردمک و انگورک	اِنسانُ العَین
پتلی کا ساگ	شب بازی و لعبت بازی	+
پتنگ	بکم	بَقَّم

اسمدوس پیدا بزبان گجراتی کھنبی و دھنبی نامند ۱۲

پتنگا	پرکالہ آتش	شرارۂ آتش	پتنگا	پروانہ	فراش
پتوار	دنبال کشتی	سکّان	پتواس	پتواز	لنگر و مقطع
پتھر	سنگ	حجر	پتھرکا مکان	سکان سنگین	مقطع حجری
پتھرمارنا	سنگسار کردن	رجم	پتھراؤ کرنا	سنگ باران کردن	امطار الحجر
پتھری	فسان وسان	مسحذ	پتھری	سنگ چقماق	قداح
پتھری	سنگ مثانہ	حصاۃ المثانہ	پتھری	سنگریزہ	حصی وحصیہ
پتّی	برگ کوچک	ورق	پتّی	ریز	شرائح
پتّی جھاڑنا	برگ افشاندن	حت ورق	پتی جھڑنا	برگ ریختن	انحتات
پتیلا	پتیلہ دیگ وپاتیلہ	قدر	پتیلے	دیگ مسینہ خرد	کفت
پٹ	تختہ در	مصراع	پٹ	بگون	مکسب
پٹّا	گلوبند وغیرہ	مخنقۃ	پٹیارا	+	سلۃ
پٹیاری	+	جونۃ	پٹری	روش وخیابان	+
پٹیڑ	دشت سادہ	قفر وجرد	پٹخنا	فرو نشستن بآس	انفناس
پٹکا	کمربند پیچ باغ ترکی	نطاق ومنطقہ	پٹکنا	بزمین زدن	رمی وحط
پٹوا	علاقہ بند محادر وحال	+	پٹھا	پی	عصب

ه	ف	عر
پٹھا	چورہ	فَرْخ
پٹے	زخم بندر گن	عِصَاب
پچاؤ	پژادہ و دوش	کورۃ الکلین
پچانا	شکستن طعام در معدہ	هَضْم
پچر	پانہ	شِکَّة
پچکاری	دمگیر	مِضَخَّة
پچلونا	+	هَاضُوم
پچھاڑی	انتورہ و پائند	سُطَن و سِکَال
پچھلی اوپچھیرنا	برقفا برگشتن	رُجُوع عَلَى الْعَقِب
پچھنا	نشتر	مِشْرَط
پچھواپچھیاؤ	باد قبلہ	دَبُور
پچھوڑن	+	نُسَافَة
پدوڑا	کور زن و کبر زدہ	ضَرَّاط
پر	پرو مگس	لَكِن
پُر	دلو بزرگ	عَرَب

ه	ف	عر
پٹی	سربند	عِصَابَة
پٹیلا	مالاوگرا	مِسْلَفَة
پچھڑا	ناکس و فرومایہ	رَاذِيل و وَغْد
پچھتانا	افسوس خوردن	تَلَهُّف و تَفَكُّن
پچھر لگانا	+	وَشْظ
پچکاری	+	مِزْرَقَة
پچنا	+	اِنْهِضَام
پچھاڑیں کہانا	خود از بر زمین زدن	تَجَمْجُم
پچھم و پچھانہ	خاورہ باختر	مَغْرِب
پچھنی لگانا	کلنگ زدن	شَرْط و بَزْغ
پچھوڑنا	غلہ فشاندن	تَسْف
پدانا	گوزانیدن	تَضْرِيط
پدوڑے	زن گوزندہ	ضَرَّاطَہ
پر	پر	رِيش
پرانا	کہنہ و دیرینہ	عَتِيق

ه ف ع		ه ف ع		ه ف ع
پر بال	موی دین	پرجهاڑنا	گریز و گرتج	نسل ۱۱
پرجهاڑنا	پرافشانی	پرجهڑنا	پرافتادن	نسل
پرسچے	خرچین و باران	پردادا	فرجد	جدّ الاب
پردادی	جدهٔ پدر	پردا	پرده	ستر و حجاب
پرده اوٹنا	پرده کشیدن و در گرفتن	پرداڈالنا	پرده افگندن و انداختن	سدل ۱۲
پردیکی بی بی	پردگے	پردیس	+	دار الغربة
پردیسے	غربت زده و دیده	پرس	قدآدم	بطحه ۱۳
پرسون اواز گون ۱۲	پریروز	پرسوں	پس فردا	بعد الغد
پرسا	پرسهٔ ماتم پرسے	پرکٹ	مرغ پریده پر	مصفوف الجناح
پرکترنا	پر بریدن	پرکہنا	سره کردن	نقد و سحل ۱۴
پرگار ۹	پرگار	پرگیرے	پرتیر	حرف صاد
پرگیری لگانا	پرتیر نهادن و نشانه زدن	پرگنه ۱۱	پرگنه و قصبه	+
پرمٹ	+	پرمیسو	پرمیسو سورا ک	حرف نون
پرنالا	ناودان	پرنالے	ناو کفل ۱۵	+
پرنانا	فرجد	پرنده	پرنده و مرغ ۱۶	طائر

۱۰ قد بفتح قاف و تشدید دال مجمه و رائش بفتح ای جهده و سکون تحتانی و آخر نین مجمه بروزن پرشان زن بر تر یقال قد ذون باسم و شت السیم کہ شوخم پرزد ۱۲

۱۱ پرگنه بروزن فعلی مخفف پرگنه ۱۲ ازان خراج گرفتن و ازان لغت قاریه در اردو دی بهوی مستعمل ۱۲

۱۲ و ضمه بضم فا و سکون ضاد معجمه و فتح ضاد و سکون ها ۱۲

۱۳ قرن بالفتح بمعنی نوشتن ۱۲

۱۴ بالضم بمعنی نوشتن ۱۲

۱۵ ناو کفل بمعنی ودان و بمعنی کشتی ۱۲

پرنوچنا	پر برکندن	نتف (بفتح نون) ۱۲
پروانہ ۱۲	فرمان پادشاہ	مرسوم
پُروا	باد مشرق	صبا
پرّہ ۱۳	ردہ و پرہ	صفّ ترکی سیل ۱۲
پرہیز کروانا	پرہیز فرمودن	حمیة ۱۲
پرہیز کرنا بیمار کا	پرہیز کردن	اِحتماء
پری	پری	جنیّة
پڑاو	فرودگاہ کاروان	محطّ القافلة
پڑوس	ہمسایگی	جوار و مجاورة
پڑھانا	آموختن و درس دادن	اقرأ و علّم و تدریس
پڑھنا	آموختن و درس گرفتن	تعلّم و درس
پڑاوا	پزاوہ	کورة الفخّار
پستا	پستہ	فستق
پسنہاری	آردسا دارد گر	طحّانة ۱۱
پسوج	×	ملّة ۱۶

پروار	خانوادہ	عشیرة
پروانہ	کاغذ روا ۱۲	
پروتنا	فوندن	
پرابا ندھنا	پیوستن	تصفیف
پرہیز کرنا کسی سے	پرہیز کردن	حذر و اجتناب
پرہیزی کھانا	پرہیزانہ	مزورة
پڑاو	شکرگاہ	معسکر ۵
پڑاو مارنا	شبخون زدن	تبییت ۶
پڑوسی	ہمایہ	جار و جانب ۷
پڑھنا	خواندن	قراءة
پڑیا	چکسہ ۹	+
پسائی	مزدآرد کردن	برکة ۱۰
پسلی	وند	ضلع
پستو	کیک	برعوث
پسینا	خوی	عرق

کاغذ کہ بیرون مسافران از ایران برند و بہندوستانیان دہند تا صدی دہ راہ مزاحم نشوند ۱۲

باسین مہملہ

پاداشہ دیم شش ۱۲ ۱۲ ۱۲

پسینو	سرجوش	عُوارَہ
پشتخار	پشت خار	*
پشتہ دیوار کا	پشتہ دیوار وازارہ	
پشتینوں سے	زادبرزاد	
پشیمان	شرمسار و پشیمان	
پکا	پختہ ورسیدہ	مطبوخ وکنیجہ
پکنا	پختہ شدن و رسیدن	
پکار کی کہنا	باواز بلند گفتن	جهر
پگڑی	دستار	عِمامَہ
پگڑی کہنا	دستار بستن	وضع العمامة
پل	*	دَقیقہ
پلّا	بار پشت	حِمل
پلّا	دوری	بُعد
پل پڑنا	زور و دامن	دُمود
پلڑا	پلہ ترازو	کِفّہ

پشتارا	پشتارہ و پشتوارہ	
پشتک مارنا	جفتہ زدن	
پشتیبان	پشتیبان	
پشتینوں تک	تخمہ در تخمہ	
پشیمان ہونا	چشم پیش کردن	تندّم
پکا	پختہ کار	نضیج الرای
پکار کی کہنا	برہنہ حرف زدن	علن
پکھیرو	پرندہ	طائر
پگڑی باندھنا	دستار بستن	تعمّم
پل	پل	
پلّا	سگ بچہ	جرو
پلا	جفت مقرض	جلم
پلّا	تیر پرتاب	مسافة السّهم
پلپلانا	*	لوک
پلک	بہم برآمدہ آب	هدبه

باب فارسی

ه ف عر

پلک لگنا	مژہ برژہ خوردن	اِنْطِباق الاَهْدَاب
پلنگ	پلنگ	+
پلیتھن لگانا	پرسم آکودن	تَلْمِیق ٣
پنتہ	پیشہ حِرْفَه	
پنجرے	قفس صیاد	مِقْنَب ٦
پنجہ کرنا	پنجہ کردن و زدن	مُصَابَكَه وتَشْبِيك
پنج	داور	حَكَم وحاكِم
پنچایت	داوری	حُكُومَه
پنچورا	آب زرد	سَرَاقَه ٩
پنڈلی	کلک پا	سَاق
پنساری	دارو فروش	بَزَّار ١١
پنیر	پنیر	جُبْن
پوپلا	دندان نخیتہ	اَدْرَد ١٣
پوپھٹنا	صبح دمیدن	فَلَق ١٤
پوتا	سیم کل ١٥	+

ن

پلک مارنا	چشم زدن	طَرْفَةُ العَيْن ١
پلیتھن	پرسم	لُوَاث ٢
پنبئی	پنبکے	قُطْنِی ٤
پنجرا ٥	پنجرہ کوفجان	قَفَص
پنجا	پنجہ وچنگل وچنگال	يَدٌ وكَفٌّ ومِخْلَب ٧
پنجا لیجانا	پنجہ بردن وگرفتن	+
پنجا	چک	عَضْو ٨
پنچکے	آسیاب	طَاحُونَه
پنڈنے	نوعی از زمزمے	غَطَّاس ١٠
پنڈ کھجور	خرمای تر	رُطَب
پنکھا		مِرْوَحَه
پنیر والا	پنیر فروش	جَبَّان
پوپلے	زن دندان افتادہ	دَرْدَاء
پوتا	نوازادہ ونبیرہ	حَفِيد ١٦
پوتے	نوادہ	حَافِدَه ١٦

و ا

ف ه عر

ف ه عر

پوشاک	چاغر چینه دان	حوصله	پوٹ	پشتواره	اضبارة
پوشکی	گرنجه	عقده	پوجا	پرستش	عبادة
پودها	نونهال	فسیل	پودینه	پودینه	نعناع
پور	بندلی دگره نی تیر	انبوب	پورا	×	تامدوا
پورابانٹ	×	صنجد وکافیه	پورا ٹوٹنا	×	توفیه
پورب	باختر	مشرق	پورة	پاره زمین آباد	معمورة
پوری	چلیک وچپک	×	پوزمال	پوزمال لوشه درکیشه	×
پوسالہ	سبیل کردن	سقایه	پوست	کوکنار	قشر الخشخاش
پولا بواو معروف	دسته کاه	حزمة التبن	پولا بواو مجهول	نرم	لین
پولا بواو مجهول	×	متخلخل	پولاد	پولاد	فولاد
پولے بواو معروف	گران سنگ	حزمة ومجزرة	پونجی	مایه وسرمایه	راس المال
پونچھ	دم ودنب	ذنب	پونگنا بواو مجهول	رقیق بدن	ثلط
پوئے	پاخند	سبیخه	پونی کرنا	×	تعمیت وتشبیح
پوئے	پویه	خلب	پوئیون جانا	پویه رفتن	خب
پہاڑ	درکلان	رنجح	پہوہار	ازکاک	رهموط

ه	ف	عر
پہاڑ	کوہ	جبل و علم و طود
پہاڑی	کوہچہ و کوہک	ظِرِب
پہانا	پانہ و بغار	×
پہاندی	بندے	طُنّة
پہانس	خس	شَظِيّة
پہانک	قاش	قِطعة
پہاوڑا	کلند و کلنگ	مِنسَفة
پہپوندی	کرہ و پیچہ	کَرَج
پہپولا	آبلہ	نَفطة و نُفّاح
پہٹ و پہٹیل	یکہ و تنہا	فَرد و وطاق
پہٹکارنا	راندن	خَسوء
پہٹکن	افشاندہ	نُسافة
پہٹکنا	×	عَين
پہٹکی	×	عَلقة
پہٹنا	از ہم پاشیدن شکستن	تَفلّق

ه	ف	عر
پہاڑنا	دریدن	خرق و مزق
پہال آلہ مزارعان	آہن گاو	سِكّة
پہاندنا	برجستن	وثوب و طفر
پہاندی	بند لشکر	حرمة و قصب العسكر
پہانسی	گلوکش	خِناق
پہانکنا	بکف خوردن	اِمتِقاف
پہاوے	پاروب	مِجراف
پہپوندی لگنا	کرہ برآوردن	تَسَنُّه و تكرج
پہپی	خواہر پدر	عَمّة
پہٹپہٹ	آواز کفش	وخط
پہٹکری	زاک	زاج و شبّ
پہٹکنا	غلہ فشاندن	نَسف
پہٹکی	قفس صیاد	مِقلَب
پہٹنا	کفیدن	اِنشِقاق
پہچارا پچارا نیز	×	ثملة

ه ف عر

پهر	پهرو پاس	ربع شبانه روز
پهرکی	بادفرد فرفره	خلنجو
پهرکنا	پریدن اعضا	خلوج
پهرنا	گشتن	طوف وسیر ودور
پهرنا	ازسفر بازآمدن	قفول
پهرنهری	فراخیدن	فسحة
پهڑکنا	تپیدن مرغ	اضطراب
پهڑیا	معروف	خرج وقرحة
پهلانا	بغرانیدن وبخشانیدن	استیزال وازالة
پهسلن	لغزش	زلة
پهسلنی جگه	لغزشگاه	مزلة ومدحضة ومزلقة
پهسنا	کرفتن استخوان درکلو	نشوب
پهسنا	کرفتن شیشه بنخ ودام	لحج
پهکنی	دمه وآماس افروز	منفاخ
پهلا	نخستین	اول

ه ف عر

پهر	باز	ثم
پهرکے	آسیابی کاغذ	ابو الریاح
پهرکنا وپهرنا	جنبش کودک درشکم	ارتکاض
پهرنا	بازآمدن	رجوع وعود
پهرتهرا	بیرق	علم
پهربهری لینا	افشاندن جمع اجزا حضورا	تنفش
پهڑکنا	تپیدن کشته	تشحط
پهسکے	چس	فسو وصیف
پهسلانا	فریب دادن	غر وخدع
پهسلنا	لغزیدن	زال وزلق
پهسنا	گرفتگی چیزی در چیزی بسنکے	تشبک بروزن تفعل
پهسنا	آویختن شکار در دام وآمدن	علق
پهکنا	کمیز دادن	متانة
پهل	بار ویر و میوه	حمل وثمر وفاکهة
پهلا پهل	نو باوه و نوبر	باکورة وفکه

ترکی کردکان کاغذ پاره بر سر چوبی نصب کنند و آن را بر سر خود گردانند

ذکر کردن کاغذ پاره بر سر چوبی نصب کنند و آن را بر سر خود گردانند

پہلجھڑی	گلریز گلستان	×
پہل کرنا	برخوردن	تفکہ
پہلو	پہلو	جنب
پہلے	تحت گل دید	بیاض العین
پہلی برسنا	بچشم گل نخاندن	ایضاً
پہنچا	بند دست	ساعد ذنہ
پہنچانا	رسانیدن	ایصال وابلاغ
پہنسی	دھید کی خوشہ	بثر بثور جمع ۱۲
پہنکی	×	سعوف
پہنگی	سر شاخ درختان	عذب
پہوٹ	خیار شنبر	قثاء البر
پہوٹ بہنا آنسو کا	روان شدن اشک بہ بسیاری	بثق
پہوٹنا	شکستہ شدن	انکسار
پہوڑا	بناو	دمل
پہوسی		الحن

پہلڑا	تیغہ	نصل
پہل لگنا	بالیدن و شدن و کرغ شدن	اثمار
پہلواری	گلزار	روضہ
پہلی	×	غلاف القمر
پہن	کفچہ مار	راس الحیہ
پہنچنا	رسیدن	وصول وبلوغ
پہنچی	دستینہ	شوالی
پہنکار	فشت	فخ وفخیخ
پہنگی	نوک میخ	ازنبہ وخرہ
پہنے	خانہ وبغار	×
پہوٹ	×	خلاف
پہوٹ بہنا پانیکا	روانی آب از سنگ شکستہ	انشقاق
پہوٹ ڈالنا	خلاف نداشتن میان مردم	تفریق
پہوسڑا	ریشہ و زخم خانہ	غفر وهدبة
پہوک	×	عصیر

پھول	گل	وَرد و رَیحان	پھول	گل پوش و سپر	×
پھولنا	شکفتن	تفتح	پھولنا	آماسیدن	اِنتفاخ
پھونو	نرهٔ کودک	زب و مصّ	پھونک	پُف	اُف
پھونکنا	بدهن دمیدن	نفخ	پھونکنا	سوختن	اِحراق
پھوہڑ	زن بی سلیقه	خرقاء	پھیڑا	شش	رِیَه
پھیر دینا	بازدادن	رَدّ	پھیرلانا	بازآوردن	اِستِرداد
پھیر لینا	پس و باز کردن	رُجوع	پھیکا	تفه	مَسیخ
پھیلانا	واکردن	بسط و مدّ	پھیلاؤ	فراخی پین	سَعَة
پھیلنا	پراگندگی	اِنتشار	پھینکی	چیستاو گردک	لُغز و اُغوٰنه
پھین	کفک	زَبَد	پھینکدینا	ازدست انداختن	نبذ و طرح
پیاده	پیاده	راجل	پیاده	نوکر کوتوال غیره	شُرطی
پیاده	مُهره شطرنج	بَیدَق	پیار	مهربانی	شفقة
پیاز	پیازو برادرش	بَصَل و کرّاث	پیاس	تشنگی	عطش
پیاسا	تشنه	عَطشان	پیاسی	زن تشنه	عَطشیٰ
پیالا و اناع ترکے	پیاله و ساغر	سِقایه و کاس	پیالی	پیالهٔ چینک	سَوداء

پیپ	ریم وزرداب	قَیح وقَیح
پیپلا	×	مَضرِب
پیتل	برنج	شَبَه
پیٹ	بارِشکم	حَمل وحَبَل
پیٹ چلنا	شکم زدن	اِستِطلاق ومَشیُ البَطن
پیٹ گرانا	بارِ افکندن	اِسقاط
پیٹو	لَت اِبتان	جَرضَمہ وبَطِین
پیٹھ پیچھے برائی کہنا	وَغیبت کردن	اِغتِیاب
پیٹھ لگانا	پشت بازیر کردن	عَقر
پیچ	اَیجش برنج	فُوارَۃُ الاَرض
پیچھی پہرنا	برپشت گشتن	نُکوص
پیڑ	درخت	شَجَر
پیڑو	زہار	رَکَب
پیسنا	آس کردن	طَحن
پیشاب	پیشاب وشاشہ وکیز	بَول

پیپل	×	دار فِلفِل
پیپلامول	بیخ درخت فلفل	فِلفِلمُولیہ
پیٹ	شکم	بَطن
پیٹ پھاڑنا	شکم دریدن	بَقع
پیٹ رہنا	بارگرفتن	حَبَل وعُلوق
پیٹ گرنا	بچہ ازشکم افتادن	اِملاص
پیٹھ	پشت	ظَہر
پیٹھ لگنا	پشت ستور ریش شدن	اِعقار
پیٹھ لگانا	پشت برزمین رسانیدن	سَلو
پیچش	پیچش	مَغص
پیچھا چھوٹنا	آمدن بیمار زنان را	اِستِحاضہ
پیڑا	زوالہ وپرازدہ	فَرزَدقہ
پیسا	پیشہ پول سیاہ	فلس
پیسنا	دواسائیدن	سَحق وتَلخِیک
پیشاب بند ہونا	کمیز کردن	اِحتِقاک

پیش جنبا	پیش خیمه	سَبَق	پیشکار	پیشکار و پیشه و پیشه‌ور	نائب
پیشگی	پیشدستی	تقدیم و سلام	پیشوائی	پذیره شدن	استقبال
پیغام	پیغام	رسالت و ابلاغ	پیغام رسانیدن	ابلاغ و تبلیغ	
پیغام بهیجنا	پیغام فرستادن	ارسال الرسالة	پیغام دینا	پیغام دادن	×
پیغام لی آنا	پیغام آوردن	المجئ بالرسالة	پیغام کیجیا	پیغام بر و پیغام آور	رسول و مرسل
پیغام لیجانا	پیغام بردن	الذهاب بالرسالة	پٹک	پٹک	فتیجر
پیک	×	مزاق المتنبل	پیکدان	ثقل دان	مزاق و متفله
پیلا	زرد	اصفر	پیلو	بیم حال	ادراک
پیلهڑ	گند و خایه	خصیه	پیمان	پیمان	عهد و حاضر
پیمان توڑنا	پیمان گسستن	نکث و نقض العهد	پیمانا	پیمانه و پیمونه	کیل بفتح
پینا	نوشیدن	شرب بضم	پینٹا	گنجاره	التجیر التمسیم
پینٹھ	روز بازار	یوم السوق	پیندا	بن	ساقل
پینگ	پینگی	تعاس و سن	پیوری	غله و آغوز	لبا
پیوند	پیوند و درپی	رقعه	پیوند لگانا	پیوند کردن	ترقیع

باب تای فوقانی با الف

تاب تاب	بیماری پرہز	مرض الحمار
تاج	کلاہ	تاج و فلکسوہ
تارا	تارہ وستارہ واختر وشان	کوکب و نجم
تازہ	تازہ	جدید
تاک	×	رصد
تاکید بیچ رہنا	در انتظار ماندن	انتظار
تاکنا	نگر سیتن	رویۃ
تال	آبگیر	غدیر
تالا	کلیانہ کلیدان	مغلاق
تالو	کام	سقف
تالو اوٹھانا	ہناکوش کردن	دغر
تانبا	مس	نحاس
تانت	رود	وتر
تانا تننا	تسیدن	استداء
تبر	تبر	فاس

تاپنا	×	اصطلاء
تاج رکھنا	تاج برسر نہادن	تتویج بروزن تفعیل
تاڑنا	دریافتن	تفرس بروزن تفعل
تافتہ	تافتہ	استبرق
تاک	ہنگام	لغز
تاکنا	دیدن بغور	امعان
تاگا	رشتہ	خیط بسلک
تال	×	ایقاع
تار	×	وتر و شعر
تالو	کشک و جائفل	رمّاعۃ و یا فوخ
تالی بجانا	دست بر دست زدن	تصفیق
تانبا	مسّتہ	لحمہ
تانا	فکرت و خیالات	سدی
تاوان	نادان	غرم
تپ	تپ	حمّی

تابا ہاری

تپ ق	تپ ق و ریخ بار یک	حُمّی الدِّق	پیاک مخفف ناپاک ۱۲	اطهار المحبّة
تپش	تپش	دِدِقة	تپگ	تیرکشی زخم
تتر بتر	تار و مار و تال و مال	شذر مذر ۱۱ ابدالست از اتباع	تتلانا	برگشتن زبان وقت کلام
تتلی	باد زن پره	رُعدة الجِن ۷	تتلی	کرم ابریشم ۱۲
تج	×	رِفقة	تجاری	روزانکن
تخت	تخت	عرش و نقش	تختی	تخته و سلم تختی
تخمینا	اندازه	تخمین	تر	تورد
ترازو	ترازو	میزان	ترائی	×
تربوز	تربز و هندوانه	حَجَب	تُرت	همانندم
ترچهی نگاه کهنا	بهم نگاه دیدن	شزر ۱۱	ترش رو	ترش رو
ترقنا	ترکیدن	اِنشقاق	ترکش	ترکش شعاع و شگاف
ترکش اندیا	فرو رختن تیر	نکب ۱۳	ترکی تمام هونا	ترکی تمام شدن ۱۴
ترستی	ترسانی و پشیمانی ۱۵	×	تسخ	گرم و خشک ۱۲
ترلی	سرنای و سرعین ۱۶	×	تریز	تریز و شاخ جامه
تریا	دست پا زدن	سهف ۱۹	تسکا	پگاه

باب الف مع الراء

باب الف مع التاء

باب الف مع الباء

باب الف مع الهاء

باب الف مع القاف

باب الف مع الميم

باب الف مع النون

باب الف مع الواو

باب الف مع الياء

باب الف مع الصاد

باب الف مع الدال

باب الف مع الطاء

باب الف مع العين

باب الف مع الغين

باب الف مع الفاء

باب الف مع الكاف

باب الف مع اللام

باب الف مع الشين

باب الف مع الخاء

باب الف مع الزاء

باب الف مع الجيم

باب الف مع الظاء

تڑیرا	اِسپرم	نطول			
تعبیر	تفسیر خواب کردن	تعبیر عبر			
تفاری	تفار و تفارو	مرکن			
تمک	قافیہ	شجع قافیہ			
تمکش	ترکش	جعبہ بفتح اول			
تمکی	انگلی و حلقہ گوی گریبان	عروۃ الابیض و وغلہ			
تکا	پارہ گوشت و پارہ چیز	مزعہ			
تکیا	تکیہ و جای فقران	×			
تکیا لگانا اور تکیا دینا	تکیہ زدن	اتکا و تسنید و استناد			
تل	کرم و کنجد	سمسم			
تلاشی	تلاش کنند	متفحص			
تلک مخفف تلک کی	پیشواز	×			
تلوا	کف پا	اخمص			
تلوار پر ہاتھ رکھنا	دست بشمشیر بردن	اخلاف			
تلوار ملنا	جلاد دادن شمشیر	جلو و صقل			
تسمہ	دوال	سیر			
تعویذ	کماچہ	تعوذ و عوذہ			
تفنگ	تفنگ و تفنگ	زنبورکانہ و سنبورکانہ			
تک تک	×	سوق سوق بصحیح			
تکلا	دوک	مغزل			
تگا	تگہ و تگار	اللھم اجعل ما انزلت علینا قلیلا فاصلہ کثیرا			
تکیا	تکیہ و بالش	مسندہ و وحسبانہ بصحیح			
تکیہ کلام و سخن تکیا	حرف یا کلیر	×			
تل	خال	حال و شامہ			
تلاش	جستجو	تفحص			
تلچھٹ	تہ نشین و درد	ثفل			
تلک	×	قشعہ			
تلوار	شمشیر و تیغ	مجراز و حسام و مہند			
تلوار کھینچنا	برآہیختن شمشیر	سل و امتلاخ			
تلوار مینھ کرنا	×	اقراب			

تلی	سپرز	طحال	تلی	سپل	فرسن
تماشا ۲	دیدار	نظارہ	تماشا	ہنگامہ و چیز عجیب	نزھہ و محمہ ہر دو با الصم ۱۲
تماشا دیکھنا	تماشا نمودن	ارادۃ الفرجہ	تماشا دیکھنا	تماشا کردن	تفرج و تنزہ بر وزن تفعل ۱۲
تماش بین	تماشائی	فاعل ۱۲	تماشی کی جگہ	تماشا گاہ	اسم ظرف ۱۲
تمسک ۳	تمسک	سجل	تمیز ۳	تمیز	تمییز
تنبا کو	عطر یا پیس ۱۲	تنباک و تتن	تنبو	تنبو و خیمہ	خیمہ و مضرب بکسر میم ۱۲
تنبورا	تنبورا	طنبورہ	تنخواہ	درماہہ	مشاہرہ
تندور	تنور	تنور	تندرکرم کرنا	تنور تافتن	حمۃ التنور
تندہی	تندہی و کوشش	جہد و سعی	تنگ	تنگ	ضیق
تنگ ہونا	تنگ آمدن	سامۃ	توا	تابہ	طابق ۸
توبا ہ	توبہ	توبہ	توبڑہ	توبڑہ و تبڑہ	مخلاۃ و علیقہ
توبہ توڑنا	توبہ شکستن	نقض التوبہ	توبہ کرانا	توبہ فرمودن	استتابہ
توبہ کرنا	توبہ کردن	توب	توپ	توپ و بالیچ	مدفع
توپ کہنا	بدم توپ دادن	العرض علی المدفع	توپ چلانا اور چھوڑنا	توپ دادن	ضرب المدفع
توپ ڈالنا	توپ بخیتن	صب المدفع فی القالب	توت	توت	توتیا

۱ تلی ۲ تماشا ۳ تمسک ۴ تنبا کو ۵ تم ۶ تنگ ۷ توا ۸ طابق ۹ توبہ ۱۰ توبہ توڑنا ۱۱ توبہ کرنا ۱۲ توپ ۱۳ توپ کہنا ۱۴ توپ ڈالنا ۱۵ توت

۴۷

توتلا	سقوط ترکے ۱۲	الثغر
توتا	توتہ و توتی	ببغاء و درة
توڑا	پلیتہ	فتیلة
توڑا	گیسہ درم و دینار	بدرة
توڑنا	چیدن بار و گل	قطف و جنی
تول	سنگ	وزن
توڑی	کدوی تلخ	القرع المر
توندی	ناف	سرة
تہالو	گودان و کولاب	شربة
تہان	آخور	معلف
تہانگی	درد افشار	حامی الضر
تہپڑ مارنا	روی دستی بر فرق زدن	صك
تہکارنا	اندکی تف انداختن	نفث
تہ کرنا	تہ کردن	ثنی
تہکانا	ماندہ کردن	اعیاء و اتعاب

توتلی	زن سقوط	لثغاء
توڑ	آب دوغ	ماء الرائب
توڑا	کمانی	قلة
توڑنا	شکستن	شدخ
توشک ترکے ۱۲	برخواب و زیر انگن و نہالے	حشية
تولنا	سنجیدن و سنجیدن وزن کردن ۱۲	زنة
تومنا	بشنیدن کردن و در نظر آمدہ ۱۲	مزع و مشع
توندیلا	شکم دار	بطين
تہان	توب	طاقة
تہان میں آنا	بحال علیل شدن	تمزع
تہاہ	تنگ	فقر
تہپکنا	دست بر کوبک زدن برای اعراب	تربية
تہ خانہ	سرداب و نہانخانہ و تہ خانہ	مطمورة و سرداب
تہکنا	ماندہ شدن	لغوب و کلال و عی
تہل	جائی شیر	عرين و عرس

تہکہلانا	جنبیدن سرین	رجرجہ
تہمت	تہمت وبہتان	قحمۃ
تہن	پستان کی پنہ وغیرہ	ضرع
تہنال تیغ وغیرہ	تہنال تیغ وغیرہ	نغل
تہوتہنے	پوز	خطم
تہوڑا تہوڑا ادا کرنا	اندک اندک ادا کردن	بخم
تہوک	خیو آب دہن	بزاق ریق
تہوک نگلنا	فرو بردن آب دہن	بلع ولعب
تہوکڑ	زقوبنا	زقوم
تہیلا	×	خریطہ وزنبیل
تیتر	تیہو	درماج
تیرانداز	تیرانداز وکماندار	راشق بفتح جملہ وکسر شین
تیرکمانمیں رکھنا	تیر در کمان نہادن	افافہ وتفویس
تیرمارنا	تیر زدن	رمی ورشق
تیری منہ میں خاک	خاک در دہن تو	بعیلک الکتراب

تہما	استاون باران	رکود
تہمت لگانا	تہمت کردن وشہادن وبستن	اتہام واتہام
تہن ٹٹا	شیردہ	مقرقر
تہ نشان	تہ نشان	مرصع
تہوڑا	اندک	بنذر ونزر وقلیل
تہڑی	تفو واخ تفو	افا وتفا
تہوکنا	تف افکندن	تفل وبزق
تہونی	ستون	عماد
تہوی	گلکار وزرگر	معمار وبناء
تہیلے	کیسہ	صرہ وکیس
تیر	تیر	سہم ونشاب
تیر چلانا وپھینکنا	تیر رہا کردن	رمی ورمایۃ
تیر لگنا	تیر خوردن	اصابۃ
تیری جان کی قسم	بجان تو	لعمرک
تیریات	×	ہندی

تیریات کرم خشک

تیغا	×	صَفِیحَة ۱
تیل کا برتن	روغندان	مُدْهُن ۲
تیل نکالنا	روغن کشیدن	اِخْرَاجُ الدُّهْن ۳
تیمم کرنا	تیمم کردن	تَیَمُّم ۴
رتی تتی ۵	رتی رتی	رَتْج رَتْج
رتیور	سرگشتگی	سَرْدَرْگُمْ

باب تای هندی با الف

ٹاپ	سم اسپ	سُنْبُك وحافر
ٹالنا	بحیلہ برگردانیدن	اَلْتِفَات بِالْحِیْلَة
ٹانکنا	دوختن کفش	خَصْف وخرز ۶
ٹانکی لگانا	بخیہ بر رخسم زدن	تَجْبِیْر
ٹانکے ٹھاکے سونا گنی کا	بول کردن یک پارہ داشتہ	شَغَر ۱۳
ٹپہ والنا	کوک زدن	شَطَر ۱۴
ٹٹخارنا	نوک زبان بر اسپ یا تواز بر دوختن	نَقْر
ٹٹولنا	بکف جستن	تَعَیُّث ۱۶

تیل	روغن تلخ چراغ	دُهْن وَدَ
تیل لگانا	روغن مالیدن	تَدْهِین
تیلی	روغن فروش	عَصَّار و دُهَّان ۱۷
تیم جانا رہنا	تیمم برخاستن	نَقْض التَّیَمُّم
تیور	تیرگی چشم	طَلْمَة الْعَیْن
تیوری چڑھانا	چین برجبین افگندن	قُطُوب ۱۸

ٹاپو	آواک وسیلہ ۹	جَزِیْرَة جمع جزائر ۱۲
ٹانکنا	اندک دوختن جامہ	خِیَاطَة ۱۰
ٹانکی	میتین وتشبہ	مِتْقَرَاض ۱۱
ٹانگ	از بیخ ران تا پا	رِجْل
ٹپکنا	چکیدن	قَطْر
ٹٹ پونجیا	کم مایہ	قَلِیْل الْبِضَاعَة
ٹٹوڑ	یابو	قَاهِرُوْ ۱۵
ٹٹی ٹٹوڑ	شکار کے تیتر ۱۲	کاترہ ۱۷

باب تای هندی

ف		ف	
ٹٹی انگور کے ۱۲	دارست و دارانگور	عَرَیش ۱	
ٹڈی	ملخ	جَرَاد	
ٹک	دمی یکدم	هُنَیهَة و لُحَیظَة ۳	
ٹکٹکی لگنا	باز ماندن چشم	شُخُوص	
ٹکڑا	پارہ از ہر چیز	فِرْزَة و کِسْرَة	
ٹکڑا	پارہ گوشت	بَضْعَة و قِدْرَة	
ٹکڑا	پارہ جگر	فِلْذَة ۵	
ٹکڑا	پارہ جامہ	خِرْقَة	
ٹکڑا	پارہ رسن	رُمَّة ۷	
ٹکڑا	پارہ نیزہ	قِصْکَة ۸	
ٹکڑا	پارہ آہن	زُبْرَة	
ٹکسال	درم سرا	دَارُ الضَّرْب	
ٹکور	پارچہ کہ کریم کردہ بر عضو نہند	کَمَادَة ۱۰	
ٹنڈا	دست بریدہ	اَقْطَع	
ٹنہائی	زن جادوگر	سَاحِرَة	

ف		ف	
ٹھنا	شتالنگ	کَعْب	
ٹھٹھر	ہینک	قَرّ ۲	
ٹھکا	تنگہ	فَلْسَین	
ٹھکرمارنا	سر کلہ زدن	مُنَاطَحَة	
ٹھیکرا	پارہ نان و کندک ۲	کِسْرَة	
ٹھیکرا	پارہ پہ	هَنَانَة	
ٹھیکرا	پارہ سیم	نُقْرَة	
ٹھیکرا	پارہ پوست	فِلْعَة ۶	
ٹھیکرا	پارہ شمشیر	فِلْقَة	
ٹھیکرا	پارہ مسواک	قِصْعَة ۹	
ٹھیکری ٹھیکری کرنا	پارہ پارہ کردن	تَقْطِیع	
ٹھکسال باہر	نہ بہ دون سزا	+	
ٹھنا	خروسہ و چھلہ و خرد سنگ ۱۱	بَظْر و نَوْف	
ٹھنہایا	افسونگر	سَاحِر و رَاقٍ	
ٹوپ	گلولہ ۱۲	طَبَنْجَة	

ف ف ف ف

ٹ ف ع ہ ف ع

ٹوپی	کلاہ و افسر	کوفیہ ١ محاورہ حال ١٢	ٹوٹ پڑنا	ازہر سور نخیتن	اِنتِیال ٤
ٹوکرا	کوارہ ٣ نوبان	قفص	ٹولا	×	حِلّہ و محلّہ وحارۃ
ٹونا	جادو و فسوں	سِحر و رُقیۃ ٣	ٹونٹی	ماشورہ لولہ	خرطوم
ٹونی الشنا	جادو زدن	اِبطال السِّحر	ٹہاٹہ	آرائش	تجمّل و تزیّن
ٹہٹہا	گنگل	مزاح و دُعابہ	ٹہٹہا کرنا	گنگل زدن	مزاح و مداعبہ
ٹہٹہرنا	خشک شدن اعضا از سردی	تقعّص	ٹہٹہول	×	مزاح و ہزل
ٹہٹہیرا	مسکرہ بیخہ گر	نحّاس ١٠	ٹہڈی	نرخ	ذقن
ٹہڈی کا گڑہا	چاہ نرخ	نونۃ ١٤	ٹہڈی ہاتہہ پر ٹیکنا	دست استوان نرخ کردن	اِستِجماع
ٹہہرنا	درنگ کردن وایستادن	وقوف و مکث ٣	ٹہہرنا	قرار یافتن	تقرّر
ٹہلنے	جس	فسی	ٹہکانا	جای بود و باش	ماوا و مقرّ و مستقر
ٹہگ	راہ زن	قاطع الطّریق	ٹہلیا	سبو و سبوچہ	جرّۃ ١٤
ٹہمکا و ٹہنکی ٹہنکنا و ٹہنگنے	پستہ	قصبۃ و قصیرہ	ٹہنا	شاخ کلان	غصن ١٥
ٹہنی	شاخچہ	غصنہ	ٹہنڈا	خنک	برد ١٦
ٹہوکر	پا بغرو شکوخہ	عثرۃ ١٧	ٹہوکر کہانا	پیش خوردن	عِثار ١٨

ف ع ہ

ف ع ہ

ف ع ہ

ٹھہرکر یا رُکنا	سر پا دوشت پا زدن	بخلہ	ٹھونسنا	گنجانیدن در چیزی بسیار	دنس
ٹھونٹہ	درخت خشک	قفد و صریف	ٹھوکنا	کوفتن و کوبیدن	دق
ٹھوکنا	زدن بدست و تازیانہ	دق	ٹھیک بیاے مجہول	پانہ	شکہ
ٹھیک بیاے مجہول	انبار غلہ	کدس	ٹھیک	درست راست	صحیح و سوے
ٹھیک بنانا	بی کم و کاست	تسویہ	ٹھیکری	خزف ریزہ و برزن	دقاق الخزف
ٹھیم	زبان چراغ	لسان السراج	ٹھیپ ٹھاپ	بوش و بوج	×
ٹھیس	تیر کشتی	ضربان	ٹیڑہا	کژ و دتا کبوس	منحنی و معوج
ٹیڑہا کرنا	خم دادن و خمانیدن	عطف و حنو	ٹیڑہا ہونا	خمیدن و خم خوردن	تاقوس و انحناء بدو رد تفصیل
ٹیڑہ منہا	کج بین	متضاجہ	ٹیکا	ترکی	×
ٹیکا زیور معروف	زینۃ	×	ٹیکا بہاے مجہول	دستی	شرح
ٹیکنا	تکیہ کردن بر چیزے	توکوء	ٹیلا	تپہ	نجد

باب جیم تازی با الف

جاٹ	غن	سهم الغصا	جازم	جاجم	×
جاڑا	سرد	برد و صقر	جاڑا	زمستان	شتاء
جاگتا	بیدار	یقظان و ساهر	جاگتی رہنا	شب زندہ داشتن	سهر و ارق

جاگنا	از خواب خاستن	اِنتباہ
جاگیر دینا	جاگیر دادن	اِقطاع
جالا	تنہ	تنہ
جالا	سپیدہ	سبل
جال بچھانا،	مدام افتادن و آدا بختن	نشب و علق
جامدانی	جامہ دان و جامہ خانہ	عبیہ و حقیبہ
جانچنا	آزمودن	اِبتلاء
جانگیا	تنبان تنگ	تبان
جانور ضامن	مایہ شیر	روبہ
جانہیل کرم خشک	×	جوز ہوا
جبڑا	×	فک و فکین و وخوم
جتانا	آگاہیدن	اِعلام
جتنا	گردہ	خِزب
جٹادھاری	مار کہنہ	عِرزم
جدول	جدول تحریر	×

جاگیر	جاگیر و قطاع	قطیعة
جال	حمال و دام	مصید و شبکة
جالا	تفنہ	عُکاش
جال لگانا	دام گستردن	بسط الشبکة
جالی	ریسمان	مِکسع
جان	جان	روح و نفس حرباء
جانگیہ	ران	فخذ
جانور	جانور	حیوان
جاہی جوہی	یاسمین صحرائی	ظباء
جاہی ضرو	آبخانہ و قدم جا	مستراح و کنیف
جبڑا	جانہ	لحی
جتن	فریب	حیلہ و تدبیر
جتی	×	حصور
جٹنا	زنگ کرفتن	صدء
جریب	چوب دستہ	عصا

جڑ	بیخ و بن	اَصْل
جڑ سی کھودنا	از بیخ برکندن	اِسْتِیْصال و قَلْع
جڑواں	جُنابہ	تَوْاَمان
جڑ	مگر	اِلّا و غیر
جڑکشی کرنا	جزو کشیدن	تَعَلُّم و اِکْتِساب
جست و جو	جست و جو	فَحْص و تَفَحُّص
جفتی کرنا	جفت شدن	سِفاد و تَمَطّا
جگ	گیتی	عالَم و دَوْر و خَلْق
جگادری	پاسبانی و دربانی	عَدْمَل
جگالی کرنا	نشخوار کردن	اِجْتِرار
جگانا	از خواب بیدار داشتن	تارِیق و اِسْهار
جگت گرو جگت استاد	سردار نشوران و استاد روزگار	اُسْتاذُ الکُلّ
جگرا	تاب و جگر	طاقَہ و قُوَّہ
جلاب	مسہل	مَسْہُور و مَشی
جلانا	سوزانیدن	اِحْراق و اِصْلاء

جڑ پکڑنا	ریشہ دواندن	تَاَصُّل
جڑنا	نشاندن	تَرْکیب
جُز معروف	جُزء	کُرّاسَہ
جزدان	جزودان	اَدِیْس الکِتاب
جست	روی توتیا نوعی از طلا	×
جفت	جفت	زَوْج
جکڑنا	استوار بستن	اِیْثاق و تَوْثیق
جگ	روزگار دراز	حِقْبَہ و قُرْن
جگالی	نشخوار	جِرَّہ
جگانا	از خواب داشتن و بیدار کردن	اِیْقاظ
جگت	لب چاہ	قَفْرُ البِیْر
جگت گرو	مخدوم جہانیان	شَیْخُ الاِسْلام
جگنو	کرم شب تاب و شب افروز	حُباحِب
جلاد	گردن زن	سَیّاف
جلانا	افروختن آتش	اِیْقاد

جلانا ای ریخ دادن	سوزانیدن باکش عمر	احراق	جلاہ وحامہ باف ولنوریاف		حائک
جلد باندھنا	جلد کردن	تجلید	جلدی زود دی شتاب		عجلہ
جلدی کا مارا	شتاب زدہ	عجل	جلق مارنا	جلق زدن	استمناء بالید
جل الشمس	مردم آبی	انسان الماء	جلنا	سوختن	احتراق
جلندھر	×	استسقاء	جلیبی	زلبیا وجلغی	زلابیہ ومشبک
جلیان والی بلی	سگ یا سوختہ	×	جمالگوٹا	دندماہودانہ	حب الملوک
جماہی	فازہ دہان درہ	تثاؤب	جمائی لینا	فازہ کشیدن	تثاؤب
جمعدار	جماعہ دار	×	جمعرات	پنجشنبہ	یوم الخمیس
جمعہ	آدینہ	جمعہ وعروبہ	جمنا نیزنام دریاے معروف	بستہ شدن	انجماد
جموگا	×	ام الشیاطین ام الصبیان	جنا	زاییدن	ولادہ ووضع حمل
جنازہ	تختہ تابوت وسریر مردہ	جنازہ	جنتری	شفتاہنگ	شفتالو معرب
جنگل	جنگل ودشت وبیابان	صحراء وقاع وبیداء وفیفاء	جنم	آفرینش	فطرۃ وخلقۃ
جنم پتری	زایچہ	تقویم العمر	جنم لینا	تناسخ زدن	تناسخ
جنیو	زنار ازروی استعمال	زنار	جو	کرم وخشک	شعیر
جوا	دانہ سیر	سنہ وقص بصاد مہملہ	جوا	جمع وتوغ	نیر

جُوا	سمک	قمار
جوار	زرت	ذرۃ و مجاہ
جواب دینا	جواب دادن	اجابۃ
جواکھیلنا	قمار باختن	مقامرۃ و قمر
جوان عورت	زن جوان	شابۃ و فتاۃ
جوانی	جوانی و برنائی	شباب و فتاء
جوبن کا ماتا	مست جوانی	سکر الشباب
جوری گرم مشک	×	بسباسہ
جوتشی	ستارہ شناس	منجم
جوتے	کفش و پاپوش	نعل و کوش و فقش معرب
جوتی پہنانا	کفش پوشانیدن	احذاء
جوتی مارنا	پاپوش زدن	خفق و خصف
جوڑ	ہمتا و ہمسر	مثل و شبہ
جوڑا	جفت	زوج
جوڑ کا نٹہ	دو خرمن یک بخت بادکم	لفق

جواب	پاسخ	جیبہ و جواب
جواب آنا	جواب آمدن	وصول الجواب
جواری	منگیا گرو مقامر	مقامر و مقمار
جوانا مرگ مرنا	جوانہ مرگ مردن	اختضار
جوان	جوان و برنا	شاب و فتی
جوبن	آغاز جوانی	عنفوان
جوبن نکالنا	آب جوانی افگندن	بلوغ
جوتش بہاگہا	×	علم النجوم
جوتنا	شومیز زدن و شیار زدن	اثارۃ و کربہ
جوتی پہنا	کفش پوشیدن	تنعل
جوتی تاکنا	پارہ دوختن	خصف و رقع
جورو	زن و همسر و منکوحہ	زوج و رقع و صاحبہ
جوڑ	بند اعضا	وصل و مفصل
جوڑنا	پیوند کردن	وصل
جوڑی	همسر و همتا	شبہ و مثل

جوڑی	تپ لرزہ	نافض ۱
جوش میں آنا	درجوش آمدن	فوّار ۲
جون	شپش ۳	قمل وحمک
جون دکھانا	کسی را فرمودن تاشپش برآرد	استفلاء ۴
جونک	زلو کہ در آلود زلو و بوجہ	علق ۵
جون مارنا	شپش برہاں کشتن	قصع ۶
جوہی	یاسمین شبی	ظبّاء ۷
جھاڑ	×	ثریّا ۸
جھاڑ جھنک	رفت وروب ورفت ورو	×
جھاڑنا	افشاندن	نفض ۹
جھاڑو	جاروب	مکنسة
جھاڑو دینا	جاروب دن	کنس وکفر ۱۰
جھاڑو دینا	ہمہ طعام خوردن	قمر واقتمام
جہاز	جہاز	مرکب سفینة وجاریة
جہالر	مسلسل	تنواط ۱۱
جوڑی آنا	لرزہ گرفتن	نفض الحمّی
جوکہون و دجوکہم	زبان	غبن و خسارة
جون پڑنا	شپشاک شدن	قمل
جون دکھانا	شپش حسبتن وبرآوردن	تقلیة
جونک لگانا	زلو چسپانیدن واذا احتقن	اعلاق و ارسال العلو
جوہر	پرند و پلارک	فرند وافرند
جھاڑ	درخت کلان	دغل ۱۲
جھاڑ لینا	جامہا کسی جستن	استیفاض ۱۳
جھاڑن	انچہ از افشاندن بیفتد ۱۲	نفاض ۱۴
جھاڑنا	روفتن	کنس ۱۵
جھاڑو	ستارہ دُم دار	ذوذنابة ۱۶
جھاڑو دینا	جاروب زدہ ہمہ مال بردن	اکتساح ۱۷
جھاڑی	بوتہ	غیل ۱۸
جھالا	×	نفضة ۱۹
جھانٹ	موی زائد از ختم	عانة و شعرة ۲۰

جہاشیں مونڈنا	سترن مویشی ہار	استعانۃ
جہانکنا	سرازغرفہ وسرازدریچہ براوردن	اشراف من الغرفۃ
جہاڑو	گز	طرفا عوال
جہنڈا	پرچم	علامۃ
جہپاک سی لی جہاکنا	دربودن	خطف و اختطاف
جہپٹنا	زدن وحملہ بردن	صولۃ وکرور
جہپکنا	نگاہ دردیدن	اغضاء العین وحیاء
جہٹ پٹا	ہنگام غروب آفتاب	غبا شیر
جہٹالنا	اندک خوردہ گذاشتن	اسار
جہڈو	بیکار	بطال
جہر جہرا	جانہ تنگ یافتہ	ھلھال
جہرنا	چشمہ	عین ینبوع
جہرے	آزنگ	غضن
جہڑکی	کوازوبگموش	زجر وترجر
جہڑنا	فرورنجستن	انتشار
جہانجہ	سنج	صنج
جہانوان	سلک ہا	لشفۃ
جہائین	×	گلف
جہپ	شتاب	عجل
جہپٹ	زد	کرۃ وصولۃ وحملۃ
جہپٹنا	دویدن	مبادرۃ
جہپکا	مژہ برہم زدن	اغضاء العین حوفا
جہٹلانا	منسوب بدروغ کردن	تکذیب
جہٹکنا	تکان دادن	نفض
جہڑ پیر	درخت کنار دشتے	ضال
جہر جہری	×	رہش
جہڑکا	پالکانہ پاکانہ	شباک
جہڑ	پرۂ قفل	فراشۃ
جہڑکی دینا	سرزنش کردن	تہجیر وازدجار
جہرے	باران سبک	دیمۃ

جھکانا	وتا کردن	عطف وثنی
جھکنا	دوتا شدن و مائل شدن	انحناء و انعطاف
جھکڑا	خرخشہ پرخاش	عراع و مخاصمہ
جھکمارنا	جک دن	هدیان
جھلانا	جنبانیدن باد بیجنی	ترجیح
جھلکا	پروین	ثریا
جھنانا	بخواب رفتن عضو	خدر
جھنجھنا	آلہ گندو	×
جھنکار	جلنگ	طنین وصلیل
جھوٹا	دروغگو	کاذب
جھوٹا بنانا	دروغ باقتن	خرق
جھول	×	جل
جھولنا	×	ترنح
جھولی نقرکی	چراسدان	شلاق
جھومنا	ناویدن	ترنح ومیل

جھکڑ	جبکر	زوابعہ
جھکنا	فروتنی کردن	تواضع وخشوع
جھکڑالو	بسیار پرخاش کننده	الدّ وطوط
جھکوڑا	جنبش باد وآب	زعزعہ
جھلے	پوست اندرون شکم	غشاء
جھمکڑا وجھمکا	دیرا مدن وقع	تجلی
جھنجلانا	بخشم آمدن	تلغیط
جھنڈ	چمار	سرب وقطیع
جھوٹ	دروغ	لدد وفریہ
جھوٹھا	پس خورده	سئور
جھوٹھ لگانا	دروغ بستن	فریہ وتقوّل
جھولا	نبهور ورق وتاز باد بیج ونگارنده	اجوحہ
جھولی مسافر کی	توشہ دان	جراب
جھومر	دست بند ورقص در بیچے	دعکسہ
جھونپڑا	کریچہ وتوازہ	کوخ وعشہ

ع	ف	ه	ف	ع
جھوکا	آسیب باد	زعزعہ[1]	جھونک	رُجحان و رُجوح[2]
جھونکنا	فروزیدہ گلخن	سُجُور[3]	جھیل	آبگیر	غدیر
جھینگر	زیرو زنجرہ	صَہر صُہور[4] وجُندب	جے	دل و جان	فُؤاد و خلد و نفس[5]
جے	آرے	نَعَم	جیتا	زندہ	حَیّ
جیتنا	چریدن	غَلَبہ	جیتنا	بازی بردن	قمر
جیتنا	فیروز یافتن	ظَفَر	جی میں آنا	در دل افتادن	خُطُور[6]

باب جیم فارسی با الف

ع	ف	ه	ف	ع
چاپلوسے	چاپلوسے	تَملُّق	چاٹنا	لیسیدن	لَعق و لحس[7]
چادر	چادر	رِدا	چادر کھینچی	سرگوشے	رَبطہ
چادر	بستر آہنگ[8]	+	چادر اوڑھنا	چادر کشیدن	تردّی و ارتداء
چار	چار و چہار	اربعہ	چار آئینہ	چار آئینہ و ششورہ	+
چارپائی	پلنگ	+	چار جامہ[9]	چار جامہ	+
چار خانہ	ہزار خانہ و شکنبہ	قبّہ[10]	چار زانو بیٹھنا	چار زانو زدن	تربّع
چارا	چارہ و گزیر	بُدّ و محالہ[11]	چارا	آخر	علف
چاق ترکے[12]	چست و تندرست	صحیح و سالم	چاقو ترکے[12]	+	مِکشطہ[13]

[1] زعزعہ ۱۲ [2] رجحان و رجوح ۱۲ [3] سجور ۱۲ [4] صہر صہور ۱۲ [5] فواد و خلد و نفس ۱۲ [6] خطور ۱۲ [7] لعق و لحس ۱۲ [8] بستر آہنگ ۱۲ [9] چار جامہ لغت فارسیست در اردو بمعنی کرتہ مستعمل ہوتا ہے ۱۲ [10] قبہ ۱۲ [11] بد و محالہ ۱۲ [12] ترکے ۱۲ [13] مکشطہ ۱۲

چاکر پیراہن	چاک پیراہن	×
چاکر	چاکر و نوکر	اَحِبَّہ و سَاکِر
چال	رفتار	مِشْیَۃ
چالاک	چست چابک	کَمِیْش
چاند	ماہ مانگ و ماہ	قَمَر و سِتْمَار
چاند کا ٹکڑا	ماہ پارہ	فِلْقَۃُ القَمَر
چاند گہن	ماہ گرفتگی	خُسُوف
چاندنی رات	شب مہتاب	لَیْلَۃٌ جَحْفَاءُ
چاول	برنج معتدل	اُرْز
چاہ	خواہش و اشتہاء و ابتہاء	
چاہنا	خواہش	مَشِیَّۃ
چبکانا	چاویدن	مَضْغ و عَلْک
چپ و چپکا	خاموش	مُنْصِت
چپاتی	چپاتی و نان تنک	رُقَاق
چپٹ باز	سحر باز	×

چاک	چرخ کلاں	×
چاکری	نوکری و ملازمی	اَلْخِدْمَۃُ بِلَا اُجْرَۃ
چال	روش	طَرْز و سَیْر
چالیس	چہل و چل	اَرْبَعِیْن
چاند دیکھنا	ماہ نو دیدن	اِهْلَال
چاندرات	شب ہلال	غُرَّۃ و لَیْلَۃُ الْهِلَال
چاندنی	مہتاب	قَمْرَاء و فَحْت
چاندی	سرد خنک و سیم	فِضَّۃ و لُجَیْن
چاہ	دوستی	وِدّ و حُبّ
چاہنا	دوستی داشتن	وِدّ و رَغْبَۃ
چای	چای کرم و زر	صَای
چبوترا	ماہتابی و دکانچہ	دِکَّہ و دُکَّان
چپ	خموش	اَنْصِت و صَہ
چپٹ باز	طبق زن	سَحَّاقَہ
چپٹے	طبق	سَحْق

باب چ مع قاف

ه ف عر		
چپتی لڑنا	طبق زدن	مساحة
چپڑا	لک شمسة	اللك المغسول
چپچپاہٹ	چسپیدگی	لزوجة
چپڑی	روغنہ	مروّل
چپکانا	چسپانیدن	الزاق
چپکنا	چسپیدن	لصوق
چپکنی	سریوش	×
چپت	ستان	مستلقی
چپلا	رنگارنگ	ملبّق
چٹالنا	خستہ کردن	تخریج
چٹان	خرسنگ	صخرة
چٹ پٹ	بیک ناکاہ	بغتة
چٹخارنا	×	تمطّق
چٹکی	تیلک زنک	قرصة
چٹکی بھر	مقدار کہ بسر انگشتان گیرد	قبضة

ه ف عر		
چپٹا	×	مفلطح
چپ رہنا	تن زدن	صمت وسکوت
چپڑا و چپڑی	چیخ	الرمص و رمصاء
چپکا کرنا	خاموش کردن	الاشکات
چپکن	چپکن	قباء
چپکی کہنا	آہستہ گفتن	اسرار
چپنی	کاسۂ زانو و آئینۂ زانو	داغصة
چترا	ہشیار	عضّ
چت پڑنا	بر پشت خوابیدن	استلقاء
چتا	سپید	یقق
چٹائی	بوریا	حصیر و بوریا
چٹچٹا	اجہر و	بلسك
چٹخانا	انگشتان را خمانیدہ آواز کردن	قرقعة
چٹکی بجانا	ترنک زدن	زنجرة
چٹکی بھر لینا	بسر دو انگشت برداشتن	قبض

ف ع ٥		
چنگی سی ملکڑی ہنا	سر انگشتان مالیدہ شستن	قرص
چٹلا	+	وصلہ
چٹھی کاغذ کی	خط گذارہ	جواز
چٹیلا	زخمخوردہ و خستہ	مجروح
چڈو	روپے	فاجروفاعلہ
چراغ	چراغ	سراج وبدرس
چراغ جلنا	افروختن	توقد
چراغدان	چراغدانہ و چراغ برہ	منارہ و مشکوۃ
چراغ گل ہونا	خاموش شدن و مردن چراغ	طفوء
چرانا	چرانیدن	ارعاء
چربی	چربو و پیہ	شحم
چرچا کرنا	واگفتن	تذکر
چرخا کاتنا	رشتن	اغزال
چرس	کشکن شکیج و گنجلک	غمز و غمزہ
چرنا	چریدن	رتع ورعی

ف ع ٥		
چٹکی لینا	نشگنجیدن	قرص
چشمے	چشمہ	لعوق
چٹیا	+	قزع
چچا	اقدر و عمو	عم
چڈھا	بیغولہ ران	رفغ و معبن
چراغ یا ہونا	چراغ پاشندن و سیخ ہا	استنبان
چراغ جلانا	افروختن	ایقاد
چراغ گل کرنا	چراغ نشاندن و کشتن	اطفاء
چراغ مین تیل ڈالنا	روغن چراغ ہا ریختن	سکب الدھن
چراہند	خچیر	قنار
چرچا	واگویہ	تذکار
چرخہ	چرخہ	ذولاب الغزل
چرخے	چوبلین و آہنین	خلاج
چرسا	چرم	سبت
چرندہ	چرندہ	رعیہ

چرنکی کی چوٹ	برای چریدن رہا کردن	مَرْج
چروبجی	نعل خواجہ	حُسَّمَه
چڑچڑا	بدخو	زَعفوف
چڑھانا	دیگ وغیرہ کا لگانا	نَصْب
چڑھائی	لشکر کشی	غَزْو و جَرّ
چڑیا	چکوک گنجشک و عصفور	عُصْفُور
چڑی مار	دامیار	صَیَّادُ الطُّیُور
چشمہ	چشمہ	یَنْبُوع
چغلخور ترکی و فارسی	سخن چین	نَمَّام و وَدَّاع و وَسَّاع
چقماق ترکی	آتش زنہ	زَنْد
چقندر	چقندر	سِلْق
چگادہی	جرات چکیدہ	حَدَبَد
چکانا	زخم کردن	سَوْم
چکنا	فسلیہ شدن مو	تَلَبُّد و تَلَزُّج
چک جانا و چکنا	فصیلہ یا فتن	اِنْفِصَال

چرواہا	شبان	رَاعِی
چڑانا	خانیدن	اِخْتِلَاب یا لَوْحَه
چڑھانا	از پائین بالا بردن	اِرْقَاء
چڑھائی	زمینیکہ کمیش بلند باشد	صَعُود و مَرْتَقَی
چڑھنا	برآمدن	صُعُود و تَصَعُّد
چڑیل	دیو غول	سِعْلَاة
چشمہ	شیردان	×
چشمہ	چشمک	مَنْظَرَه
چغلی	سخن چینی	نَمِیمَه و سِعَایَه
چقماق ہمارڑنا	آتش از آتش زنہ برآوردن	اِیرَاء
چق ترکی	چک	سِتَارَه
چگا چوندہ	غبا آوردن چشم	سَدَر
چگتے	دنبہ	اَلْیَه
چک جانا	سری شدن	نَفَاد
چگر	×	هِلَاكُ الصِّبْيَان

چ	ف	غ
چگلا	پہنا	عریض
چکنا	نخشان	امکس
چکنا	قرار یافتن	تقرر
چکنائی	چربی	دھن وسمہ
چکنے مٹی	کل چسپان	طین کاذب
چکوتا	وابریدن	مقاطعہ بفتح طا
چکور کا بچا	بچہ یکبک	سلح
چکھنا	چشیدن ولیسیدن	ذوق وتحریر
چکلے	×	خزانہ
چکن بنانے والا	آسیاکر	مرحی
چکنی رہنا	آسیا تیز کردن	تقرالرحی
چکی کا کھونٹا	دستہ آسیا	زر نوک
چگنا	دانہ چیدن	تلقط
چلانا	شور وغوغا	صخب وصیاح
چلبچی رکھنا	طشت دلگن	طشت

چ	ف	غ
چکن	چکن بوزنگار	×
چکنا	سنگ ہموار	صلد
چکنا چور	ریزہ ریزہ	مرضوض ومدوض
چکنیا	جوان چرب	×
چکوا چکوی	سرخاب	تحام وقاصہ
چکور	مرغ انشوار ولک	حجل
چگھانا	چشانیدن	اذاقہ
چگھجانا	ہمہ خوردن	اقتحام
چکی	آسیا	رحی وعربیہ
چکی رہنا	آسیابان	×
چکی کا پاٹ	پرہ آسیا	فلکہ
چکی کی کہنی	منج آسیا	قطب
چل	خارش	حکہ
چلم	چلم وسرقلیان	رأس انبوبہ
چلنا	رفتن	مشے

چلّو	کف آب	غرفہ
چلون	چرخ ریسن	ستارہ
چمار	چرم ساز	دبّاغ
چمٹنا	چسپیدن	لزوق
چمچہ بھر	یک چمچہ	لعقہ
چمڑا	چرم	جلد
چمک	×	مغناطیس
چمکنا	درخشیدن	تلألؤ و اضاءہ
چھوٹی	×	طلوع
چنک	نخود	حمّص
چنار	چنار	صنار
چنچنی	×	دیدک
چندن بہاکا	×	صندل
چنڈال	فرومایہ	وضیع
چنک و چنگ	×	لدغ

چلنا پھرنا	گردیدن	تقلب
چنگہ	جلہ و زہ	وتر
چمٹنا	انشکیر حوائش شر	ملقاط
چمچا	ر چمچہ قاشق	ملعقہ
چمر بہی	باران سرما	شتی
چمڑا اتارنا	پوست کشیدن	سلخ
چمک	فروغ و پرتو	لمع
چمکادڑ	شپرہ مرغ میجا	خفاش
چنا	برگزیدن و برچیدن	التقاء و التقاط
چنا موا	برگزیدہ و برچیدہ	منتخب و منجخ
چنبیلی	×	یاسمین
چندا	دائرہ کشیدن	×
چندھا	شپرہ چشم	اخفش
چنڈول	چکاوک	قبّرج
چنگاری	آتشیزہ	شرار

چنگا ہونا	بہ شدن	بُرء
چنگھاڑ	آوازِ فیل	نَئیم
چُوبا	میخ آہن	مِسمار
چوپایا	ستور و چارپا و چارپایہ	بَہیمہ
چوپڑ	×	×
چوت	کس	فرج
چوٹ	کوب	ضربہ
چوٹی مرغ کی	پوپ	اکلیل و تاج
چوٹی پہاڑ کی	تیغ و بیخ کوہ	قلہ و قنہ
چوچی	چچو و پستان	ثدی و ضرع
چودھویں رات	شب چاردہم	بدر
چوڑانا	دزدیدن	سرقہ بفتحتین
چوڑی	مگس ران	مذبہ
چور کا مال	مال دزدی	سرقہ
چوڑانا	پہنا کردن	توکمیع

چنگھاڑ	آوازِ بخت	صیحہ
چوبندی باندھنا	نعل بستن و زدن	اِنعال
چوبائی	×	مُثَنّا و حد
چوبدار	چوبکی تو قطار زنگی	×
چوپڑ بازار	چار بازار و چہار سو	×
چوتڑ	سُرین	عَجز
چوٹ کرنا	ضرب سانیدن و زخم	جرح
چوٹی عورت کی	جعد	فرع
چوٹی ترازو کے	زبانہ ترازو	غَدَ المیزان
چودہ	چاردہ	اربعۃ عشر
چور	دزد	سارق و لص
چوری	دزدی	سرقہ
چوری دیکھنا	دزدیدن	مسارقۃ النظر
چوڑا	پہن و پہناور	عریض و وسیع
چوڑائی	پہنائی	سعۃ و بسط

چوڑی	دست برنجن	وقف مشک
چوسنا	مزیدن مکیدن	مص دمژ صاد بسین
چوکا	دندان پیش مع ریشگاہ	گرمی لاضراس
چوکڑی بھرنا	کبد کردن وزدن	ضبر ان
چوکھٹ	چوب زیر آستانہ	اسکفہ وعتبہ
چوکی	زیر کاہ پشتہ لے	کرسی
چوکی دینا	نگہبانی کردن	کلاءۃ وحفاظۃ
چول	باشندہ در	رجل الباب
چومنا	بوسہ وملاج فارسی	قبلہ ولثمہ
چومیکارنا	چار میخ	التغذیۃ بالاربعۃ اوتاد
چونچ	نول وکلپ	منقار ومنسم
چونچ مارنا	نوک زدن	نقر ونسر
چونا	موش	فار وبربوع
چونیا	مادہ موش	فارۃ
چھاپا	مہر خرمن	ردہ شہر
چھڑو چوچہ	ایضاً وبچہ مرغ	فرخ وفرخ
چوک	×	خطا
چوکا	سرخ پاد رشہ از اقسام برنج کہ مجوز ہا	حماض
چوکنا	ہوشیار وخبردار	یقظ وحذر
چوکھٹ یا زو	در نویس بروزن پنجاس	×
چوکیدار	پاسدار وپاسبان ودر ترکی تاتی	حارس احراس جمع
چوگان	چوگان	معصار ومحجر
چولہا	دیگدان ودیگپا	اثفیہ ومنصب
چومنا	بوسہ دادن	تقبیل ولثم
چونا	آہک	کلس ونورہ
چونچلا	ناز	کلاء وغنج
چونکنا	از خواب برجستن	نعار
چوہتا	چارسو	×
چھاپا	قالب	طابع
چھاپنا	بقالب زدن	طبع

چھاپا مارنا	شبخون زدن	شَبِیخُون
چھاتی	سینہ	صَدر
چھاتی کا پتھر	سنگ سینہ	گُل
چھاچھ	دوغ	مُحَیِّض
چھاگل	کوزۂ مشکیزہ	رَکوَۃ و مِطہَرہ
چھالا	تنجالہ	عُقبُولہ
چھانٹنا	افشاندن	نُقابَۃ
چھاننا	بیختن	نَخل
چھب	آرایش	تَقطِیع
چھبڑا	سبد	غَرز
چھپانا	پوشیدن	کِتمان
چھپٹی	فروزینہ	ضِرام
چھپکلی	کرکٹ وچھپاکلی	وَزَغَہ
چھت	بام وسیج	سَطح و سَقف
چھتا	لانۂ شان مومی	مُشارو خَلِیَّہ

چھاپا	برکار و سینہ بازی	صَدمۂ مُحارِف
چھاتی لگانا	دربرگرفتن	اَلضَّمُّ اِلَی الصَّدر
چھاج	غلہ فشان	مِنسَف
چھارا	خرما	تَمر
چھال	پوست درخت	لِحاء
چھالا پڑنا	آبلہ زدن	نَفَط
چھانا	پالودن	تَروِیق
چھانو	سایہ	ظِل و فَیء
چھوکرا	متجلاب	بالُوعَۃ
چھیڑی	×	عَزیر
چھیٹی	چوب ریزہ	وَقش
چھیکر	چیر	×
چھیکلی نکلنا	پنہان برآمدن	اِنسِلال
چھتنا	کوتار	سَباط
چھت پاٹنا	سقف کردن بام خانہ	تَسقِیف

چهت ٹپکنا	چکیدن سقف	تو کاف		چهتر	چتر	مظلّه	
چهتری	آفتاب گیر	ظلّه		چهتری	آذوه	موقعة الحجام	
چهٹکنا	فرو ریختن	انتشار		چهٹکانا	درهم ریختن	نثر	
چهٹی کا کهانا	زاج شور	خرمس		چهٹی	×	فراغ	
چهجا	باران گیر	گنه گنه		چهپها	سخت سرخ	احمر قانی	
چهچهورا	لثره	بدور		چهچهوندر	موش کور	خلد	
چهچهوندر انشانه زنی	موشک	×		چهچهوندر چهوڑنا	موشک دوانیدن	×	
چهچها	چهچه و آواز طبل	صفیر و سجع		چهرا	دشنه	ساطور	هر سه مهملات
چهڑانا	رها نیدن	انجاء و انقاء		چهڑانا	رها نیدن کرد	فک	
چهڑانا	بر طرف کردن	عزل		چهڑکنا	آب زدن	رشح	مهمله و معجمه
چهڑکنا	گوسفند	دق		چهرا	چهره	سحنة	
چهرهرا	چوبینه	مشیوه		چهری	کارد کرک	سلکین	بمعنی سین
چهرا	ساچمه	×		چهری	چوب تعلیم	قضیب	
چهری مارنا	کارد زدن	وجاء		چهمکا چهک	گلست سریست	سکرک و طافح	
چهک جانا	خوب سیر شدن	امتلاء		چهکر	سرچنک	صقع	

چھنگڑا	کردون	عرادہ	چھلبل	فسر	خدع
چھلکا	پوست میوہ درخت	قشر و لحاء	چھلکتا ہوا	لبریز و سرشار	دھاق
چھلکنا	اندر کا بول بی ارادہ نہ خارج ہونا	انتضح و بالبول	چھلنی	پرزن و کہ بال	غربال و منخل
چھلوری	کز دمہ	داخس	چھلا	کچہ	فتحہ
چھلا	لای ولش	وحل و وحل	چھلا اپنا	کچہ پوشیدن	تفتح
چھنا	در دبزن	مصفاۃ	چھنال	زنخک و دسپی	قحبہ و فاجرہ
چھنگا	شش انگشتے	اعنش	چھنگانا	×	تعطیس
چھنگلیا	کانیج و کلک	خنصر	چھوٹنا	رہائی	نجاۃ
چھوڑنا	رہا کردن	اطلاق و تخلیہ	چھوڑنا	بریدن	قطع
چھوڑنا	گذاشتن بور بہر چریدن	سرح	چھوڑنا	گذاشتن جانور شکاری	ارسال
چھوڑنا	گذاشتن زن	تخلیق	چھوڑنا	سر دادن بندوق و توپ	ضرب و تخلیہ
چھوکرا	سادہ رو	امرد	چھوہارا	ماشورہ	الصفیۃ الفصیۃ
چھپ	بھک سپید	بھق ابیض	چھی جانا	شگافتہ شدن سوراخ سوزن و مثل آن	انخرام
چھپڑا	لوس و چندرہ	×	چھپے	چاپہ گر	منغ و شاغ
چھید	سوراخ	ثقب و خرق	چھیلا ہوا	بخنہ	مقشور و مقشر

ه	ف	ع
چهیلن	خراشه و تراشه	خُرَاشَه و خُرَاشَة
چهیلنا	خراشیدن و تراشیدن	سَحْت و سَحْو
چهینٹ	چکله و گل سرشک	رَشَاش بفتح ۱۲ م
چهینٹاپڑنا	اندک باریدن باران	تَرْشِيش
چهینٹادینا	فریب دم دادن	خَدْع و خَتْل
چهینکنا	عطسه زدن و داون و برآمدن	عُطَاس
چهینی	آرزینه	مِنْقَرَا
چیت	هوش	اِدْرَاك
بیای مجهول ۱۲		
چیچک	چیچک و سرخجه	جُدَرِي و حَصْبَه
چیخ	شور	ضَجِيج
چیرنا	شکافتن و دریدن	شَق و خَرْق
چیرا	دختری و خترہ	عُذْرَه
چیل	زغن و غلیواز و دخات و کید	حِدَاة و حِدَاءَة و شَهَاجِر
چین	آرام و آسایش	رَاحَة
چین چین	چاه و چاه	سَقْسَقَه

ه	ف	ع
چهیلنا	پوست برکردن	اِلْقَاء
چهینا چهینی	کش مکش	مُبَارَعَه و مُجَاذَبَه
چهینٹ	چیت و جامه بوته دار	بُشْكِيل و وَشْي
چهینٹادینا	آب زدن	رَشّ
چهینک	سَتُوسَه و سَتُوسَه	عَطْسَه
چهین لینا	دزربودن	سَلْب و اِخْتِلَاس
چیڑ	چرک چشم	رَمَص و عَمَص
چیتا معروف ۱۲	یوز	نَمِر
چیچک رو	چیچک رو و آبله رو و پرزه رو	مَجْدُور و مُجَدَّر
چیرا تارنا	دوتسیر گی کردن	اِقْتِضَاض
چیرا	نوعی از دستار	+
چیرہ بند	دوشیزه	بِكْر
چیلا	بنده	عَبْد
چین	شکن	غَضَن
چینی	شکر سفید	سُكَّر

اختلاف نسخ

۱ خراشه و تراشه ۲ سحت و سحو ۳ رشاش بفتح ۱۲ م ۴ ترشیش ۵ خدع و ختل ۶ عطاس ۷ منقرا ۸ ضجیج ۹ حدأة و حداءة و شهاجر ۱۰ راحة ۱۱ سقسقه ۱۲ مبارعه و مجاذبه ۱۳ بشکیل و وشی ۱۴ رش ۱۵ عطسه ۱۶ سلب و اختلاس ۱۷ رمص و عمص ۱۸ نمر ۱۹ مجدور و مجدر ۲۰ اقتضاض ۲۱ بکر ۲۲ عبد ۲۳ غضن ۲۴ سکر

چولی	تافتہ	اِستبرق	چیونٹا	مورسوارے	عجروف ۱۰
چوٹی	مورچہ	نملہ وذرّہ	چیونٹی ۱۱ سردو خشک	شوشو	دُخن ۲

باب حاطی

حاجت	حاجت	صارّۃ ۳	حاضرجواب	حاضرجواب	تلقاک ۴
حاضر کرنا	حاضر کردن	لعیناء واعیاد واحضار	حال لانا	حال وسماع کردن	وجد وسماع ۵
حجاب	شرم	حیا	حُجّت	حجت	حجۃ ودلیل وبرہان
حرارہ	جنبش دفوق	اِهتزاز	حرام مغز	حرام مغز	لخاخ ۶
حرامزادہ	زنازادہ ولدالحرام وجامعغول ۷	ولدالسحت وولدالحرام ۸	حرامزادہ	فتنہ انگیز	شریر
حرام کا مال	مال حرام	سحت	حرص	آز	طمع وعشم ۹
حرص	آرزو وہوس وآز	حریص	حریف ۱۰	ہم آورد وہم پیشہ	قرناں
حریرہ	×	حسیکۃ ۱۱	حصّہ ۱۲	قلیان وحقہ نیز	بوری وملاعب
حلال کرنا	ذبح کردن	ذبح	حلکاری	حلکاری	مُلاعبہ ومفضوض ۱۳
حلوان	بزغالہ ومیش بچہ	حُلام وحُلاک ۱۴	حلوا سوہن	حلوای سوہان	×
حلوائی	حلوافروش	حلوائی وحلوانی	حمّام	گرمابہ	دیماس وبلاک ۱۵
حمیل	زیور کلو	وشاح ۱۶ کمربند	حوض	آبدان وتوز	حوض وقصعہ وہجر ۱۷

باب خای معجمه

خاکروب	خاکروب	گناس
خاکشی	خاکشی و خاکشو	خثاثة بخای مجمه ۱۲
خالی	تهی	صِفر بکسر صاد و سکون فا ۱۲
خانه باغ	بستان سرای	حَدیقة
خاوند بفتح واو مخفف خداوند	خاوند	مالِک و صاحب ۱۲
خچر	استر	بَغل
خدا سی کام پذیرنا	کارپذیر افتادن	×
خدمتگار	خدمتگار آدم	خادِم
خراد	×	مخرط و مخراط
خربوزه	خربوزه و قربوس	خِربِز و بطیخ
خرج بالای	بالاخرجی	×
خرجی	چرمه	بِرطیل
خرکوش	خرکوش	ارنب
خزانه	گنجینه	مخزن

حویلی	خانه	دار و بیت
خاک نرودا	خاک نرده و آماج	×
خاکروب	چرک کش و جلال	مُطَهِّر
خاگینا	خایه بریز و خایه گینه	مُجَثَّة بضم جیم مهمله ۱۲
خانسامان	میرسامان و ناظر	×
خانه داماد	خانه داماد	×
خاوند بکسر واو ۱۲	شوهر و شوی	بَعل و زوج
خدا اوبتاله	خدا بردارد	×
خدانخواسته	خدا ناکرده و خدا نکند و خدا نهکند	×
خراوی مجهول ۱۲	نقیض خراب و خرخر	فَخیخ و عَطیط
خرادی	خَراد	خَرّاط
خرج	خرج و هزینه	صَرف
خرجی	خرجین	خُرج
خرخا	خرفه سرد تر ۱۲	بَقلة الحمقا و فرفخ
خزانچی	خزینه دار و گنجینه دار	خازِن و مخزانی

ہ	ف	عر
خشک	خشک	یابس
خشکی	خشکے	یُبس
خضاب	خضاب	خِضاب
خط	خط	رقیم وکتاب
خط نکلنا	خط برآمدن و سبزہ دمیدن	تبقیل
خلال کرنا	خلال کردن	تخلّل
خمرا	بوریا باف	ناسج الحصیر
خمیر اوٹھنا	خمیر آمدن	اِختمار
خمیر رکھنا	خمیر کردن	تخمیر
خمیری روٹی	نان خمیر	خبز الخمیر
خواب	خواب	رؤیا
خوان	خوان	خِوان و طبق
خوانچہ	خوانچہ و طبقچہ	الطبق الصغیر
خوبانے	شکر بادام	مشمش
خود پسند	خود پسند و خود سر	راکب الرأس

ہ	ف	عر
خشکا	+	بھط
خشکے	پرسم	لوانہ
خضاب کرنا	خضاب کردن وزدن و داون	اِختضاب
خط	سبزہ گرد لب ورخسارہ	بقل
خلال	دندان کاو	خِلال
خم ٹھوکنا	دست بازو زدن	ضرب الید علی العضد او بین العضدین
خمیر	آرد سرشتہ	عجین
خمیر کھٹا ہونا	ترش شدن خمیر	تخوخہ
خمیرا	خمیر مایہ	فِناق
خنجرے	خنجری	دُفیف
خواب پریشان	خواب پریشان	اضغاث احلام
خواجہ وخواجہ سرا	خواجہ سرا	مخنث و خصی
خواہ مخواہ	خواہی نخواہی	لاجرم ولابد
خود	خود	نفسہ وترکہ
خودغرض	خودکام	+

خوشامد	خوشامد	مُدارَاة ومُداهَنة		خوشامدے	بادبران ۲	مُتَمَلِّق
خوشبو	خوشبو	طِیب		خوشبو لگانا	خوشبو مالیدن	تَضَمُّخ ۳
خوشخبری	مژدہ و نوید ۴	بُشرٰے ۱		خوشخبری دینا	نوید دادن	اِستِبشار
خوشخوراک	خوش غذا	مُعرْهَل		خوش غلاف	خوش غلاف	دالِق ۶
خوشی	خوشی و شادی	حُبُور وسُرُور وبَهجة وفَرحة		خوگر	خوگر وخوکردہ	مُتَعَوِّد ومَاهِر
خونگیر	تمذرین و تکلتو ۸	لِیدْ ۹ بوزن جید ۱۰		خون بہا	خون بہا	دِیَة
خون سپید ہونا	خون سپید شدن	+		خون کا پیاسا	تشنہ خون	عَطشَان الدَّم
خون کا جاہنی والا	خونخواہ	مُستَقِصّ ۱۱		خون کا عوض	+	قِصاص وقَوَد ۱۱
خون کا عوض لینا	خون گرفتن	اِقتِصاص		خون لینا	خون کشیدن ۱۲	فِصاد ۱۲
خونی	خونی وخون وار	قَاتِل وسَفَّاک ۱۳		خوے	خوی وشیم	سَجِیَّة وسَتِیمَة
خوچھوڑنا	خوی باز کردن	تَرکُ العَادَة		خوگر کرنا	خو دادن	تَعوِید ۱۳
خوگر ہونا	خوکردن	تَعَوُّد		خُوید	خوید ۱۴	خَامَہ

باب دال مہملہ

دانا	بدستنشانی چیزے	غَمْز ۱۵		دانا	راد ۱۶	سَخِی وجَوَاد
رسن وامثالہ ۱۷	اوردن وآوردن ۱۷	قُوبَا		داد	داد ۱۸	عَدل ونَصَفَة

۱ مژدہ و نوید ۲ بشرے ۳ خوشخبری دینا ۴ نوید دادن ۵ اِستِبشار ۶ خوش غلاف ۷ دالِق ۸ خوگر ۹ خوگر وخوکردہ ۱۰ مُتَعَوِّد ومَاهِر ۱۱ لِید ۱۲ بوزن جید ۱۳ خون بہا ۱۴ دِیَة ۱۵ خون کا پیاسا ۱۶ تشنہ خون ۱۷ عَطشَان الدَّم ۱۸ خون کا عوض ۱۹ قِصاص وقَوَد ۲۰ خون لینا ۲۱ خون کشیدن ۲۲ فِصاد ۲۳ خوے ۲۴ خوی وشیم ۲۵ سَجِیَّة وسَتِیمَة ۲۶ خوگر کرنا ۲۷ خو دادن ۲۸ تَعوِید ۲۹ خُوید ۳۰ خوید ۳۱ خَامَہ ۳۲ بدستنشانی چیزے ۳۳ غَمْز ۳۴ رسن وامثالہ ۳۵ اوردن وآوردن ۳۶ قُوبَا ۳۷ دانا ۳۸ راد ۳۹ سَخِی وجَوَاد ۴۰ داد ۴۱ داد ۴۲ عَدل ونَصَفَة

۱۰۰۰	نیاو پدر پدر	جَدّ
داو دینا	بداد رسانیدن	اِغاثَة
دادی	مادر پدر	جَدَّة
دارو	دارو و بارود	بارُود
دارو و غا	دارو عمه	قَتِیم و قَوام
دارو خانه دیوانخانه	میر بار	×
داستانا	داستانسپر	صِنّار
دان باظهار واو	جهیز و بخش	جَهاز و عطام
داناپانی	آنچه خورد	حَظّ و نَصیب
دانت	دندان	ضِرس و سِنّ
دانت بیشینا	دندان بدندان نشستن	اِشتِباك
دانت سبی کاشتا	بدندان بریدن	اَزم
دانت کلکشتانا	دندان بسایدن	حَرَق
دانت کرکراتا	دندان بهم خوردن	اِصطِکاك الاسنان
دانت نکالنا	دندان برآوردن	اِقتِلاع

داو پانا	بداد رسیدن	وَجَدَ الغَوث
داماد	شوهر دختر	صِهر و خَتَن
دارالشفا	بیمارستان و بیمارخانه	دارُ المَرضی و مارِستان
دارو	درمان	دَواء
دارو خانه توپخانه	میر آتش	×
داستانا	بهله	قَفّاز
دامن	دامن	ذَیل
دانا بدلنا	×	تَطَعُّم
دانا پڑنا	دانه افتادن	اِحباب
دانت اکھاڑنا	دندان برآوردن	اِمتِلاع و قَلع
دانت پیسنا	دندان از خشم سائیدن	حَرَق
دانت سی کاٹ کھانا	بدندان گزیدن	تَشکین
دانت کڑانا	آواز کردن در خواب	الصَّلة فی النَّوم
دانت کھٹی ہونا	کند شدن دندان	ضِرس
دانت نکوسنا	دندان برآوردن درنده از خشم و عجز	کَشر

داهنا ہاتھ	دست راست	یَد یُمنیٰ	داہنی	راست	یَمِین
دائی	دائی و دایہ وشیردہ	مُرضِعہ و ظِئر	دائی جنانے	ماجہ و بازاج	قَابِلَة
دبانا	فشار دادن	ضَغطَة	دَبا مارنا	کمین کردن	کُمُون
دبدبہ	فر	شَوکَة	دَبگر	سپرساز	تُرّاس
دُبلا	لاغر و نزار	عَجِف و مَهزُول	دُبلا پا	لاغری	نَحَافَة
دُبھاسیا	پچواک	تَرجُمَان	دبی پاؤں چلنا	آہستہ رفتن	دَبّ
دُت	×	اِخسَأ	دُت دُت	×	سَرمَا سَرمَا
دلکارنا	راندن سگ	خَسّا و خُشُو	دنتون و دانتون	×	مِسوَاک
دوا	دَرمَان	حَاضِنَة	دَدھی	شیرگیا	یَتُوع
در	کوشانیدن شجر	فَقرَة	دُر	دُرِ کوش	حَوصَلَة
دربار	دربار	حَضرَة السُّلطَان	دربارکی کرسی	رخت سلامی	×
دربان	دربان و پردہ دار	بَوّاب	درخت	درخت	شَجَر
دَردَرا	نیکوفتہ	جَرِیش	دَردزہ	دَردزہ	طَلق و مَخَاض
دَرز	دَرز	شَقّ	درزی	درزی و جامہ دوز	خَیّاط و نَاسِج
دروازہ	در	مَشَاهَرَة	دروازہ	در	بَاب

دروازہ بند کرنا	درستن	اِغلاق
دروازہ ٹھوکنا	بردر زدن	دَقُّ الباب
دریا	دریا	بحر و یمّ
وڑاڑ	شکاف	صَدْع و خَرْق
دَس	دہ	عَشَر
دستناہ و دسپناہ	آتش کش	مِلقاط
دست فروش	دست فروش	+
دستک دینا	دستک زدن و خلبک زدن	تَصفیق
دستگردان دینا	دستگردان دادن	اِعارَة
دستہ	گلدستہ	باقَة
دستہ	جیب و آستین و پیرہن	+
دسوان	دہم	عاشِر
دشمن جانی	دشمن جانی	قِتل
دشمنے	دشمنے	شَحناء
دعوتے	افسون خوان	مُعزِّم

دروازہ بیڑہ دینا	در افزار کردن	اِطباق
دروازہ کھولنا	در واکردن	فَتح
در بینی	دستاس	مِحَسَّه
وڑبا	گرتانہ	اُقنه
دست آویز	دست آویز	وَثیقه
دسترخوان	دستارخوان و دستیلان	سُفرَه و سِماط
دستک	دستک	+
دستگردان	دستگردان	عارِیَة
دستگردان لینا	دستگردان کردن	اِستِعارَة
دستہ	دستہ کارد	نِصاب
دسوان	دہیک	عُشر
دشمن	دشمن	عَدُوّ و عادِی
دشمن دلے	دشمن دلے	حاقِد
دعا دینا	دعا دادن و کفش و کردن	دُعاء و دَعوة
دعا	دعا و فریب	خَتل و خِداع

باب دال مہملہ

باب ذال معجمہ

دغاباز	دغاباز	حادع و حائل ۱
دغاکہانا	فریب دون	اِخداع
دفتے	دفتین	دفتین ۳
دُکھ	درد و بیمار	داء و وجع ۴
دُکھدائی	بادبرین	جنوب ۵
دل	دل	قلب و فواد و جنان
دلاسا	دلاسا	تسلین
دلال ۹	سفسار و سمسار	سمسار
دلدل	لائی دلس	وحل
دل کے پھپھولی توڑنا	آبلۂ دل شکستن	شفاء ۷
دل لگی	خوش طبعی	مزاح
دُلہن	بیوہ و بانو	عروس ۸ و هدبے
دُم	دُم و دنب	ذنب ۱۴
دَم	دم گاہ	حین و وقت
دم بدم	دما دم	انا فانا

دغادینا	فریب دادن وکول دن ۲	خداع و مکر
دغدغا	دغدغہ و تشویش خاطر	تردد و تشتت
دُکہ	رنج و آزار	اذیۃ
دُکہ دینا	درد کردن	وجع
دُکھیا	زن حاجتمند	ارملۃ ۶
دَل	جماعت بسیار	جمع غفیر ۸
دلاسا دینا	دل دادن	تسلیۃ
دلالے	دلالے	دلالۃ
دل لگانا	دل بحسن و خلق و نیکوئی دادن	تعلق ۱۰
دل کی پھپھولے توڑنا	آبلۂ دل شکستن	تشفی ۱۱
دل مین کہنا	در دل گفتن	رس ۱۱
دَلیتے	دستاس	مجشۃ ۱۳
دَم	دَم	نفس
دمانا	دم دادن شتر	+
دمبے	پارہ دم	نفر ۱۵

دَم دِنا	دم دادن	خَدَع
دَم رُکنا	دم گرفتن	ضِیقُ النَّفَس
دَمَک	درخشندگی	تَلالُؤ و بَرِیق
دم کهانا	خموشی زدن	سُکُوت
دَم کزا	دُمغزه	زُکام
دم مِن آنا	دم خوردن	اِنْخِناق
دِن	روز	یَوم
دُمَل	×	دُمَّل مُخرِج وحَبَّة
دندانا	دندانه	سِنّ
دنوندی	روزگوری	جُمْهُر
دوات	آمه	نُور و مِحبَرَه و دَوَات
دواد و وش	دواد و وش ترک وتازو تک و دو	سَعْی
دوانا	دیوانه	مَجْنُون
دُوبدو	دوبدو	مُواجَهَة
دوپهر کو اترنا	فرود آمدن نیمروز	تَغَوُّل

دَم دِباتا	×	کُشتَج
دَمَکا	سُنگوک	قُلْقُلَة
دَم سادهنا	دم کشیدن	حَبْسُ النَّفَس
دَمکنا	درخشیدن	بَرق و لَمْع
دم کهانا	فریب خوردن	اِنْخِداع
دم لینا	آرام گرفتن	اِستِراحَت
دُم هلانا	دم جنبانیدن	تَحرِیکُ الذَّنَب
دُنبالا	دُنباله	ذُنابَة
دُنبا	دُنبه	کَبَش
دُنگا	بزه آشفتن	بَغَاوَت
دُنیا	ایمان	دُنیا
دوات چلائے	دوات آشور	مِحراک
دوالا نکالنا	چراغ روشن کردن هندو	×
دُوب	فریزر و مرغ	آب معشب
دوپهر	نیمروز	هاجِرَه و ظَهِیرَة

٥٢ ... ٥٣ ... ٥٤ ... ٥٥ ... ٥٦ ... ٥٧ ... ٥٨ ... ٥٩ ... ٦٠ ... ٦١ ... ٦٢ ... ٦٣ ... ٦٤ ... ٦٥ ... ٦٦ ... ٦٧ ... ٦٨ ... ٦٩ ... ٧٠ ... ٧١ ... ٧٢ ... ٧٣ ... ٧٤ ... ٧٥ ... ٧٦ ... ٧٧ ... ٧٨ ... ٧٩ ... ٨٠ ... ٨١ ... ٨٢ ... ٨٣ ... ٨٤ ... ٨٥ ... ٨٦ ... ٨٧ ... ٨٨ ... ٨٩ ... ٩٠ ... ٩١ ... ٩٢ ... ٩٣ ... ٩٤ ... ٩٥ ... ٩٦ ... ٩٧ ... ٩٨ ... ٩٩ ... ١٠٠ ... ١٠١ ... ١٠٢ ... ١٠٣ ... ١٠٤ ... ١٠٥ ... ١٠٦ ... ١٠٧ ... ١٠٨ ... ١٠٩ ... ١١٠ ... ١١١ ... ١١٢ ... ١١٣ ... ١١٤ ... ١١٥ ... ١١٦ ... ١١٧ ... ١١٨ ... ١١٩ ... ١٢٠ ... ١٢١ ... ١٢٢ ... ١٢٣ ... ١٢٤ ... ١٢٥ ... ١٢٦ ... ١٢٧ ... ١٢٨ ... ١٢٩ ... ١٣٠ ... ١٣١ ... ١٣٢ ... ١٣٣ ... ١٣٤ ... ١٣٥ ... ١٣٦ ... ١٣٧ ... ١٣٨ ... ١٣٩ ... ١٤٠ ... ١٤١ ... ١٤٢ ... ١٤٣ ... ١٤٤ ... ١٤٥ ... ١٤٦ ... ١٤٧ ... ١٤٨ ... ١٤٩ ... ١٥٠ ... ١٥١ ... ١٥٢ ... ١٥٣ ... ١٥٤ ... ١٥٥ ... ١٥٦ ... ١٥٧ ... ١٥٨ ... ١٥٩ ... ١٦٠ ... ١٦١ ... ١٦٢ ... ١٦٣ ... ١٦٤ ... ١٦٥ ... ١٦٦ ... ١٦٧ ... ١٦٨ ... ١٦٩ ... ١٧٠ ... ١٧١ ... ١٧٢ ... ١٧٣ ... ١٧٤ ... ١٧٥ ... ١٧٦ ... ١٧٧ ... ١٧٨ ... ١٧٩ ... ١٨٠ ... ١٨١ ... ١٨٢ ... ١٨٣ ... ١٨٤ ... ١٨٥ ... ١٨٦ ... ١٨٧ ... ١٨٨ ... ١٨٩ ... ١٩٠ ... ١٩١ ... ١٩٢ ... ١٩٣ ... ١٩٤ ... ١٩٥ ... ١٩٦ ... ١٩٧ ... ١٩٨ ... ١٩٩ ... ٢٠٠ ... ٢٠١ ... ٢٠٢ ... ٢٠٣ ... ٢٠٤ ... ٢٠٥ ... ٢٠٦ ... ٢٠٧ ... ٢٠٨ ... ٢٠٩ ... ٢١٠ ... ٢١١ ... ٢١٢ ... ٢١٣ ... ٢١٤ ... ٢١٥ ... ٢١٦ ... ٢١٧ ... ٢١٨ ... ٢١٩ ... ٢٢٠ ... ٢٢١ ... ٢٢٢ ... ٢٢٣ ... ٢٢٤ ... ٢٢٥ ... ٢٢٦ ... ٢٢٧ ... ٢٢٨ ... ٢٢٩ ... ٢٣٠ ... ٢٣١ ... ٢٣٢ ... ٢٣٣ ... ٢٣٤ ... ٢٣٥ ... ٢٣٦ ... ٢٣٧ ... ٢٣٨ ... ٢٣٩ ... ٢٤٠ ... ٢٤١ ... ٢٤٢ ... ٢٤٣ ... ٢٤٤ ... ٢٤٥ ... ٢٤٦ ... ٢٤٧ ... ٢٤٨ ... ٢٤٩ ... ٢٥٠ ... ٢٥١ ... ٢٥٢ ... ٢٥٣ ... ٢٥٤ ... ٢٥٥ ... ٢٥٦ ... ٢٥٧ ... ٢٥٨ ... ٢٥٩ ... ٢٦٠ ... ٢٦١ ... ٢٦٢ ... ٢٦٣ ... ٢٦٤ ... ٢٦٥ ... ٢٦٦ ... ٢٦٧ ... ٢٦٨ ... ٢٦٩ ... ٢٧٠ ... ٢٧١ ... ٢٧٢ ... ٢٧٣ ... ٢٧٤ ... ٢٧٥ ... ٢٧٦ ... ٢٧٧ ... ٢٧٨ ... ٢٧٩ ... ٢٨٠ ... ٢٨١ ... ٢٨٢ ... ٢٨٣ ... ٢٨٤ ... ٢٨٥ ... ٢٨٦ ... ٢٨٧ ... ٢٨٨ ... ٢٨٩ ... ٢٩٠ ... ٢٩١ ... ٢٩٢ ... ٢٩٣ ... ٢٩٤ ... ٢٩٥ ... ٢٩٦ ... ٢٩٧ ... ٢٩٨ ... ٢٩٩ ... ٣٠٠ ... ٣٠١ ... ٣٠٢ ... ٣٠٣ ... ٣٠٤ ... ٣٠٥ ... ٣٠٦ ... ٣٠٧ ... ٣٠٨ ... ٣٠٩ ... ٣١٠ ... ٣١١ ... ٣١٢ ... ٣١٣ ... ٣١٤ ... ٣١٥ ... ٣١٦ ... ٣١٧ ... ٣١٨ ... ٣١٩ ... ٣٢٠ ... ٣٢١ ... ٣٢٢ ... ٣٢٣ ... ٣٢٤ ... ٣٢٥ ... ٣٢٦ ... ٣٢٧ ... ٣٢٨ ... ٣٢٩ ... ٣٣٠ ... ٣٣١ ... ٣٣٢ ... ٣٣٣ ... ٣٣٤ ... ٣٣٥ ... ٣٣٦ ... ٣٣٧ ... ٣٣٨ ... ٣٣٩ ... ٣٤٠ ... ٣٤١ ... ٣٤٢ ... ٣٤٣ ... ٣٤٤ ... ٣٤٥ ... ٣٤٦ ... ٣٤٧ ... ٣٤٨ ... ٣٤٩ ... ٣٥٠ ... ٣٥١ ... ٣٥٢ ... ٣٥٣ ... ٣٥٤ ... ٣٥٥ ... ٣٥٦ ... ٣٥٧ ... ٣٥٨ ... ٣٥٩ ... ٣٦٠ ... ٣٦١ ... ٣٦٢ ... ٣٦٣ ... ٣٦٤ ... ٣٦٥ ... ٣٦٦ ... ٣٦٧ ... ٣٦٨ ... ٣٦٩ ... ٣٧٠ ... ٣٧١ ... ٣٧٢ ... ٣٧٣ ... ٣٧٤ ... ٣٧٥ ... ٣٧٦ ... ٣٧٧ ... ٣٧٨ ... ٣٧٩ ... ٣٨٠ ... ٣٨١ ... ٣٨٢ ... ٣٨٣ ... ٣٨٤ ... ٣٨٥ ... ٣٨٦ ... ٣٨٧ ... ٣٨٨ ... ٣٨٩ ... ٣٩٠ ... ٣٩١ ... ٣٩٢ ... ٣٩٣ ... ٣٩٤ ... ٣٩٥ ... ٣٩٦ ... ٣٩٧ ... ٣٩٨ ... ٣٩٩ ... ٤٠٠ ... ٤٠١ ... ٤٠٢ ... ٤٠٣ ... ٤٠٤ ... ٤٠٥ ... ٤٠٦ ... ٤٠٧ ... ٤٠٨ ... ٤٠٩ ... ٤١٠ ... ٤١١ ... ٤١٢ ... ٤١٣ ... ٤١٤ ... ٤١٥ ... ٤١٦ ... ٤١٧ ... ٤١٨ ... ٤١٩ ... ٤٢٠ ... ٤٢١ ... ٤٢٢ ... ٤٢٣ ... ٤٢٤ ... ٤٢٥ ... ٤٢٦ ... ٤٢٧ ... ٤٢٨ ... ٤٢٩ ... ٤٣٠ ... ٤٣١ ... ٤٣٢ ... ٤٣٣ ... ٤٣٤ ... ٤٣٥ ... ٤٣٦ ... ٤٣٧ ... ٤٣٨ ... ٤٣٩ ... ٤٤٠ ... ٤٤١ ... ٤٤٢ ... ٤٤٣ ... ٤٤٤ ... ٤٤٥ ... ٤٤٦ ... ٤٤٧ ... ٤٤٨ ... ٤٤٩ ... ٤٥٠ ... ٤٥١ ... ٤٥٢ ... ٤٥٣ ... ٤٥٤ ... ٤٥٥ ... ٤٥٦ ... ٤٥٧ ... ٤٥٨ ... ٤٥٩ ... ٤٦٠ ... ٤٦١ ... ٤٦٢ ... ٤٦٣ ... ٤٦٤ ... ٤٦٥ ... ٤٦٦ ... ٤٦٧ ... ٤٦٨ ... ٤٦٩ ... ٤٧٠ ... ٤٧١ ... ٤٧٢ ... ٤٧٣ ... ٤٧٤ ... ٤٧٥ ... ٤٧٦ ... ٤٧٧ ... ٤٧٨ ... ٤٧٩ ... ٤٨٠ ... ٤٨١ ... ٤٨٢ ... ٤٨٣ ... ٤٨٤ ... ٤٨٥ ... ٤٨٦ ... ٤٨٧ ... ٤٨٨ ... ٤٨٩ ... ٤٩٠ ... ٤٩١ ... ٤٩٢ ... ٤٩٣ ... ٤٩٤ ... ٤٩٥ ... ٤٩٦ ... ٤٩٧ ... ٤٩٨ ... ٤٩٩ ... ٥٠٠ ... ٥٠١ ... ٥٠٢ ... ٥٠٣ ... ٥٠٤ ... ٥٠٥ ... ٥٠٦ ... ٥٠٧ ... ٥٠٨ ... ٥٠٩ ... ٥١٠ ... ٥١١ ... ٥١٢ ... ٥١٣ ... ٥١٤ ... ٥١٥ ... ٥١٦ ... ٥١٧ ... ٥١٨ ... ٥١٩ ... ٥٢٠ ... ٥٢١ ... ٥٢٢ ... ٥٢٣ ... ٥٢٤ ... ٥٢٥ ... ٥٢٦ ... ٥٢٧ ... ٥٢٨ ... ٥٢٩ ... ٥٣٠ ... ٥٣١ ... ٥٣٢ ... ٥٣٣ ... ٥٣٤ ... ٥٣٥ ... ٥٣٦ ... ٥٣٧ ... ٥٣٨ ... ٥٣٩ ... ٥٤٠ ... ٥٤١ ... ٥٤٢ ... ٥٤٣ ... ٥٤٤ ... ٥٤٥ ... ٥٤٦ ... ٥٤٧ ... ٥٤٨ ... ٥٤٩ ... ٥٥٠ ... ٥٥١ ... ٥٥٢ ... ٥٥٣ ... ٥٥٤ ... ٥٥٥ ... ٥٥٦ ... ٥٥٧ ... ٥٥٨ ... ٥٥٩ ... ٥٦٠ ... ٥٦١ ... ٥٦٢ ... ٥٦٣ ... ٥٦٤ ... ٥٦٥ ... ٥٦٦ ... ٥٦٧ ... ٥٦٨ ... ٥٦٩ ... ٥٧٠ ... ٥٧١ ... ٥٧٢ ... ٥٧٣ ... ٥٧٤ ... ٥٧٥ ... ٥٧٦ ... ٥٧٧ ... ٥٧٨ ... ٥٧٩ ... ٥٨٠ ... ٥٨١ ... ٥٨٢ ... ٥٨٣ ... ٥٨٤ ... ٥٨٥ ... ٥٨٦ ... ٥٨٧ ... ٥٨٨ ... ٥٨٩ ... ٥٩٠ ... ٥٩١ ... ٥٩٢ ... ٥٩٣ ... ٥٩٤ ... ٥٩٥ ... ٥٩٦ ... ٥٩٧ ... ٥٩٨ ... ٥٩٩ ... ٦٠٠ ... ٦٠١ ... ٦٠٢ ... ٦٠٣ ... ٦٠٤ ... ٦٠٥ ... ٦٠٦ ... ٦٠٧ ... ٦٠٨ ... ٦٠٩ ... ٦١٠ ... ٦١١ ... ٦١٢ ... ٦١٣ ... ٦١٤ ... ٦١٥ ... ٦١٦ ... ٦١٧ ... ٦١٨ ... ٦١٩ ... ٦٢٠ ... ٦٢١ ... ٦٢٢ ... ٦٢٣ ... ٦٢٤ ... ٦٢٥ ... ٦٢٦ ... ٦٢٧ ... ٦٢٨ ... ٦٢٩ ... ٦٣٠ ... ٦٣١ ... ٦٣٢ ... ٦٣٣ ... ٦٣٤ ... ٦٣٥ ... ٦٣٦ ... ٦٣٧ ... ٦٣٨ ... ٦٣٩ ... ٦٤٠ ... ٦٤١ ... ٦٤٢ ... ٦٤٣ ... ٦٤٤ ... ٦٤٥ ... ٦٤٦ ... ٦٤٧ ... ٦٤٨ ... ٦٤٩ ... ٦٥٠ ... ٦٥١ ... ٦٥٢ ... ٦٥٣ ... ٦٥٤ ... ٦٥٥ ... ٦٥٦ ... ٦٥٧ ... ٦٥٨ ... ٦٥٩ ... ٦٦٠ ... ٦٦١ ... ٦٦٢ ... ٦٦٣ ... ٦٦٤ ... ٦٦٥ ... ٦٦٦ ... ٦٦٧ ... ٦٦٨ ... ٦٦٩ ... ٦٧٠ ... ٦٧١ ... ٦٧٢ ... ٦٧٣ ... ٦٧٤ ... ٦٧٥ ... ٦٧٦ ... ٦٧٧ ... ٦٧٨ ... ٦٧٩ ... ٦٨٠ ... ٦٨١ ... ٦٨٢ ... ٦٨٣ ... ٦٨٤ ... ٦٨٥ ... ٦٨٦ ... ٦٨٧ ... ٦٨٨ ... ٦٨٩ ... ٦٩٠ ... ٦٩١ ... ٦٩٢ ... ٦٩٣ ... ٦٩٤ ... ٦٩٥ ... ٦٩٦ ... ٦٩٧ ... ٦٩٨ ... ٦٩٩ ... ٧٠٠ ... ٧٠١ ... ٧٠٢ ... ٧٠٣ ... ٧٠٤ ... ٧٠٥ ... ٧٠٦ ... ٧٠٧ ... ٧٠٨ ... ٧٠٩ ... ٧١٠ ... ٧١١ ... ٧١٢ ... ٧١٣ ... ٧١٤ ... ٧١٥ ... ٧١٦ ... ٧١٧ ... ٧١٨ ... ٧١٩ ... ٧٢٠ ... ٧٢١ ... ٧٢٢ ... ٧٢٣ ... ٧٢٤ ... ٧٢٥ ... ٧٢٦ ... ٧٢٧ ... ٧٢٨ ... ٧٢٩ ... ٧٣٠ ... ٧٣١ ... ٧٣٢ ... ٧٣٣ ... ٧٣٤ ... ٧٣٥ ... ٧٣٦ ... ٧٣٧ ... ٧٣٨ ... ٧٣٩ ... ٧٤٠ ... ٧٤١ ... ٧٤٢ ... ٧٤٣ ... ٧٤٤ ... ٧٤٥ ... ٧٤٦ ... ٧٤٧ ... ٧٤٨ ... ٧٤٩ ... ٧٥٠ ... ٧٥١ ... ٧٥٢ ... ٧٥٣ ... ٧٥٤ ... ٧٥٥ ... ٧٥٦ ... ٧٥٧ ... ٧٥٨ ... ٧٥٩ ... ٧٦٠ ... ٧٦١ ... ٧٦٢ ... ٧٦٣ ... ٧٦٤ ... ٧٦٥ ... ٧٦٦ ... ٧٦٧ ... ٧٦٨ ... ٧٦٩ ... ٧٧٠ ... ٧٧١ ... ٧٧٢ ... ٧٧٣ ... ٧٧٤ ... ٧٧٥ ... ٧٧٦ ... ٧٧٧ ... ٧٧٨ ... ٧٧٩ ... ٧٨٠ ... ٧٨١ ... ٧٨٢ ... ٧٨٣ ... ٧٨٤ ... ٧٨٥ ... ٧٨٦ ... ٧٨٧ ... ٧٨٨ ... ٧٨٩ ... ٧٩٠ ... ٧٩١ ... ٧٩٢ ... ٧٩٣ ... ٧٩٤ ... ٧٩٥ ... ٧٩٦ ... ٧٩٧ ... ٧٩٨ ... ٧٩٩ ... ٨٠٠ ... ٨٠١ ... ٨٠٢ ... ٨٠٣ ... ٨٠٤ ... ٨٠٥ ... ٨٠٦ ... ٨٠٧ ... ٨٠٨ ... ٨٠٩ ... ٨١٠ ... ٨١١ ... ٨١٢ ... ٨١٣ ... ٨١٤ ... ٨١٥ ... ٨١٦ ... ٨١٧ ... ٨١٨ ... ٨١٩ ... ٨٢٠ ... ٨٢١ ... ٨٢٢ ... ٨٢٣ ... ٨٢٤ ... ٨٢٥ ... ٨٢٦ ... ٨٢٧ ... ٨٢٨ ... ٨٢٩ ... ٨٣٠ ... ٨٣١ ... ٨٣٢ ... ٨٣٣ ... ٨٣٤ ... ٨٣٥ ... ٨٣٦ ... ٨٣٧ ... ٨٣٨ ... ٨٣٩ ... ٨٤٠ ... ٨٤١ ... ٨٤٢ ... ٨٤٣ ... ٨٤٤ ... ٨٤٥ ... ٨٤٦ ... ٨٤٧ ... ٨٤٨ ... ٨٤٩ ... ٨٥٠ ... ٨٥١ ... ٨٥٢ ... ٨٥٣ ... ٨٥٤ ... ٨٥٥ ... ٨٥٦ ... ٨٥٧ ... ٨٥٨ ... ٨٥٩ ... ٨٦٠ ... ٨٦١ ... ٨٦٢ ... ٨٦٣ ... ٨٦٤ ... ٨٦٥ ... ٨٦٦ ... ٨٦٧ ... ٨٦٨ ... ٨٦٩ ... ٨٧٠ ... ٨٧١ ... ٨٧٢ ... ٨٧٣ ... ٨٧٤ ... ٨٧٥ ... ٨٧٦ ... ٨٧٧ ... ٨٧٨ ... ٨٧٩ ... ٨٨٠ ... ٨٨١ ... ٨٨٢ ... ٨٨٣ ... ٨٨٤ ... ٨٨٥ ... ٨٨٦ ... ٨٨٧ ... ٨٨٨ ... ٨٨٩ ... ٨٩٠ ... ٨٩١ ... ٨٩٢ ... ٨٩٣ ... ٨٩٤ ... ٨٩٥ ... ٨٩٦ ... ٨٩٧ ... ٨٩٨ ... ٨٩٩ ... ٩٠٠ ... ٩٠١ ... ٩٠٢ ... ٩٠٣ ... ٩٠٤ ... ٩٠٥ ... ٩٠٦ ... ٩٠٧ ... ٩٠٨ ... ٩٠٩ ... ٩١٠ ... ٩١١ ... ٩١٢ ... ٩١٣ ... ٩١٤ ... ٩١٥ ... ٩١٦ ... ٩١٧ ... ٩١٨ ... ٩١٩ ... ٩٢٠ ... ٩٢١ ... ٩٢٢ ... ٩٢٣ ... ٩٢٤ ... ٩٢٥ ... ٩٢٦ ... ٩٢٧ ... ٩٢٨ ... ٩٢٩ ... ٩٣٠ ... ٩٣١ ... ٩٣٢ ... ٩٣٣ ... ٩٣٤ ... ٩٣٥ ... ٩٣٦ ... ٩٣٧ ... ٩٣٨ ... ٩٣٩ ... ٩٤٠ ... ٩٤١ ... ٩٤٢ ... ٩٤٣ ... ٩٤٤ ... ٩٤٥ ... ٩٤٦ ... ٩٤٧ ... ٩٤٨ ... ٩٤٩ ... ٩٥٠ ... ٩٥١ ... ٩٥٢ ... ٩٥٣ ... ٩٥٤ ... ٩٥٥ ... ٩٥٦ ... ٩٥٧ ... ٩٥٨ ... ٩٥٩ ... ٩٦٠ ... ٩٦١ ... ٩٦٢ ... ٩٦٣ ... ٩٦٤ ... ٩٦٥ ... ٩٦٦ ... ٩٦٧ ... ٩٦٨ ... ٩٦٩ ... ٩٧٠ ... ٩٧١ ... ٩٧٢ ... ٩٧٣ ... ٩٧٤ ... ٩٧٥ ... ٩٧٦ ... ٩٧٧ ... ٩٧٨ ... ٩٧٩ ... ٩٨٠ ... ٩٨١ ... ٩٨٢ ... ٩٨٣ ... ٩٨٤ ... ٩٨٥ ... ٩٨٦ ... ٩٨٧ ... ٩٨٨ ... ٩٨٩ ... ٩٩٠ ... ٩٩١ ... ٩٩٢ ... ٩٩٣ ... ٩٩٤ ... ٩٩٥ ... ٩٩٦ ... ٩٩٧ ... ٩٩٨ ... ٩٩٩ ... ١٠٠٠

دوپہر ڈھلنا	برگشتن آفتاب	زَوال
دوپہر کو سونا	خفتن بنیمروز	قَیلولَة
دودہ	شیر	لَبَن و دِرّ
دودہ پلانا	شیر دادن	اِرضاع
دودہ پیتا	برداشتن شیر	تَقطیع
دودہ پینا	شیر مکیدن	اِرضاع
دودھارا	شیر دوشیدہ	دوشیدہ
دودھ کی دانت	×	رَواضِعَة
دور	دور	بُعدیَة
دوڑانا	ترکتاز	اِیقاع
دور کی ہانکنا	بالاخوانی	×
دوڑنا	دویدن	عَدو
دونخ	دونخ	سَقَر
دوست دلے	دوست دلے	وَلیجَة
دوغلا	اکدش	هَجین

دوپہر کو چلنا	رفتن بہنگام نیمروز	تَهجیر
دودلا	دودِله	مُتَفکِّر
دودہ اترنا	فرود آمدن شیر در پستان	اِلبان
دودہ پلائے	دایہ و شیرہ	مُرضِعَة
دودہ پیتا کا	شیر خوارہ	رَضیع
دودہ چڑانا اور چھڑانا	از شیر باز کردن	فِطام
دوڑ ہیل دوڑ ہار	×	دَوْر و عَرِیرَة و طِرْیاح و جَهْتَین
دورا ہہ	دورا ہہ	حُکومَة
دور	حکمرانی	حُکومَة
دوربین	دوربین دستارہ بیں	مِنظار
دوڑانا	دوانیدن	اِعداء
دوڑنا دھوپنا و دوڑ دھوپ کرنا	تک و دو و تکدو	سَعی
دوست	دوست	مُحِبّ و خَلیل
دوشنبہ	دوشنبہ	اَهْوَن و یَوم الاِثنَین
دوغلی	زن اکدش	هَجینَة

دوکان	دُکان	دُکّان وَ حانوت
دوکان کھولنا	دکان وا کردن	فَتح
دولائی	دولائے وہوسے	رِشتاق
دولتی مارنا	جُفتہ زدن	رَفح
دُو منزلا	دو منزلہ و خانہ دو آشیانہ	ذُو طَبقتَین
دونا وون	زیادہ از دو چند	اَضعاف مُضاعف
دودستے تلوار مارنا	تیغ دو دستی زدن	ضَرب السَّیف بالیدَین
دوہائے	فریاد	واغوثاہ
دُوہنا	دوشیدن	حَلب
دہات	آب پشت	مِنیٰ
دہار	تارشیر و روغن و مانندآن	شَخبَہ
دہارا	جائی کہ میان آب	مَجرَی المَاء و ناصفہ
دہانا	دہنہ	شَکیمَہ
دہپ	سرخنگ	صَقعَہ
دہتجی	اندک پارہ جا	قِزاع

دوکان پڑ ہانا	تختہ زدن و دوکان بستن	اِغلاق
دُو کہنا	انگشت در چشم کردن	تَعرِیض
دولتمند	توانگر و مالدار	غَنِی
دُولہا	نو داماد	عَرُوس
دونا	دوچند	ضِعف
دونا مردا	مرد نکوش	سَمسَق
دوہائی دینا	داد و خواہی کردن	تَغوِیث
دوہتڑ مارنا	بدو دست زدن	لَدم
دہات	کاسے	فِلز
دہار	تیزی تیغ	غِرار
دہاک	بیم و ترس	رُعب و هَیبَة
دہان	شکوک و شاخے	+
دہبا	نشان رنگ مخالف	لَطخ و شَید و رَدغ و وَضَر
دہتورا	+	جَوزَ هَندِی
دُہرا	سرحد	حَامِل و تخم مُرسَل

ف

۱ دکان تختہ کردن ۲ دکان تختہ بستن ۳ دکان گشادن ۴ دکان بستن ۵ دکان بستن ۶ دکان بستن ۷ دکان بستن ۸ دکان بستن ۹ دکان بستن ۱۰ دکان بستن ۱۱ دکان بستن ۱۲ دکان بستن ۱۳ دکان بستن ۱۴ دکان بستن ۱۵ دکان بستن ۱۶ دکان بستن

دُهرا	دوتا و دولا	مُثنّٰی
دُہرانا	بازگرد انیدن	نکس و عکس
دُہرنی کا پھول	اسارُوغ	کُمّاۃ
دُہرن	زہدان	رَحِم
دُہڑ	تن و پیکر	جُثّۃ و جُثمان
دُہرل و دُہرور	سیر	وَدِیعۃ و اَمانۃ
دُہنسنا	زمین فرو شدن	خُسُوف و خَسف
دُہنگا دینا	صدمہ دادن	صَدم
دُہنگا لگنا	صدمہ افتادن	اِصابۃ الصَّدمۃ
دُہنگا	+	هٰذا یَدٌ و لَدٌ مِنّا
دُہنگانا	ترسانیدن	تَهدِید و اِنذار
دُہندا	کار	اَمر و شَان
دُہنگنی	پاوِنگ	مِلاقۃ
دُہنکھر	شاخی از روشای مار گزیدہ زائل	مَنع سُمّ مار
دُہنکی	کمانچہ زنان	حَنِیرۃ

دُہرا	امانت نہادن	اِیداع
دُہرانا	دوبارہ کردن کار	شَنِیعۃ
دُہرم		اِیمان و عَقِیدۃ
دُہرنا	نہادن	رَضع
دُہڑکا	بیم و تپش دل	خَوف و خَفقان
دُہری بات	سخن پہلودار	ذو معنیین
دُہنگا	کوس کوفت و آسیب	صَدمۃ
دُہنگا کہانا	صدمہ خوردن	تَصادُم
دُہنگانا	از بیں صدمہ دادن	
دُہنگ	کوفت آواز	صَدمۃ الوُقوع
دُہنگی	بیم و ترس	وَعِید و نَهار
دُہنگ	رخش و نوش	قَرس و فَرج
دُہنگا و دُہنگا	واخیدن و پنبہ زدن	لِحاف و نَفش
دُہنگی	لورک شا	مِنطَقۃ
دُہنگی روئے	پختہ	مَنطُوف

دُهنی	گاودوشه	مِحلَب
دُهنیا سرد و خشک ۱۲	گشنیز	کُزبُرَة
دُهوان	دود	دُخان و بُخار
دُهوبن و دُهونی	گازر و زن گازر	قَصّار ذکر و مؤنث ۱۲
دهوپ دکهانا	آفتاب دادن	تَشمیس
دهوکا	سخنیکه بآن در غلط اندازند	اُغلوطة
دُهوکا پیکر یکه در دست نهند ۱۲	خوسه ۴	مِجذار
دهونکنا	تیز کردن آتش	اِیقادُ النّار
دُهول	خاک سرمه آسا	بوغاء و غُبار
دهول اُڑنا	گرد بر خاستن	قَتَر ۵
دهول کهانا	کف دست بر سر خوردن	×
دهولیں لوٹنا	بخاک غلطیدن	تَمَرُّغ ۶
دُهونسا کورکیه ۱۲	دَمامه	نوبَة ۱۱ محاورهٔ حال ۱۲
دهونی دینا	بخور دادن	تَبخیر
دهویا	چیز شسته	غَسیل

دُهنی	تیر و دار ۱۲	جِذع ۱
دُهنیا	پنبه زن	نَدّاف
دُهوانا	دود آلوده شدن	تَدَخُّن ۲
دهوپ	آفتاب و شید ۲	ضَحّ
دهوپ کهانا	در آفتاب نشستن	تَشَرُّق
دهوکا	یکبار یکه از دور ممتاز نشود	شَجَج ۳
دُهوکا دینا	غلط دادن	مُغالَطه
دُهونکنی	آتش افروز	مِنفاخ
دهول اُڑانا	گرد بر انگیختن	اِثارَة و اِرهاب
دُهول	سرچنگی ۸	صَقع
دهول مارنا	سرچنگی زدن	صَقع
دُهونا	شستن	غَسل و مَلق
دُهونی	×	بَخور
دُهوون	آب چیز شسته	غُسالَة
دَهی	خرات و ماست	تَرَیُّب ۱۲

دہیان	×	خیال بالفتح ۱۲
دہی جمانا	ماست بستن و خوابانیدن شیر	تروئیب ۱۲
دہیڑی	ظرف جرات بستن	مروب ۱۲
دیاسلائی	کبریت	بنجکہ ۱۲
دیپ زبان بہاکا ۱۲	کشور	اقلیم
دیر	دیر و درنگ	مکث و بطاء ۱۲
دیری	دیری	بطاء ۱۲
دیکھنا	دیدن	رؤیۃ
دیگچی	دیگچہ	کفگت ۱۲
دی ڈالنا	ہبہ نمودن	ہبہ و منح ۱۲
دیو	دیو	عفریت
دیوار بنانا	دیوار کشیدن	تحویط
دیوار پر چڑہنا	بر دیوار برآمدن	تسلق ۱۲
دیوار گرانا	دیوار افگندن	نقض ۱۲
دیور	برادر خرد شوہر	حمو ۱۲

دہی جمنا	خضین شیر فارسی قدیم ۱۲	روب
دہیڑا	سست	کاهل
دیا	چراغ	سراج و مصباح
دیانت دار	دیانت دار	متدین
دیدار	دیدار	لقاء
دیر کرنا	تاخیر کردن	تانی و ابطاء
دیس	زادبوم	وطن
دیگ	دیگ ہر کارہ	قدر و مرجل
دیگ	دیوک دیوچہ	ارضۃ
دینا	دادن	اعطاء
دیوکار	دیوار	حائط و جدار
دیوار کی بھی کان ہیں	دیوار ہم گوش دارد	وللحیطان آذان
دیوار گرنا	دیوار غلطیدن و افتادن	انقضاض
دیوٹ	چراغدان و چراغ پایہ	مسرجۃ و منارۃ
دیورانی	زن برادر خرد شوہر	سلفۃ ۱۲

ڈ	ف	ڈ
ڈیوہڑہ	بتکدہ و بتخانہ	کنیسۃ و بیعۃ الصنم
ڈاڑھی	ریش	لحیۃ
ڈاک	چپار	برید
ڈاک چوکی	اسکدار و یام	برید
ڈال	شاخ	غصن و فنن
ڈالنا	انداختن	القاء و طرح
ڈانٹنا	باز داشتن از کار	زجر و نہی
ڈانڈ	بیل و چوب خلد	خلاف و مقلاف
ڈانڈ لینا	تاوان گرفتن	تعزیر
ڈانک	قبضہ دوربین	+
ڈاہ	پرتگان و رشک	غبطہ و حسد
ڈب	قابو	قبضہ
ڈبانا	در آب فرو کردن	اغراق
ڈبرا	کوپکیں دران بارند کردہ	حشے
ڈبکی دینا	در آب فرو کردن	غمس

ڈ	ف	ڈ
ڈاٹ	بند شیشہ	سداد
ڈاڑھی دہوبہ	ریش بدوغ	تبیض اللحیۃ فی الشمس
ڈاکا	غارتگران	مغیرون
ڈاکو	تاراج زن	مغیر و ناہب
ڈال	تیغہ	نصل
ڈالی	سبد و تفت	طبق
ڈانڈ	تاوان جریمہ	مصادرہ
ڈانڈ دینا	تاوان دادن	مغرم و غرامہ
ڈانس	پشہ	بقۃ
ڈانواڈول	سراسیمہ	مبہوت و متشتت
ڈاہن	جگر خوارہ	+
ڈبیا	درج	حقۃ
ڈنڈبانا		لغر غر
ڈبکے	غوطہ و پاشل	غوص
ڈبکی کہانا	غوطہ خوردن	اغتماس

ڈال ڈھال

ڈبکی مارنا	پاغوطہ زدن	غطس
ڈپٹنا	حملہ آوردن	مواثبۃ
ڈر	ترس وبیم	خوف وخشیۃ
ڈرانا	بآواز مہیب ترسانیدن	ضغب
ڈرنا	ترسیدن	اشفاق
ڈف	دائرہ	دف وعرگل
ڈکار	آروغ وآجل	حشاء
ڈگ	گام	خطوۃ
ڈگمگانا	لغزیدن واز جا رفتن	زلۃ
ڈلی	پارہ فوطل وغیرہ	قطعۃ
ڈنڈوڈنڈ	وشنو	حیۃ الارض وسباالارض
ڈنک	نیش	شوکۃ وشوکۃ
ڈنک مارنا	گزیدن کژدم	لسع
ڈوبا	غرق آب	غریق
ڈوبنا	آب بسر کشیدن	غرق
ڈوبیا	دُرجک	حقیقۃ
ڈپٹنا	تاختن وانگیختن	رکض
ڈرانا	ترسانیدن	تخویف وترویع
ڈراہوا	ترسان	مذعور
ڈسنا	گزیدن مار	لهش
ڈف بجانا	دائرہ زدن	ضرب الدف
ڈکارنا	آوازکردن شیر	ازار
ڈکانا	لغزانیدن	ازکال
ڈلانا	بادزن جنبانیدن	ترویح
ڈلیا	سبد وترنیان	طبق
ڈنڈی	شاہین	منجم
ڈنکا	کوس	نقارہ
ڈوب	کبد قیم مداد	مدق
ڈوب دینا	جامہ در رنگ کشیدن	غمس
ڈوبنا	فرو شدن آفتاب	غروب وجوب

ڈور	ریسمان کاغذ وغیرہ	حبل الطابة	ڈورا	رشتہ	خیط
ڈورہ ڈالنا	رشتہ در سوزن کردن	سلک	ڈوری	ریسمان جامہ	الحبل الادق
ڈوری	طناب	طنب الطناب وطنبة	ڈوری	گردباف	×
ڈوریا	سگبان و سگ پرست	کلاب	ڈول	دول	دلو
ڈول	انگارہ	هیولی	ڈولچی	دول کوچک	دلو صغیر
ڈولا	حمائل و آنچہ بر دوش گیرند	مزفة و محفة	ڈومنی	زن سرود خوان	مغنیة
ڈونگی	سنبک	فارب	ڈومنی	کنکر	مغرفة
ڈھاریس دینا	دلدہی	تسلیة	ڈھارس	پشتے	تقویة
ڈھاڑی و ڈوم	خنیاگر	مغنی	ڈھال	سپر	جنة و ترس
ڈھالنا	در قالب زدن	سبک	ڈھانکنا	سرپوش نہادن	تغطیة
ڈھاک	پلکہ	×	ڈھاتا	دہان بند	لثام
ڈھاتا ماندہنا	دہان بند بستن	تلثم	ڈھائین	لغت قصبات	عرلیسة
ڈھب	روش	اسلوب	ڈھکنا	سرپوش	غطاء
ڈھڈھا	رنگ بسیار زرد	اصفر فاقع	ڈھڈی	دُمغہ	عصفر
ڈھر	آواز گوز	صراط	ڈھکانا	نمودن و بربودن	الاراءة والاخلاء

ڈھکیلنا	از پس افگندن	کدکش	ڈنکی مارنا	در هم کشیدن	جرمق
ڈھلکا بیماری چشم	سبل	دمعة	ڈھلکانا	ریختن متعدی	سکب
ڈھلکانا	غلطانیدن	دحرجة	ڈھلکنا	ریختن لازم	انسکاب
ڈھلکنا	غلطیدن	تدحرج	ڈھنڈورا پیٹنا	منادی کردن	مناداة
ڈھنڈورپا	منادی زن چاچی زنگی	منادی	ڈھنگ	روش	سیر وشمال
ڈھول	دہل وطنبک	طبل طبول	ڈھلکیا	دہل زن	طبال
ڈھولائی	مزدبرداری	جعل	ڈھونڈھنا	جستن گم شدہ	لشدة
ڈھیٹہ	خیرہ وشوخ	جری	ڈھیرا	لوح وکاغذ	اطوله
ڈھیر کردینا	بگانوار هم کردن	تکویم	ڈھیری	تودہ غلہ	صبرة
ڈھیکلی	غلتک	منسفة	ڈھیل	درنگ	مهلة
ڈھیل	سستے	بطوء	ڈھیلا	فروهشتہ	رخو
ڈھیلا	سست	کاهل	ڈھیلا بجوارح	کلوخ	مدر بتحریک
ڈھیلا کرنا	دور کردن تنگے	ارخاء	ڈھیلا دینا	مهلت دادن	تمهیل
ڈھینڈھا	بارحرام	حبل الزنا	ڈیرا	خرگاہ	خیمة
ڈیرا	خانہ	بیت	ڈینگ مارنا	لاف زدن	تبجح

ڈیل	لبس	قدو قبۃ		ڈیوڑھی	بالان	سکّہ

باب ذال معجمہ باتحتانی

ذی الحج	ذی الحج	ذی الحجۃ		ذی قعد	ذی قعد	ذی قعدہ

باب رای مہملہ بالف

راپی	نشکردہ	ازمیل و شکرہ		رات	کچھ ترکی شب	لیل
راتب	روزینہ	وظیفہ و ادرار		راتکو چلنا	شبگیر زدن	سُرای
رات دن	شبا روز	اصر ماں		راج	شاہی	سلطنۃ
راچہ	دندہ	×		راچس و راچس بیاہنا	دبو	عِفریت
راس	تودۂ غلہ	کدس		راس آنا	راست آمدن و گیرائی	وِفاق
راستہ	راہ	منہج		راکھ	خاکستر	رَماد
راگ	ترانہ و سرود	غِنا و نغمۃ		راگ و رنگ	راگ و رنگ	×
رال ٹپکنا	آب دہن و کف و گلیز	رُوال و ریال		رال بہنا	روان شدن گلیز	رَیل و لُعاب
رانڈ	بیوہ و گاملہ	فاقد و ایِّم		رانڈ ہونا	بیوہ شدن	تأیُّم
رانگ لغت نصاب	فشردہ برگہا	عُصارہ		رانگا	ارزیز	قلعی و صِرصار
راوٹی	چارطاق	×		راہ	راہ و درہ	سبیل و شارع

راہدار بکارپروانہ	خط گذارہ	جواز
راہ دینا	کوچہ دادن	اِفراج
راہ زن	راہ زن مشتنک	قاطعِ الطریق
راہ مارنا	راہ زدن	قطعِ الطریق
راہی	راہی راہرو	عابرِ سبیل
رائنا	تمکینہ	ملجیّہ
ربیع	بہار	ربیع
رتوندی	شکوری	عشاء
رحل	رحل و کرخ	کرسی المصحف
رخصت دینا	دستوری زمان دادن	ترخیص
رخصت مانگنا	رخصت کردن	استیظار
رد کرنا	شکوہ کردن	تقلیو
ردا	داود ردولا	دمص و عرق
رس	افشردہ	عصارہ
رسالہ دار	سپہبد	قائد

راہ دیکھنا	چشم براہ داشتن	تربص
راہ روکنا	راہ کردن	سدّ الطریق
راہ کی روٹی	زادِ راہ	سفرہ
راہ کی گفت	سرد دم	راس و ذنب
رائی	سپندان	خردل و ثفاء
رائگان	رائگان	هدر و جبار
رت	ہنگام چیری	موسم و فصل
رجھا چھتا	خوشکوار	هنیئا مریئا و خصرا مضرا
رخصت	زمان	مهلة
رخصت کرنا	بدرود کردن	توديع
رد	رد	قی و استفراغ
رد کرنا	قلم کشیدن	لنسخ
ردی	ناکارہ	ردی
رسّا	رسن کلان	قلس
رسائن	آہستگی	تؤدة

روزہ دار	روزہ دار	صائم
روزہ کھولنا	روزہ کشادن	افطار
روزمرہ	روزینہ	وظیفہ
روشن	روشن و اجلا چمن	×
روشندان	روشندان	روشن
روکن	برسری و سرخیلی	قصب
روکھ	درخت	شجر
روکھی روٹی	خشکنانہ	جاف و قفار
روگی	بیمار	سقیم
رولا کرنا	برآشفتن سپاہ	لغج
رول پڑنا	فراہم آمدن	انبعاث
رونا	مرد گریان	بکے
رونگٹی	موی زرد	زغب
رونگٹی کھڑی ہونا	موی واتیغ شدن	اقشعرار
روئی توسنا	پنبہ شکافتن	تقفم

روزہ کہنا	روزہ داشتن	صوم و صیاما
روزمرہ	روزمرہ	محاورہ
روزینہ	روزینہ	یومیۃ
روشنائی	روشنائی و مرکب و سیاہی	مداد
روغنی روٹی	روغنیہ	×
روکنا	سپر کردن	تترس
روکھا	خشک	یابس
روگ	بیماری	مرض
رومال	رومال و روپاک	منشفۃ
رولانا	بگریہ درآوردن	ابکاء
رونا	گریستن	بکاء
روندنا	پامال کردن	وطاء
روئی	زن گریناک	بکیۃ
روئی	پنبہ	قطن
رہبر	رہبر و بلد و راہنما و راہ دان	دلیل و خریت

رہٹ	دولاب	عجلہ و عصمود
ریت	ریگ	رمل
رینا	سوہان کردن	سحل
رہٹھا	کرم خشک	فندق
ریڑہ	پشت مارہ و مہرہ پشت	صلب
رینٹ	خلم	محاط
رینگنا	آہستہ رفتن	دبیب
ریوڑ	گلہ و رمہ	حیلہ و سرب
ریوند چینی	ریوند چینی	راوند

باب نے ای معجمہ

زبان نکالنا	زبان برآوردن	دلع
زٹیل	ہرزہ و پوچ	ترھات
زخ کرنا	تنگ کردن کسے	اعجاز
زردالو	خوبانی	مشمش
زردی صفرہ	زردہ	کمح

رہٹا	چرخہ	دولاب الغرکل
رہینا	کوراب	سراب
ریتی	سوہان	مسحل
ریچھ	خرس	دب
رینگل	لاغر	مہزول
رینگنا	آواز خر	شہیق
رینگنی	کجوک	عرق النساء
ریوڑی	کبیتا	قبیط
ریہ بیای مجہول	بیای معروف	×
زبان	زبان	لسان
زبان نکلنا	زبان آمدن	دلوع
زچا	زچہ و زاج	نفساء
زرد	زرد	اصفر
زردی	زردی	صفرۃ
زرق برق	زندق و برق	زخرف

زرگری	زرگر سنی لوہار	×
زره بنائی و الا	زره ساز	زرّاد
زره پوش	زره پوش	مُدَّرِع
زفلینا	شغلیدن	مُکاء
زلف	زلف	صُدغ
زمین	زمین	اَرض وعَبراء
زنجیر کہ شکہٹانا	زنجیر جنبانیدن	قعقعة
زور	زور و توانائی	قوة واستطاعة
زہر	ہر چیز تلخ	عَلقَم
زیرہ	زیرہ	کمّون
زین پوش	زین پوش	عاشیة
زینہ	زینہ و پایہ و پلہ	درجة ومرقاة
سات	ہفت	سبعة
ساتھی	ہمراہی	صاحب
ساجھا	×	شرکة

زرہ	زرہ	دِرع وگام
زرہ پہنا	زرہ در بر کردن	تدرّع
زغیل	سپیل	صفیر
زکام	زکام	طُسّاس
زمانہ	زمانہ	زمن ودہر
زنجیر	زنجیر	سلسلة
زنگی ہڑ	ہلیلہ سیاہ	اهلیلج اسود
زہر	زہر	سم
زہر دینا	زہر دادن	سم
زین	زین	سرج
زین کسنا	زین بستن	اسراج

باب سین مہملہ

ساتوان	ہفتم	سابع
ساتھی	مددگار	معین وظہیر
ساجھی	×	شریک

ساچق	خاسبدی قیلمق	×	ساده	ساده	ساذج
سارا	همه	تمام وکامل	ساربان	ساربان و شتربان	حادی
ساڑمهو	همداد و همپرس	ظام وظاء	ساڑی	ساڑی و پاره	×
ساس	خوشدامن	حماة وحنة	ساکهو	سال	ساج
ساگ	تره وسبزی	خضرة	سال	سال	سنة
سالا	برادرزن	ختن	سالکره	سالکره و درشت عمر	صابات عقد ها در شمار سال آید
سالن	نانخورش و ترنامه	ادام	سالوتری	×	بیطار و بزاغ
سالی	خازنه	ختنة	سالیانه	سالیانه	مساهمة
سامان	سامان	عدة وعتاد	سامنا	روبرو	وجاه وقبالة
سامنی هونا	دوچار شدن	مواجهة	سامنی کرنا	دوچار کردن	توجیه
سان	قسان	مسحذ ومسن	سان پر کهنا	برسنگ راندن	سحذ ومسن
سانس	دم	نفس	سانپ	مار	حیّة
سانپ کا کاٹا رسی سی دڑتا هی	مار گزیده از ریسمان میترسد	ملسوع من الحیة یخاف من الخیط	سانچه	تنبک	قالب
سانڈا	رسن پای گاو	لتاد	سانڈ	×	سائبة
سانڈنی	شتر تیزرو	جمازة	سانٹا	گل کردن	عجن

ساچق ترکی ۱۲ — سارا همه تمام وکامل ۱۲ — ساڑهو همداد و همپرس یعنی دهم امن ظام وظاء مهموز ۱۲ — ساس خوشدامن حماة وحنة ۱۲ — ساگ تره وسبزی خضرة ۱۲ — سالا برادرزن ختن ۱۲ — سالن تانخورش و ترنامه ادام ۱۲ — سالی خازنه ختنة ۱۲ — سامان سامان عدة وعتاد ۱۲ — سامنی هونا دوچار شدن مواجهة ۱۲ — سان قسان مسحذ ومسن ۱۲ — سانس دم نفس ۱۲ — سانپ کا کاٹا رسی سی ڈرتا هی مار گزیده از ریسمان میترسد ملسوع من الحیة یخاف من الخیط ۱۲ — ساندا رسن پای گاو لتاد ۱۲ — سانڈنی شتر تیزرو جمازة ۱۲ — ساده ساده ساده ۱۲ — ساربان ساربان و شتربان حادی ۱۲ — ساڑی ساڑی و پاره × ۱۲ — ساکهو سال ساج ۱۲ — سال سال سنة ۱۲ — سالکره سالکره و درشت عمر از روی رسته ۱۲ صابات عقد ها در شمار سال آید ۱۲ — سالوتری × بیطار و بزاغ ۱۲ — سالیانه سالیانه مساهمة ۱۲ — سامنا روبرو وجاه وقبالة ۱۲ — سامنی کرنا دوچار کردن توجیه ۱۲ — سان پر کهنا برسنگ راندن سحذ ومسن ۱۲ — سانپ مار حیّة ۱۲ — سانچه تنبک قالب ۱۲ — سانڈ × سائبة ۱۲ — سانٹا گل کردن عجن ۱۲

سانولا	مرد گندم گون و سبز رنگ	اَسمَر و مَلیح
ساہِل	×	شاطِئ
سائی	پیشدد و تقدیہ	سَلَم و سَلَف
سایہ ڈالنا	سایہ انداختن	اِظلال
سایہ میں آنا	در سایہ آمدن	اِستِظلال
سب	ہمہ	جَمیع و کُل و قاطِبَہ و زُمرَہ و طُرّا
سب چٹ ہا جانا	ہمہ نوشیدن	اِشتِفاف
سبورا	مچا چنک	صابونَہ
سبیل رکھنا	آب خیر کردن	×
سپاہی	سپاہی و لشکری	عَسکَری و جُندی
سپیدا	سپیدہ	اِسفیدا ج
سپاری	پوپل	فوفَل
سَتّر	ہفتاد	سَبعین
ستانا	رنج دادن	اَذیٰ
سَتّرا بہتّرا	فرتوت	شَرّیف

سانولی	زن سبز رنگ و گندم گون	سَمراء و مَلیحَہ
ساہی	خار پشت و غیرہ و چکاسہ	قُنفُذ و وَدَم
سایہ	سایہ	ظِل
سایہ ڈالنا	سایہ افکندن	اِظلال
سایہ میں بیٹھنا	در سایہ نشستن	اِستِظلال
سب چٹ کرنا	ہمہ خوردن	اِقتِسام
سبز قدم	سبزہ	×
سبیل	سبیل و آب خیر	×
سپارا	سر ذکر	فَیشَہ و کَشفَہ
سپنا	خواب	رُؤیا و حُلم
سپیڈ لگانا	سپیڈ زدن	×
ستر	شرمگاہ	عَورَۃ
ستالی	درفش	مِخصَف
ستاور	بوزیدان	مُستَجلَہ
ستنجا	شترنج	×

ف ع ر

ف ع ر

ستوه	پست	ستوق
ستهرا	بهتر و خوب	ملیح و انیق
شک جانا	پنهان بیرون رفتن	تسلل
سج	زیب	زینة
سجع	شمار	قلة
سجی	آری	نعم و اجل
سحری	سحر	سحور
سر	راس و هامة	
سری گای	گاو زمین	✶
سراوندانا	سرفرو افگندن	اطراق و نکس
سرخ	سرخ	احمر
سرخاب	سرخاب	غام
سردکهنا	سرد کردن	تصدیع
سردوال	افسار	عذار
سرسلانا	دست بر سر کشیدن	مسح الرأس

ستوگهولنا	بشوراندن	لت
ستهیا	سره گر	کحال
ستهیانا	فروت شدن	زفار
سجن	جانان	حبیب
سچ	راستی	صدق
سچا	راستگو	صادق
سخی	راد و جواد	جواد
سرانکهون پر	بسر و چشم	علی الرأس و العین
سراون	بزن و بکن	مسلفة و ملاسة
سرتوڑنا	شکستن سر	شج
سرخا	اسپید	اشهب
سرخ باده	سرخ باده	حمرة
سردرد	درد سر	صداع
سرسون	سرشف	خرزل اصفر
سرکانا	بکسو کردن	تنحیة

سرکنا	یکسو شدن	تَنحّی
سرکہ	سرکہ	خَل
سرکی والا	سرکہ فروش	خَلّال
سرمہ دانی	سرمہ دان	مُکحُلہ بضم میم و سکون کاف و ضم حا و سکون لام و فتح ہا
سرمئی	سرمئی	کُحلی
سرنگ	آہون	نَقَب و نَفَق و سَرَب
سرو	سرو	سَکَرو
سرہانا	جنبیدن	نَغَض
سرپٹ	خاصگی	سُرّیہ
سڑا	بوگرفتہ	عَفِن
سڑاسڑ	شاشپ	×
سڑک	شاہراہ	جادّہ
سڑی کچڑ	لای وہیزم	حُمّ و حُمّاۃ
سزا دینا	سزا دادن	تعذیب
سستا	ارزان	رَخیص

سرکنڈا	کلک نی	یَراع
سرکھولنا	سرا وا کردن	حَسَر
سرمہ	سرمہ	کحل
سرمہ لگانا	سرکشیدن	کَحَل و اِکتحال
سرنامہ	سرنامہ	عُنوان
سرنگ لگانا	نقب زدن	نَقب و اللّص نَقَب
سرہلانا	سر جنبانیدن	نَغَض
سری	گز	قِدح
سریش	سریش و سیر بشم	سِراش
سڑنا	بوگرفتن	سَنخ و عفونۃ
سڑاہند	پت	سَنَاخۃ
سڑی	دیوانہ	مَجنون
سزا	بادافراہ و کیفر	عقوبۃ و عقاب
ست	نیل و مثل و کابل	کَسَل
ستانا	آرام کردن	اِستراحۃ

سستی	سستی کاهلی	فتور و کسل
سسرال	خسرخانه	بکسر الاضافه
سفره ۲	سفره	سُفرة
سکرنا	درهم کشیده شدن پوست	تشنج
سکوره ۳	سکوره و اکره	سُکرُجة
سکهانا	خشک کردن	اِیاس ۴
سکامارنا	سکه زدن	ضرب السکة
سل	سنگ صلایه	صلایة ۶
سلائی	میل زخم	سیبار
سلائی پیرنا	میل در چشم کشیدن	سمل
سلامی	شلک سلامی	×
سلح خانه	سلح خانه	دار السلاح
سلکانا	افروختن	قلبس ۱۲
سمانا	گنجیدن	سعة ۱۴
سمجهانا	فهماندن	اِفهام

سسرا	خسر	صهر
سطر	سطر	سطر اسطار جمع
سکت	زور و توانائی	طاقة و قوة
سکروار	آدینه	جمعة
سکه	سکه	سکة
سکهانا	آموختن	تعلیم
سکا بهائی	برادر عینی	شقیق ۵
سلائی	میل سرمه	مکحل ۷
سلائی	مزد دوخت	جعالة ۹
سلام کروانی	سلامانه و سلامی	×
سلجهانا	از هم کشادن	حل
سلفچی ۱۱	لگن	طست
سم	سم و سنب	فرسن ۱۳
سمجهنا	فراهم آمدن	اجتماع
سمجهنا	فهمیدن	تفهم

ف اسم مصدر است بکسر اول و سکون دوم و فتح سوم

ف مصغر فیصر بکسر اول و سکون دوم و فتح سوم

ف نسبتی دهنده بکسر اول و سکون دوم و فتح سوم

ف مصغر سکور بکسر اول و سکون دوم و فتح سوم

ف نسبتی دهنده بکسر اول و سکون دوم و فتح سوم

ف مصغر سکه

سمپیانا	حسرانگی	مُصَاهَرَة	سمندر	دریای محیط	اَلبَحرُ المُحِیط
سمندرہین	کف دریا	زَبَدُ البَحر	سموسا	سنبوسہ	سَنبُوسَق
سمینٹنا	دامن چیدن	تَشمِیر	سن	لادنہ	×
سُمنٹنا	شنیدن	سَمع	سُنار	زرگر	صَیّاغ وصَوّاغ
سُناری	زرگری	صِیَاغَة	سُنانا	شنوانیدن	اِسماع
سنبل کہار	مرگ موش	سَمُّ الفَار	سنبھالنا	تیمارداری کردن	حِرَاسَة
سنبھالو	سیبان	ذُو خَمسَة اَصَابِع	سنپولیا	بچہ مار	جَانّ
سنپیرا	مارگیر ومارافسا	حَوَّاء	سنجات	سجات وعطف	کُفَّة
سندیسا	پیغام	رِسَالَة	سنداس	چاہ نمبر ۱۳	کِرْیَاس
سنسنے	انبر وماشہ	کَلبَتَان	سنساہٹ	×	کَتّ
سُنکر	میوہ فروش	فَاکِہَانِی	سنکہ	خرہرہ	مِنقَاف
سنگدانہ	سنگدانہ	فَانِصَہ	سنگم	سنگم	مُلتَقَی البَحرَین
سنگ مرمر	سنگ مرمر	رُخَام	سنوارنا	آراستن وآفریدن	زَیّن
سِنّا	فلس ماہی ودرم ماہی وخ	خُصُوص السَّمَک	سُنہرا	زراندود	مُذَہَّب وذَہَلِیب
سنیچر	شنبہ	یَوم السَّبت وشَنبَار	سنیچر	کیوان	زُحَل

سو	صد	مِائَة	سُوا	مُثَنّٰی	مِئَتٰانِ
سوائی	۲	قِرْق	سوار	سوار	رَاکِب
سوار ہونا	سوار شدن	رُکُوب	سواری	برنشستنی	مرکب
سوپ	چاول و گوشت پخته	مِلْسَف	سوپسی ڈاڑھی	ریش مانند غله افشان	کَاَنَّ لِحْیَتَهٗ مِلْسَفٌ
سوت	ابناغ و پشمی	خَیْطٌ وَغَزْلٌ	سوت بواو مجهول	زهاب و چشمه	یَنْبُوْعٌ
سوت بواو معروف	رشته معماران و ریسمان	مِطْمَر	سوت بواو معروف	رشته خام دریسمان	غَزْل
سوتا	خفته	نَائِم	سوتا	ساخابه	خَلِیْج
سوتا	شاخ بار گاه و درخت	خَرْط	سوتیلا بهائی	برادر اندر	اَخَوِیْ
سوتیلا بیٹا	پسندر	رَبِیْب	سوتیلی مان	مادر اندر	زَوْجَةُ الْاَب
سوجن	اماس	وَرَم	سوچ	اندیشه	فِکْر
سوچنا	اندیشه کردن	تَفَکُّر وَتَفْکِیْر	سوخته	سوخته و پرهاء زه	حُرَاق
سودا	سودا و دیوانگی	جُنُوْن	سودا	سودا	تَبَایُع
سوداگر	سوداگر و سوداگر	تَاجِر	سودائی	دیوانه	مَجْنُوْن
سورج	آفتاب	شَمْس وَذَکَاء	سورج مکهی	هنگام فرومدن آفتاب	دُلُوْک
سورج گہن	گرفتگی آفتاب	کُسُوْف	سورج مکهی	ورتاج و آفتاب پرست	اَدْرِیُوْن

سوسن	خوک آبی	دُلفین	سوفات	سوغات و ارمغان و توشه راه	عِراضة
سوفار	سوفار و فاق	خُرت	سوکنا	×	لَنشَف
سوکها	خشک	یابس و صامل	سوکنا	خوشیدن	یلبس
سوگند	سوگند	حلف و قسم	سول	درد شکم	عِلوُ الکِظ
سوله بگهی	سپره دره و سه پره	طُحلب	سوکهی دوئی	نان خشک	عَشمة
سوله سنگار	هفت و نه و هر هفت	×	سولی	دار	صَلیب
سولی سلی و تارنا	از دار کشیدن	اِنزال	سولی دنیا	بر دار کشیدن	صَلب و تَصلیب
سوم	ژکور	تَشحیم و تَجلیل	سونا	از زر و طلا و در اصل نلاوه چیزی	ذَهَب و عَین و دینار
سونا	گرم گردن خفتن و چشم	نوم و رُقود و هُجوع	سونامکهی	سنگ وشاله	حَجَر النوشادر
سونپنا	سپردن	تفویض	سونا	کنک	دَلوس و مِطرقة
سونته	شنگویه	تَنبیل	سوندنا	آشوردن	مَرَح و خَلط
سوندُ	×	خُرطوم	سوف	بادیان و رازیانه	×
سونگهانا	بوپاشیدن	اِشمام	سونگنا	بوئیدن	شَم
سونیکا پانی	آب زر	مَاءُ الذهب	سوها	سرخ	مُعَصفر
سوهن	سوهان	مِبرَد	سور	خوک	خِنزیر

مرتب شد

سوئی	سوزن	اِبرہ	سویا	سوو	شبت
سوئیان	رشتہ بلوا	اظفار کہ و دودیقہ	سہارا	پادیرہ	سند
سہاگن	شوہردار	محصنہ	سہرا	〃	〃
سہنا	برداشت	تحمل	سہ منزلہ	خانہ سہ آشیانہ	〃
سیار	شغال	سرحوب	سیانا	ہشیار وزیرک	قطن و المعی
سیاہ	سیاہ	اسود	سیاہے	سیاہے	سواد
سیاہے	سیاہی مرکب زکاب	مداد	سیاہی ڈالنا	سیاہی انداختن	مدو امداد
سیاہ گوش	سیاہ گوش	غنجل	سیب	سیب	تفاح
سیپے	کوش ہای	صدف	سیلا	چیچک	جدری و حصبہ
سیٹہا	بی مزہ	نفہ	سیٹے	شپیل	صفیر
سیخ	سیخ و باب زن	سفود و مقاد	سیخا ہونا	چرا غاشدن	اسلتان
سیدہا	راست	مستقیم	سیدہی راہ	راہ راست	صراط
سیر	سیر و گلشت	طواف و تانن	سیر کرنا	سیر گشت کردن	طوف و تانن
سیر	سیر و آسودہ	شبعان	سیر ہونا	سیر شدن	شبع
سیریی	زینہ و نردبان	مغراج و سلم و درجہ	سیڑہی کی پائے	پایندہ و بان	مرقاۃ

باب شین معجمہ با الف

سیا	سیپ	انک
سیکھنا	آموختن	تعلّم
سیم	×	غلاف القول
سینا پرونا	دوختن	خیاطہ
سینا مارنا کی آنکھ سینا	دیدہ باز دوختن	حوص
سینتا	نگاہ داشتن	وعی
سیچا ہوا	بارور	مسکے
سیندور	شنگرف	شقرہ
سینکر	واسوخت	شعاع
سینکنا	آشکاری	تصلیہ
سینگ مارنا	سرون زدن	نطح
سینگی والا	شاخ کش	خجام
سیوتی	نسرین	نسترن
سیسنے خوان تر	سینی	×

سیفا	سیفہ	سکیف
سیل سہ در ۱۲	تری و نم	ندوۃ و بلۃ
سیم کی بیج	×	فول
سینا ہوا کا بکا او چوبیکا	کشش و خیاطہ مورہ دوختن	خرز
سنت	نعت	نجان
سیچنا	آبدادن	سقی
سیند	نقب	نقب الحائط
سیندھا لون	نمک سنگ	ملح الحجر
سینک	سیخ سرکج	منشل
سینگ	شاخ و سرون	قرن
سینگے	سمیر	مجمہ
سیہر	×	زقوم
سیون	دوخت	خیاطہ
سیس کنیے تر کی وچار و دار	سیس و مہتر	سائس

نقل کردہ از کتب فرہنگ سنسکرت الاسم ہندی مطابق کتب مروجہ

شام	شام	شام		شافه	پرده و مه	شافه
شاه بانو و شهبانو	شهبانو و شهبانو	*		مظله	سایبان	شامیانه
شنجون مازنا	شنجون و زن	تبلیت		قبه الرکاب	شب برات و شب چک	شب برات
شترمرغ	شترمرغ و فو	نعامه		قبه	هزارخانه	شت پوری
شرابی	میخوار	شارب الخمر		شجاع و بطله	دلیر	شجاع
شرم	شرم و آزرم	حیاء		مصطبه	میخانه	شراب خانه
شست	شت و گیر	*		حبی	شرمگین	شرمیلا
شطرنج	شطرنج	شطرنج		شص	قلاب	شست
شقه	رقم	*		حکیلی	شطرنجی	شطرنجی
شکر شیرینی معروف	شکر	سکر		زهره	ناهید	شکر
شکار	شکار	صید		جمعه	آدینه	شکردار
شکارنبد	شکارنبد و قرا	*		مصاد	شکارگاه	شکارگاه
شکنجه عذاب	شکنجه عذاب	دهق			شکر و اهرش	شکرا
شگون	شگون	فال و طیره			شکنجه کتاب و قید	شکنجه کتاب
شلک	شلک	*			لفت و شلجم	شلغم

باب الشین مع الفاء

باب الشین مع الباء

باب الشین مع السین

باب الشین مع الطاء

باب الشین مع القاف

باب الشین مع الکاف

باب الشین مع اللام

باب الشین مع الواو

باب الشین مع الهاء

باب الشین مع الیاء

ف عر	ف ع	ف ع
شلنگین بازنا	شلنگ زدن	شلوکا
شمع	شمع	شمعدان
شمله	شعله و بالا عما	شناه
شنگرف	شنگرف	شور
شورپا	شوربه	شوم
شورا	شوره	شهاب
شهترا	شهتره	شهتیر
شهد	شهد و انگبین	شه و نیا
شهرپناه	شهرپناه	شهرگ
شهرا	آوازه	شهری
شهنائی	شاه نای و سونای	شیرازه
شیرازه باندنا	شیرازه بستن	شیرازه کهلجانا
شیرخشت	شیرخشت	شیرخوار
شیشم	ساسم	شیشا
شیشا	آبگینه	شیشه گر

ف ع	ف ع
×	فروهشتن
×	×
رحمت و طوف	×
صیاح	×
مشوم	×
×	×
الجذع الکبیر	×
×	×
وداج	×
حضری	×
×	×
×	×
×	×
×	×
زجاج	×

شیشی	×	قَدَرَة
صابون	صابون	صَابُون
صاف کرنا	پاک کردن	تَنْقِیَة وَتَنْظِیف
صاف نکلجانا	صاف درگذشتن	×
صافی لوح	×	طَلَاسَة
صحبت برابر ہونا	صحبت درگرفتن	مُوَافَقَة
صحنک	طبق طعام	صَحْن
صراحی	صراحی	صُرَاحِیَة
صندل	چندن	صَنْدَل
صندلی	صندلی	مُصَنْدَل
صوف دوات	×	لِیقَة
صیقلگر	روشنگر	صَاقِل وَصَیْقَل
ضرر	زیان کردن	ضَرَر وَضَیْر
ضروری	ناگزیر	وَاجِب وَلَازِم
طاق	طاق	طَاق

باب صاد مهمله

صادکرنا	صادکردن	×
صاف کرنا	بہ بیاض آوردن	تَبْیِیض
صافی	دستمال	جِعَال
صافی بنگی وغیرہ	صافی وپالونہ	مِصْفَاة
صحن	صحن وشکاہ خانہ	سَاحَة
صدقی ہونا	قربان شدن	تَفْدِیَة
صراف	زرشناس	صَیْرَفِی
صندل لگانا	صندل مالیدن	اَلْمَسْح بِالصَّنْدَل
صورت	صورت	صُوَر وَهَیْئَة
صوف دوات	صوف در دوات انداختن	لَبَق

باب ضاد معجمہ وطای مہملہ

ضرورت	ناگزیر	ضَرُورِیَّة وَضَرُورَة
ضیافت	مہمانی	ضِیَافَة
طرہ	فرش ریشہ دستار	×

طشت	طشت	طشت وسطل
طلایه	طلایه مطراپه	طلیعه
طماچه	تباچه شیلاق زدن	لطمه
طمع	آز برای مجهز پروزن آز	طمع
طور	انداز	طور
طوفان	طوفان	طوفان
طوق	گردن بند	غل
طیار	آماده وطیار	مهیا
ظالم	ستمگر	ظالم

باب عین مهمله

عشق پیچه	پوپچه	عشقه ولیلاب
عطردان	عطردان	معطره
علاج غلت	زهر دوا نافتن	×
عماری	عماری	عماری
عمر تیر کرنا	بسر بردن	امضاء

طلا باشین ۵۵ در بیان ۵۵ حروفی ۵۵ طوطی ۵۵ نامه ۵۵ نویسی ۵۵ که ۵۵ هر ۵۵ یک ۵۵ از ۵۵ آنها ۵۵ بر ۵۵ یک ۵۵ حرف ۵۵ تهجی ۵۵ مشتمل ۵۵ باشد ۵۵ و ۵۵ در ۵۵ آن ۵۵ هر ۵۵ حرف ۵۵ بر ۵۵ سبیل ۵۵ تمثیل ۵۵ و ۵۵ ایما ۵۵ بنامی ۵۵ از ۵۵ اسامی ۵۵ متعلقات ۵۵ آن ۵۵ حرف ۵۵ نویسند ۵۵

طفیلی	طفیلی وشبانام	ضیفن
طلسم	طلسم	طلسم
طمانچه مارنا	تباچه زدن	لطم
طمنچه	تفنگچه	طمنجه
طوطی	کبتک توتی	×
طوفان	×	طوفان
طویله	طویله وآخر	اصطبل

باب ظای معجمه

ظلم	ستم	ظلم وجور
عدالت	دادوریگاه	محکمه
عطار	دارو وفروش	صیدلانی
عطر لگانا	عطر مالیدن	تعطر
علاوه	طبت سرباری	علاوه
عمامه	عمامه	عمامه
عمر چھپانا	سال دزدیدن	×

طلا باشین ۵۵ در بیان ۵۵ حروفی ۵۵ طوطی ۵۵ نامه ۵۵ نویسی ۵۵ که ۵۵ هر ۵۵ یک ۵۵ از ۵۵ آنها ۵۵ بر ۵۵ یک ۵۵ حرف ۵۵ تهجی ۵۵ مشتمل ۵۵ باشد ۵۵ و ۵۵ در ۵۵ آن ۵۵ هر ۵۵ حرف ۵۵ بر ۵۵ سبیل ۵۵ تمثیل ۵۵ و ۵۵ ایما ۵۵ بنامی ۵۵ از ۵۵ اسامی ۵۵ متعلقات ۵۵ آن ۵۵ حرف ۵۵ نویسند ۵۵

عناب	سنجد	عُنّاب
عهد	پیمان	اِلٰ
عهدنامه	عهدنامه	کِتابُ العَهد
عینک	چشمک	مَنظَرَة
غث غث	*	جَرجَرَة
غرغرا	*	غَرغَر
غسلخانه	غسلخانه	مُطهَر مُغتَسَل
غش آنا	غش کردن	غِشّیٰ
غصا کهانا	خشم فرو بردن	کَظم
غصی هونا	بخشم آمدن	اِغتیاظ
غلام گردش	غلام گردش	*
غلو	شور	شَغَب
غور سی دیکهنا	دیدبانی کردن	اِمعان
غوطا مارنا	غوطه خوردن	غَوص
غوغا	شور	غَوغا و جَلَبَة

باب غین معجمه

غشت هونا	*	اِعتکار
غزا	غزه	غُزّة
غشل کرنا	غشل کردن	*
غصّا کرنا	خشم کردن	غَضَب
غصی مین لانا	کسی را بخشم آوردن	اِغتضاب
غلام (ذول ترکی ۱۲)	غلام و بنده	عَبد
غلامی	بندگی	عُبودیّة
غلا	غله و زاد و توشه	بُلغَة
غوطا دینا	آب فرو بردن	غَطس
غوطه خور	غوطه خور	غَوّاص
غول ترکیب ۱۲	گروه	فَوج

عورت	زن	اِمرَأة
عهد کرنا	عهد بستن	مُعاهَدة
عیب جو	عیب جو عیبگو و بد گو	عَیّاب لِلنّاس

باب غ

باب ع

باب ف

باب ع

باب ف

باب ع

باب ف

غولک	غلدان	طبل
فاخا	فاخته	فاخته و صلصل
فال	شگون	فال
فالودا	فالوده	فالوذج و رغدینه
فالیز	فالیز و پالیز	منطخه
فانوس خیال	فانوس خیال	×
فراش	بساط افکن	فراش
فراغت	تونگری	فراغت و وسعه
فرد	کاغذ دفتر	قائمه و یاناع
فروعی	هوائی	هوائی
فریادی	دادخواه	مستغیث
فریب دنیا	فریب دادن	غرور و خدع
فساد	رگزن	فصاد
فوجدار	فوجدار	×
فیل مرغ	خروس بقلوان	×

باب فا

فارغطی	خط پاکی	براءة
فال بینا	فال گرفتن	تفأل
فالودی والا	پالوده پز	بائع الفالوذ
فانوس	چراغ واره و چراغ پرپیچ	فانوس
فتوحی	×	صدیر
فراشی پنکها	خشت باد	خلیش
فراغت	فراغت	فراغة
فرمائش	فرمائش	اقتراح
فریادرس	فریادرس	مغیث
فریب	فریب	خدیعة
فریبیا	دغاباز	خادع
فواره	فواره	منبع
فیل پاون	پلپا و پاغر	داء الفیل

باب قاف

قابو	زور	قدرت		قابوچی	خود کامه و خود غرض	×	
قاز	×	قلوی		قافله	کاروان	سیّارة	
قالین	لاغر و ناتوان وزار	منحنی و نحیف		قالیچه	قالی و زیلوچه	زلیّة	
قاره کرنا	قیزه کردن	×		قبا	قبا	قبّا	
قبا پهننا	قبا در بر کردن	لقی		قبرستان	قبرستان و کوچه خموشان	جبّانة و مقبرة	
قبضه	قبضه	مقبض		قبولی	قبولی	×	
قدغن	قدغن	تاکید		فرق	فرق	ضبط	
قرمزی	قرمزی	×		فسائی	کاوکش	قصّاب و مشقّص	
قسمیاد او	قصاب شکن	×		قسم	سوگند	قسم و حلف و یمین	
قسم توڑنا	سوگند شکستن	حنث		قسم دلانا	سوگند دادن	نشاد و استحلاف	
قسم کهانا	قسم خوردن	اقسام و حلف		قسم لینا	قسم از کسی خواستن	استحلاف	
قطار	قطار	قطار		قطع زن	قطع زن	مقطّ	
قطعه بند	×	مقفّن		قطع لگانا	قطع کردن و قطع زدن	قطّ	
قفل	قفل	مغلاق		قفل بند هونا	بسته شدن قفل		
قفل لگانا	قفل انداختن	اقفال		قفل کهولنا	وا کردن قفل		

قلمی گر	قلمی گر	×
قلم	شاخچہ	×
قلم پاک	قلم پاک کن	وَقِیعَة
قلمدان	قلمدان	مِقْلَمَة
قمیص ترکی	نمازیانہ	سَوْط
قند	تبرزد	قَنْد
قوال	مغنی گر	مُغَنِّی
قے	شکوفہ دار شکوفہ	قَیْ وقَلَس
قیامت کرنا	قیامت کردن	اِقَامُ القِیَامَة
قید	بند	اَسْر
قیف	گلاب	قَمَع
قی کرنا	شکوفہ کردن	اِسْتِقَاء
قیما	قبہ	اَلْحَوْحَرَال
قیمچی	گازر	مِقْرَاض
کاپک	کاپک برج کبوتر	شَبَرَّجَة

قلم	قلم	خامہ
قلم بند کرنا	قلم بند کردن	رَقْم
قلمتراش	کارد	سِکِّین
قلیا	قلیہ	قَلِیَة
قمری	قمری	قُمْرِی
قندیل	چراغوارہ	قِنْدِیل
قورما	گوشت بریان	اَلْحَمُ شَوِیّ
قیامت	رستخیز	قِیَامَة وحَشْر
قیامت ہونا	قیامت افتادن	قِیَامُ القِیَمَة
قیدی	گرفتار و بند	اَسِیر
قیق	رقیق	قَیِّق
قیمتی	بیش بہا	ثَمِین
قیما کرنا	قیمہ کردن کشیدن	خَرْدَلَه

باب کاف

کاٹنا	رسیدن	اِعْتِزَال

ه ف عر		ه ف عر		ه ف عر	
کاٹنا	کرِیدن	عَضّ ۱	کاٹنا	بریدن	حَزّ و قَطع
کاٹہ	چوب	خَشَب	کاٹنہ	کلندر	مِقطَرَہ
کاٹھی	نیام	قِرَاب ۲	کاجل	دودہ	×
کارخانا	کارگاہ	×	کاریگر	کاریگر	صَانِع
کاسنی	کاسنی	هِندِبَاء	کاغذ	کاغذ	قِرطَاس
کاغذی	کاغذگر	وَرَّاق	کال	خشکسال	قَحط و مَحل
کالا	سیاہ	اَسوَد ۳	کالادانا	تخم نیل	حَبُّ النِّیل
کالاکوا	کلاغ	غُدَاف ۴ وَحَانِم	کال پڑنا	قحط افتادن	اِجدَاب
کالکہ	سیاہی	سَوَاد و سُخَام ۵	کالی	زنبیغام و سیہ چردہ	سَوداء
کالی زیری	شاہ زیرہ	کَرَوِیَا ۶	کام	کار	شُغل ۷
کام چلانا	کارروائی	تَمشِیَہ ۸	کام کا آدمی	مرد کار	×
کان	گوش	اُذُن ۹	کان	کان	مَعدَن
کانا	یک چشم	اَعوَر ۱۰	کانا پہوسی	سرگوشی	نَجوٰی ۱۱
کانا پہوسی کرنا	سرگوش کردن	مُنَاجَاۃ ۱۲	کانپنا	لرزیدن	رَجَف ۱۳
کانٹا	خار	شَوک ۱۴	کانٹا	چاہ جو	عَوسَق ۱۵

۱۱۷

واو و دال مہملہ مفتوح و آخر حرف ۱۲

ع	ف	ه
کانٹا	خارخروس	صِیصَۃ ۱
کانٹوں میں گرنا	درخار افتادن	شِبکَۃ
کانچ نکلنا	برآمدن مقعد	خُرُوجُ المَقعَد
کاندھا	دوش و سفت	حَاتِق ۳
کان کا میل	چرک گوش	قُفٌّ ۴
کانوں کان لوگوں	کلاغ کلاغ	غَاقَ غَاقَ ۵
کائی	جل آب جوہر و	طُحلُبٌ وَعُلبَۃ ۶
	وجاہ عوک	
کائی لگا پانی	آب جل بستہ	مُطحلِبٌ ۷
کاہل	×	عُودُ البَرق ۸
کباب لگانا	کباب انداختن	تَکبِیب
کبک	تاکی و تاچند	اِلی مَتیٰ
کبڑی	زن کوزہ پشت	حَدبَاءُ ۹
کبوتر باز	کبوتر باز و عشقباز	زَجَّال ۱۰
کپا	دُبَّہ	دَبَّۃ
کپڑا	جامہ و رخت	ثَوب

ع	ف	ه
کانٹا چبھنا	خار خلیدن خار شکستن	شَوک
کانٹی دیوار پر چننا	خار بر سر دیوار چیدن	تَشوِیک
کاندا	پیار د بشتی	عُنصُل ۱
کان کہنا	گوش نہادن	اِصاخَۃ ۲
کان ملنا	گوش مالیدن	عَصر ۶
کاہو	کوک ۵	خَسّ
کائی لگنا	جل بستن آب	طُحلُبَۃ
کاباپلٹنا	ناسخ زدن	تَنَاسُخ
کباب	تواہہ و تبہ و بہم و تباہچہ	کَبَاب ۱۱
کبابی	کبابی	مُکَبِّب
کبرا	خلنج و خلنگ ۱۳	اَبلَق
کبوتر	کبوتر و کفتر و بسا ۱۴	حَمَام و یَمَامَۃ
کبوتری	مادہ کبوتر	حَمَامَۃ و عَکرَمَۃ ۱۵
کپاس	×	مُکتَھل ۱۶
کپڑا ہند	×	شِیَاطَۃ ۱۷

ه	ف	ع	ه	ف	ع
کپڑوں سی ہونا	حیض آوردن	حَیض	کپڑی ڈالنا	رخت آلش کردن	تبدیل الثیاب
کپڑی پہنانا	جامہ پوشیدن	اِلباس	کپڑی پہننا	رخت پوشیدن	لُبس
کپور	کافور	کافور	کپکپی	لرزہ و رعشہ	رِعدۃ و رَجفۃ
کتا	سگ	کلب و قضاعۃ	کپی	دبہ کوچک	دُبلیۃ
کترانا	مقراض دادن	قرّض و قصّ	کتراؤ	راہ چپ دادن	قرّض
کترنی	کاژ و دو کارد	مِقراض	کترن	تراشہ و ریزہ	قُراضۃ
کتیرا	زوال زدہ	کثیرا	کتیاپا	لاس و لادہ	کلبۃ و لعوۃ
کٹار	کتارہ	×	کٹ	×	قُسط
کٹائی	کل خار	×	کتا	سپس کلان	فرجۃ
کٹرا	بچہ کاوہش	وَلد الجاموس	کٹرا	پارہ زمین آباد	قطیعۃ
کٹنا	زجلت و قلبان	دیّوث	کٹکی	خال رنگی	الحبّۃ السوداء
کٹورا	×	مشربۃ و سقایۃ	کٹنی	میاندار	کلّالۃ و قوّادۃ
کٹہا	گزندہ	عضوض	کٹوری	پنگان	فِنجان
کٹہیہ مہوڑا	×	قرّاع	کٹہالی	خلاص و بوتہ	بُوتقۃ
			کٹہرا	×	عُسّ

کپڑوں سے پردہ کہ چون بر درخت نشیند شکار بر شاخ او زند و سوراخ کند ۱۲ کٹار طرف کلان از چوب ۱۲

ه ف عر		
کٹہری	سرغج	قعب
کٹہوتی	تعار	تابٗ
کٹیا	شست	شصّ
کچا	خام	رخ فخ
کچرا	کالک وغیرہ	حدج
کچلا	کچ	خانق الکلب
کچہری	دفترخانہ	دیوان
کچہوی	مادہ کتف	طومہ
کدو	کدو واج	فرع ودبّا
کراہنا	آہ برادرن وکردن وزدن	تاوّہ
کرتی	نیم تنہ وشاکچہ	مجول وقب
کرسی	زیرکاہ	کرسیّ
کرسی بچھانا	کرسی نہادن	فرش الکرسی
کرکری خانہ	متاع ردے	سفط
کرم	بخت	طالع

ه ف عر		
کٹہلا	گردن بند	نمیہ ومقمعہ
کٹہیا	کندو	کندوج
کجاوا	کجاوہ	محمل
کچا دہاگا	رشتہ پنجاں	غزل
کچہری	دستنبویہ	شمّام
کچور	کژور	زہرنباد
کچہوا	سنگ پشت وکتف وباخہ	سلحفاۃ
کدال	زاغ نول	معزق
کراہ	ہای	آہ
کرتا	پیراہن	قمیص وغلالۃ
کرجانا	رخنہ دار شدن شمشیر	نفل وثلم
کرسی	پشکریزہ	فنۃ
کزکری	نخمہ اپ	کظۃ وسنوق
کرگا	کارگاہ	منسج
کرم کلا	کلم	کردن

ق	ف	ع
کرن	شعاع آفتاب	قرن الشمس
کروٹ	پہلو	جنب
کڑی	کرچن ذرکر	عطروف وعرضوف
کریدنا	کاوید ن	نکت
کریز ہونا	کرینہ	تحسیر
تخم کرم	کازیرہ	قرطم
کڑا	بارہ دست برنجن	سوار
کڑاہ	لب کشتیکاہ	شاطی وساحل
کڑاہی	پاتیلہ	طنجیر
کڑک	کرک وگک	مقفہ
کڑک ہونا	کرک شدن	اقشعاف
کڑواہٹ	تلخی	مرارۃ
کڑوڑا	*	مسبطر ومسبلط
کڑی	حلقہ زرہ	حلقۃ الدرع
کس	کس	وجح

ک	ف	ع
کرنی	وگل مالہ	مسنحاۃ
کروٹ لینا	پہلو خسن	اضطجاع
کریدنا	آتش یروزبرکردن	حضحض
کریدنی	آتش کاو	محراک
کریلا	سماہنگ	قثاء الحمار
کڑا	سخت وکرخت	صلیب
کڑا	پای برنجن	خلخال
کڑاہ	پاتیلہ کلان	الطنجیر الکبیر
کڑبڑی داڑھی	ریش وموے	لحیۃ موطوطۃ
کڑکڑانا	کراجیدن	انقاض
کڑوا	تلخ	مر
کڑور	صدلک	مائۃ الف
کڑی	تیر بام	جذع وسقف
کڑی	اوازہ راندن	حفحفۃ وحفحفۃ وحفحفۃ
کسان	کشاورز زرگر	فلاح وحراث

ع در نسخہ بجای ہمزہ یا گاہی ہمزہ نوشتہ اند و گاہی یا
ف در نسخہ بجای ہمزہ یا گاہی ہمزہ نوشتہ اند و گاہی یا
ع در نسخہ بجای ہمزہ یا گاہی ہمزہ نوشتہ اند و گاہی یا

ع	ف	ع
کسبی	روپیہ مول لوں	بَغْيٌ وَ قَحْبَةٌ ۱
کسگر	کوزہ گر و کاسہ گر	فَخَّار ۲
کسنی	کتابداری	فَلَاحَة
کسوٹی پر کہنا	بر محک زدن	اَلْحَاقُ عَمَلٍ بِالْمَحَاكّ
کسیس	زاکِ زرد	قَلْقَطَار (در رومی)
کشت (در عبادات اعتقادی)	شہ دادن	×
کشتی لڑنا	کشتی کردن	مُصَارَعَة
کشتی برابر رہنا	کشتی گرہ شدن	×
کشیدہ ۳	کشیدہ	×
کفگیر	کف گیر	مِطْفَحَة وَ مِغْرَفَة ۹
کفن چور	کفن دزد	نَبَّاش ۱۰
کگڑی	کرور و مہر و مرکب	كُبَّة وَ مُسْتَدِيرَة ۱۱
کلہوالی	بفلک	فَيْنَان ۱۳
کل	دیروز	اَمْس ۱۵
کل کا لڑکا	زادہ دیروز	ابن امس

ع	ف	ع
کستوری	مشک سہ	مِسْك
کسم	گل کاذیرہ	عُصْفُر
کسوٹی	×	مِحَكّ ۳
کشتی	کلندر بروزن سمندر ۱۱	مِحْفَر ۱۱
کسیلا	زمخت	عَفِص ۵
کشتی	کشتی گرفتن	مُصَارَعَة
کشنے	کشکول	گَجْگُول
کشتی باز	کشتیارو کشتیگیر	مُصَارِع
کفش	کفش	نَعْلَيْن
کفن	جامۂ مرگ	كَفَن
کفنی	کفنی	×
کگڑی	خیارو کلوندہ	قِثَّاء ۱۳
کل	فردا	غَدْو ۱۴
کل	آرام	رَاحَة
کل کی رات	پریروش	اَلْبَارِحَة ۱۶

باشین معجمہ

قاف

کاف عربی

ه	ف	ع
کُلانچ	جست	طَفْرَة وَوَثْبَة
کُلانچ مارنا	برجستن	طُفُور وَوُثُوب
کُلبلانا	دردِ جنبیدن	خُطُوْر
کلپ	اہار	×
کُلچا	کلیچہ	کَعْک
کلغا	تاجِ خروس	عَرْفُ الدِّيْك
کلک کا جنگل	نیستان	عَرِيْن وَاَجَمَة
کلغی	گلگی وکلل	×
کلمی کی انگلی	انگشت شہادت	سَبَّابَة
کلوار	سیفروش	حَسَّام
کلور	گاوجوان	جَذَعَة وَثَنِيَّة
کلّا	تندہ	×
کلہاڑا	تبرِ چوب شکاف	صَاقُوْر
کلہ دراز	کلہ دراز	صَحَّاب
کلی	کنہ	قُرَاد

ه	ف	ع
کلابتون	زرِ رشتہ	×
کلائی	×	سَاعِد
کُلبلانا	دردِ جنبیدن بزی و آہستگی	اِهْتِرَار
کلتہی	ماش ہندی	قِلْت
کلس	سرطوق	×
کِلک	کلک	بَرَاعَة
کل کل	کلل وکلمل	صَخَب
کُلمہ	جرغند	عَصِيْب
کِلنی	کنہ	قُرَاد
کلوار کی بہٹی	میخانہ	مَاخُوْر
کلونجی	سیاہ دانہ	شُوْنِيز
کلّا	کلہ وسر	رَأْس
کلہاڑی	تبرِ چوب شکن	فَأْس
کلہیا	کوزہ قعس	×
کُلّی	آبِ دہن کشیدہ	غُرْغَرَة

کلی	پرمرغ نوشتہ	شکیز ۱
کلی	تریہ	دِخرِیص ۲
گلی کرنا	آبدہن کشیدن	مضمضۃ
کلیجی	جگربند	سَوکَ الْمَظْن ۳
کمان	کمان	قوس
کمانچہ مانا	کمانرازہ کردن	توتیر ۴
کمنہا	کمانچوب	قضیب ۵
کمرسیدہی کرنا	کمرسیخ کردن	×
کمک	یاری	اِعَانۃ واسعاد
کملی	گلیم وکملی	خِلس ۱۱
کمندڈالنا	کمنداندا ختن وجہیدن	اِلقاق
کمہار	کلال وکلہ ساز	فخار
کمیلا	جای ذبح گاو وگوسپند	مذبح ومجزر ۱۳
کنبا	خویشاوند	قبیلۃ وعشیرۃ
کن پٹہا	شکافہ کوش	اخرب ۱۴

کلی	غنچہ	نوّار زہرہ و نوّار
کلیانا	شکوفہ برآوردن	تنوّیر
کلیجا	جگر وپوست	کبد
کلیل ۱۵	رجستن آب از شاطر	اِستِنان
کمانا	کسب کردن	اِکتِساب
کمائی	مزد کسب	
کمخاب	کمخاب	×
کمک	کمک ۱۰	مَدَد
کمل	پلاس	کِساء ۱۱
کمند	کمند	وَهَق ۱۲
کمنگر	کمان گر	قوّاس
کمہلانا	افسردن وژمردن	ذبل وذبول ۱۳
کمینگاہ	کمینگاہ	مکمن ومرصاد ومکاصاد
کمینی	بناکوش	صُدغ ۱۴
کنہا ۱۵	کج کلاہ کبک و جہک	×

ک	ف عر	ک	ف عر	ک	ف عر
کتک	لحز	کنجشک	قردوحه	کهن	عتیق
کنه مالا	خنازیر	کنجکاو	بقال	کهنه	خلق
کنجوس	مسبک	کنجی	مفتاح	کهنه دوز	رقاصه
کنجن	ذهب	کنجنی	رقاصه	کهنه دوزی	رقاصه
کند	کلیل و کهام	کندن	نضار	کهنه دوزی کردن	رقاصه
کندج	فلق و مقطره	کنده	ساق البحر	کهنه دوزی کننده	رقاصه
کندی گر	قصار	کندی	بحران	کهنه دوزی کننده	رقاصه
کندا	خشی	کندل	طفاق و طفاقه	کهنه دوزی کننده	رقاصه
کندی	نرزفین و فلین	کنسلائی	حرلیش	کهنه دوزی کننده	رقاصه
کنگری	حصاة	کنگری مازنا	حصی	کهنه دوزی کننده	رقاصه
کن کن کردن	لحظ	کنگال	مفلس و مسکین	کهنه دوزی کننده	رقاصه
کنکن	سوار	کنگوره	شرفة	کهنه دوزی کننده	رقاصه
کنول	برقان	کنگهی	مشط و مسرح	کهنه دوزی کننده	رقاصه
کنگهی	مشط اللغوی	کنگهی کرنا	مشط و مسرح	کهنه دوزی کننده	رقاصه
کنیز	دغلی	کوا	غراب	کهنه دوزی کننده	رقاصه

کویا	گوشۂ چشم و کج و سبزولہ	مَاق و مُوق	کولا	انگشت زنگار	فحم
کہاٹ	چارپایہ و پلنگ	قُعادَۃ محاورہ حال	کہار	کہار	حَمَلَۃُ الفَحمِ محاورہ مثال
کہار	شخار	قِلیٰ	کہارا	غارہ	شُکبان
کہاری	آب شور	اُجاج	کہال	پوستین	فَرو
کہال	دم آہنگرو	مِنفاخ	کہانا	خوردنی	طَعام
کہانا	خوردن	اَکل	کہانسی	سرفہ	سُعال
کہانی	افسانہ	قِصّہ و اُحدوثہ	کہانی	افسانۂ شب	سَمَر
کہاوت	مثل	مَثَل	کہائی	کندہ	خَندَق
کہبا	چپہ و چپدست	اَعسَر	کہبی	چپہ و چپدست	عَسراء
کہپرا	تیرپہن پکان	مَنجوف	کہتا	نہانخانہ	مَطمورَۃ
کہٹا	رشتہ	حامِض	کہٹائی	ترشی	حُموضَۃ
کہٹک بڑہی	نام مرغی	قَرّاع	کہٹکا	اندیشہ	خیفہ و خَیفان
کہٹکا	شرفاک	وَحِش	کہٹکنا	خلش و خارخار	خَلَجان و هَجس
کہٹمٹہا	سنجوش نرش دیرین	مُزّ	کہٹمل	غک	کُتان
کہجلانا	خلدیدن	حَک	کہجلی	خارش	حِکّۃ

کهچڑی	کچری	کشرای[1]
کهر	سم شگافته	ظِلف[3]
کهرا	نرم و نازمنج و دشم	ضَباب
کهڑا	درشت	خشِن
کهراکرنا	سره کردن	اِنتِقاد[6]
کهرچن	بنکرا ون وغیره	قِرَة وقِرارة[8]
کهرند	کرنه و خشکر کشیه	جُلبة[9]
کهرهرا	نانه ستور خار	قِرجون[11]
کهڑاکرنا	استاده کردن	اِقامة
کهڑاهونا	برخاستن	قیام وقوم
کهڑانو	نعلین چرمی با افشار	عِقاب[13] فراحیف
کهڑکی	دریچه	خوخة[14]
کهسوٹنا	سوبرکندن	نتف[14]
کهکشان	کهکشان وآسمان دره	مجرة[15]
کهلائی	دایه	حاضِنة[16]

کهنڈ	بدقواره	قَلیح الهیکل[2]
کهر	تحریر وریزه خوانی	یَعزیدْ[4]
کهرا	سره	جَیِّد
کهرا	درشت خو	خشِن
کهرپا	ریبه	×
کهرکهرا	درشت	خشِن
کهرها در قصبات	خرگوش	ارنب[10]
کهرهی در قصبات	خرگوش ماده	عِکرشة[12]
کهڑاکرنا	استاده کردن زره	تصحیح[13]
کهڑاهونا	استاده شدن ذکر	نعوظ
کهڑکهڑ	×	قهقهة
کهسرا	×	حصبه
کهسیانا	شرمنده شدن	خجلة
کهکل	کهگل وارز	سَیاع[17]
کهلڑی	پوست سره	قُلفة[18]

ف	ع	ف	ع
کہلکی میہنا	فراغ نشستن	کہنا	کشودہ شدن
کہلنا	بودادن	کہلنا	شکفتن
کہلونا	×	کہلی	کنجارہ
کہلیان	خرمن	کہبا	ستون
کہمبی	کلاہ زمین مسطح	کہبی	منارہای چاہ
کہندانا	رخنہ چوب	کہندڑی	زندوولہ
کہنجورا	ہزارپا	کہنکہار	×
کہنکہارنا	کلوروخمیدن	کہنکہنانا	×
کہنکر	خشکتر	کہنگانا	×
کہنی	آرنج	کہنی مارنا	باآرنج زدن
کہو	خانہ گرگ	کہوپرا	سفرنا رجیل
کہوپری	کاسہ سر	کہوج	سراغ
کہوجانا	گم شدن	کہوج کرنا	پژوہیدن
کہوجی	پژوہندہ	کہودنا	کندن
کہودنی	آشکاوہ	کہوسا	کوسہ

۱ الفتح فی المجلس ۲ × ۳ لعبۃ ۴ کدس وانذر ۵ عشقل وکما ۶ فرض وحز ۷ اسبعۃ وسبعین ۸ تخنم ۹ ایبس ۱۰ مرفق ۱۱ وجار ۱۲ جمجمہ وجف ۱۳ ضلال وضلعۃ ۱۴ منغص ۱۵ مجرات ۱۶ الفتح والخلال ۱۷ تبسم وتفتق ۱۸ کسب ۱۹ عماد ودعامۃ ۲۰ زرنوفان ۲۱ دلق ومرقع ۲۲ نجمۃ ۲۳ خن ۲۴ مصمصۃ ۲۵ رفق ۲۶ لب الناجل ۲۷ اثر ۲۸ تفتیش ۲۹ حفر وقفر ۳۰ کبح وسنوط

کہوٹ	چند	قِیَاد وبُوم
کہونا	کشادن	حَلّ وفَتح وفَکّ
کہونٹ	کنارہ چادر وغیرہ	صَنِفَة ۳
کہوما	ناسرہ	زَیف
کہونماناہا	سیخ تراشیدن	نَحت
کہٹائی	ہاگ	عِشق
کہوہ	گوکوہ	کَہف ومَغارَة
کہیت	جنگ کاہ	مَعرَکَة
کہیتی	کشتکار	زِراعَة
کہینچا	کشیدن	جَذب
کہیرا	بادرنگ	قِثّد ۱۳
کہیا	کبد دلاکی	کِیسُ الدَّلّاک ۱۴
کہیلنا	بازی کردن	لَعِبَ ولَهَو
کیا کل ہوے	چہ کل شکفد	×
کیچڑ	خم وآزیخ	عَکَص ورَمَص

کہوکہل	میان تہی	اَلجَبان
کہولنا	سخت گرم شدن آب	فَوَر وغَوَران
کہونٹ	سیخ	وَتَد ۳
کہوا	دخل	خَاشَ ۴
کہونماہوکنا	سیخ درچیزی کوفتن	دَقُّ الوَتَد
کہولنسنا	فرورکردن	غَرز ۹
کہیت	کشت	مَزرَعَة
کہیت زانا	خشاوہ ۱۰	×
کہینچاکہانچ کرنا	کشاکش کردن	تَنَازُع وتَجَاذُب ۱۱
کہیر	شیر برنج	لَبِنِیَّة ۱۲
کہیلا	کیسہ	خَرِیطَة
کہیل	بازی ولابہ	لُعبَة وتَلهِیَة
کیاری	کرز	کَرُد ۱۶
کیت	دُردہ نشین روغن	دُردی وعَکَر ۱۷
کیچڑ	گل ولای	رَدَاح

ع	ف	ه
کیچڑ	خلاب	وَحل
کیچوا	کرم شکم	حیۃ البطن
کیڑا	اِشپشہ	سُوس
کیسڑا	پیلہ و کرم ابریشم	دُودُ القزّ
کیس	تاج خروس	عُرف و زبن
کیکڑا	خرچنگ	سَرطان
کیلا	×	طَلح و موز
کیھت	کیھت	×
کینچلی	پوست مذاخستن	قشو و سلخ
کیوڑیکا پھول	کندی	وَردُ الکاذ
گابہ	بار	حمل و حِمل
گابہ ڈالنا	انگانہ انکندن	نسیط
گاجر	زردک و گزر	جزر
گارا	گلابہ	مِلاط
گاڑ امیٹھا	کمین دن	تکمّن

ع	ف	ه
کیچوا	شکنڈا و کلھوڑا	خراطین
کیڑا	کرم	دُود
کیڑا	کرم چوب	دُود
کیڑا	مار	حیّۃ
کیسر	×	زعفران و کرکم
کیل	میخ آہنی	سَنک
کیلنا	مالسبتن	×
کینچلی	پوست مار	
کیوڑا	×	کاذی

باب کاف فارسی

ع	ف	ه
گابہن	السبتن	حامل و حُبلیٰ
گاج	خشم	غضب و قھر
گادا	دلمل و گرگن	×
گاڑا	×	کمین
گاڑنا	نجاک کردن	دفن

گاڑھا کپڑا	سفت	ثخین وعریض
گاڑی	ارابہ	عجلۃ
گال	دیم و رخسار	خد
گالی	دشنام	سبّ وشتیمۃ
گانا	سرودن	تغنّی
گانہ و چرنا	گرہ خوردن	تعقّد
گانہ مین باندھنا	درگرہ بستن	عقد علیہ
گانڈو	کونی و پشت انداز	مابون و مقعرۃ
گانسی	پیکان	نبل و معلۃ
گانو	دہ و روستا	قریۃ (قری ج)
گاونزبان	گاو زبان	لسان الثور
گائن	زن خیاگر	مغنیۃ ومطربۃ
گپ	گپ	اقوال و احادیث
گپی	گپ زن	قوال و محوالہ
گتھنا	باہم چسپیدن	اشتباک

گاڑھا دودھ	گندہ و دوغ	خاثر و غلیظ
گاڑیبان	اگرابچی	″
گالا	پختہ و پسندیدہ	نظیف و مندوف
گالی دینا	دشنام دادن	سبّ
گانٹھ	گرہ	عقدۃ
گانٹھی تیری کیا جاتا ہی	از کیسہ تو چہ میرود	الیس یروح من کیسک
گانڑ	کون ہڑہ	دبر و است
گانس لینا	گرد گرفتن	حضر
گاونکیا	گاو تکبہ	مسند
گاودی	بیخرد و کودن	احمق سفیہ اہبلہ
گای	مادہ گاو	بقرۃ
گبرولا	سرگین گردان	جعل
گپنی	عصا شیردار	معوج
گت	″	حال و شان
گتا	بندوست	رمع

گھڑی	پرندہ	زرزورۃ النیاب
گھٹکٹا	کیسہ بر	طرّار
گٹھلی	باغرہ وگلن	غدّۃ
گجئی	×	علاتۃ
گجھا	مال سیبا	وافر
گچھا	انبوہ	جمّاع
گدام بھکاری	دبوسہ	ثوب السفلینہ
گدڑی	ژندہ	مرقعہ
گدڑی والا	کہنہ فروش	×
گدگدی	غلغ	دغدغۃ
گدہ	گرگس	نسر
گدانا	×	استیناس
گدہی والا	خربندہ	حمّار
گدہی کا بچہ	بچہ خر وخرکرہ	بحش
گدی	×	رفادۃ

گتھا	پشتارہ	کارۃ
گتھلی	حنتہ	عجامر
گتھیا	جوال	جوالق
گجئی کی روئی	درخت ہمیشہ	علّیت
گچ	گچ واک	جص
گدالا	×	عنکلۃ
گدر	غورہ خرما	لبسرۃ
گدڑیا پیر	درخت فاضل	×
گدگدانا	غلغ کردن	دغدغۃ
گدلا	لوشاک وگلناک	رنق
گدنا	×	وشم
گدھا	خرودرازگوش	حمار وعیر
گدہی	مادہ خر	حمارۃ واتان
گدی	سلہ	کرسوف
گدی	پس سر	قفا

گدبد	آمیزش	اختلاط و امتزاج	گدریا	شبان و چوپان	راعی الغنم
گدی	دسته تره	وزم و باقة	گذاره	گذرگاه	معبر
گذار کی ناو	کشتی گذاره	معبر	گر	×	ضابطة
گران	گران بها	غالی	گرپڑنا	افتادن	سقوط و وقوع
گرپڑنا	تباه شدن	ضیعة	گرتا پڑتا	سرکن بکن	قائما قاعدا
گرجا	کلیسا	صومعة	گرجنا	شذر	رعد و هزة
گردن	گردن	عنق	گردن توڑنا	گردن شکستن	وقص
گردن مارنا	گردن زدن	ضرب العنق	گردنی مارنا	سیلی زدن	صفع
گردا	گرده	کلیة	گرز	گرز و گوپال	دبوس و عمود
گرگٹ	آفتاب پرست	حربا	گرم پانی	آب گرم	حمیم
گرم مصالح	دیگ افراز	توابل و ابازیر	گرمی	گرمی	حر
گرہی	علت سرخ	الحرقان	گرہ	گرہ	عقدة
گرہ	گرہ گز	مشبر	گرہ دینا	گرہ بخشدن	عقد
گرہ کہولنا	گرہ کشادن	حل و سنی	گرہی	گرہ دار	معقد
گرہی	رسن پیچ	بکرة	گریبان	گریبان	جربان

گریبان پکڑ کر لڑنا	گریبان گرفتہ آوردن	تلبیب	
گریا	مازن	بکر یزۃ و قثرۃ	
گریہ گرانا	ستیہیدن	الطلع والطلاق	
گڑنا	فرورفتن زمین	اثر انکار	
گڑوڑنا	گردنای	دثراجہ	
کڑہ	دڑ	قلعۃ	
گڑہی	طعچہ	قلیعۃ	
گڑہنا	خشت پیراسن	نحت	
گڑیا	اہنت وعروسک	لعبۃ و بنات	
گزی	پلاس	کرباس	
گگری	سبو	جرۃ قاحب	
گل	داغ	کی وکیۃ	
گلا	دخل	×	
گلاب پاش	گلاب زن	رشاشۃ	
گلاب دان	گلاب کشیدن	تقطیر الورد	

برای هندی

گریٹ	تیر چرخ دلو	مخور و لغامۃ	
گڑ	کند	قند	
گڑگڑانا	آواز کردن شکم	قرقرۃ	
گڑنا	خلیدن	شوک	
گڑونا	خلانیدن	اساکہ	
گڑہا	گودمغاک	غاروھوۃ و وھدۃ	
گڑہنا	زرگری کردن	صوغ	
گڑہیا	ناچخ	شرخ	
گزگ	گزگ	نقل	
گزگت کرنا	گزمر کردن	ذرع	
گل برای چراغ	گل	قراطۃ	
گلا	گلو	حلقوم و حنجرۃ	
گلاب	گل سرخ	حوحمد و ورد	
گلاب چرکنا	گلاب زدن	ریش	
گلابی	گلابی گلاب افشان	×	

برای عربی

برای فارسی

ف ع		ف ع		ف ع	
گلابی	چہرہ	ورادیے	کلا پڑنا	گلو گرفتن لازم ۱۲	بُحُوحَة
کلا پکڑنا	گلو گرفتن	اَخَذُ الحَلق	گلا کرنا	بناکوش کردن	دَعرُ
کلا گھونٹنا	خبہ کردن	خَنِق	گلا گھسنا	کلو فشردہ شدن	اِختِلَاق
گلانا	پختن	اِنضَاج	گلانا	گداختن	سَبک
کلانا	لاغر کردن	اِذَابَة	کلپھڑا	ہر دو کنج دہن	صِمغَان
گل پھولنا	گل شکفتن ازغریب نظہور آوردن	×	گل تکیہ	گرد بالش	مِخَدَّة
گلٹی	سفندہ و کرہ گوشت	عُدَّة	گلٹی	باغرہ و کلن	غُدَّة
گلخور	×	رِبقَه	گلخیرو	خیرو و خیری	خَیرِی
گلدستہ	گلدستہ	مُشقُر	گلدم	زندخوان نام کتاب	ثَعلَبُ و جَمِیل
گل شبو	گل شبو	×	گلقند	کلقند	جُلَنجُبَین
گل کرنا	چراغ کشتن	اِطفَاء	گل کیس	تاج خروس	عُرفُ الدِّیک
گلگلا	×	لُقمَاتُ الظَّرفَا	گلگیر	کلگیر	×
گل لالہ	گل لالہ	شَقِیق	گل لینا	گل از چراغ گرفتن	تَقرِیط
گل میخ	گل میخ	×	گلنا	پختہ شدن	نُضج
گلنا	لاغر شدن	ذَوب	گلنار	گلنار	مَظ و جُلَنار

۱۲۷

۱ باغرہ و ہای ہوز مرد و خ نخشین بجیم و رای مہملہ و کلن بضم کاف و تای فوقانی و خ نخشین و لام گریختن و رفتن و عفو و درگذشتن از تقصیر قصوری عذرہ بضم عین بجیم و ذال معجمہ و ہای ہوز مرد و ہمزہ و ہای ہوز مرد و ہمزہ و ہای ہوز مرد و ہمز

ه	ف	ع
گلہ	گلہ	شکوی ۱
گلئی	مقدمہ کشتی	خدف ۲
گلی	غوک چوب	قلۃ ۳
گلی پڑنا	بر گردن افتادن	التعلق فی العنق
گلی ڈنڈا	پلہ چھپہ ۴	قلۃ و مغلی
گلی لگنا	۵	معانقہ
گنا	منشکر و نالی ۶	قصب السکر
گناہ	گناہ	جرم و ذنب
گناہ کرنا	گناہ کردن	جنایۃ ۷
گناہ گار ہونا	گنہگار شدن	تجرم و اجترام
گنجا	کل و کچلی	اقرع ۸
گندنا	گندنا و زیرہ	کراث ۹
گندہ بہار	باران سرما	شتی ۱۰
گندبک	گوگرد	کبریت
گندی	۵	دفار ۱۱

ه	ف	ع
کلہری	مشک پرن	نارۃ المسک
گلی	نیزہ و آلۂ ماہی گیری بفتح اول و ثانی	مدوس ۱۲
گلی	گوچہ	زقاق و سکۃ
گلی لگانا	برگردن نہادن	التعلیق فی العنق
گلی تک بہرنا	لبالب کردن	تحلیق
گل ہونا	گل شدن	انطفاء
گننا	شمار کردن	عد
گناہ کہنا	گناہ نہادن	تجنی ۷
گناہ کار	گناہکار و بزہکار	مجرم و اثم
گنتی	شمار	عدد
کندا انڈا	گند و لنغ	بیضۃ مذر ۱۱
گندہ بغل	کند بغل	مصفن ۱۳
گندہ آہن	گند دہن سلیح	الحوفی رمح ۱۴
گندہی	بوفروش	عطار
گندی	پلید	قذرۃ ۱۵

۱۳۸

ه	ف ع		ه	ف	ع
گندا	رشتہ تب		گندلا	×	دائرۃ
گنڈیلی	حلقہ مار		گنڈلی مارنا	حلقہ زدن مار	تطوق و تلوب
گواہ	گواہ و گوا	شاهد و بينة	گواہ کرنا	گواہ کردن	اشہاد
گواہی	گواہی	شهادة	گواہی دینا	گواہی دادن	شهادة
گوبر	سرگین گاو	خثي	گوبر کرنا	سرگین کردن	خثی
گوبھن	فلاخن و لچم	مقلاة	گوٹ	مہرہ و نرد	فص
گوٹ مارنا	لت کردن	ضرب الفص	گوٹ مرنا	لت خوردن	×
گودا	مغز	لب و مخ	گودنا	آجیدن	غرز
گود انگانا	مغز برآوردن	نقي	گود	کنار و اعوص	حضن
گود میں لینا	در برکشیدن	احتضان	گور	گور و تربت	قبر و جدث
گوراپن	×	صبوحة	گور غربان	گور غربان	مسبلة
گورکن	گورکن	حفار	گورکھ ہندا	×	مقبرة
گورکھودنا	گور کندن	حفر	گوری		صلبجاء
گوڑ	پای	رجل	گوڑا	چدار	مربط
گوڑنا	شیار بیل	کرب	گوشت	گوشت ترکی	لحم

۱ ف ع ۱۲ ۲ ف ع ۱۲ ۳ ف ع ۱۲ ۴ ف ع ۱۲ ۵ ف ع ۱۲ ۶ ف ع ۱۲ ۷ ف ع ۱۲ ۸ ف ع ۱۲ ۹ ف ع ۱۲ ۱۰ ف ع ۱۲ ۱۱ ف ع ۱۲ ۱۲ ف ع ۱۲ ۱۳ ف ع ۱۲ ۱۴ ف ع ۱۲ ۱۵ ف ع ۱۲ ۱۶ ف ع ۱۲

گوکھرو	خسک	حَسَک
گول	گرد و غلطان	مُدَوَّر و مُدَحرج
گولر	انجیر آدم	جُمّیز
گولنداز	توپچی	مِدفعی
گولی	شکیبنہ	ـــ
گون	خربین و جوال	عِدل و عِرَاء
گوندہنا	سوہانتن	صَقر
گوندا	آغل	حَظیرہ
گوہ	سوسمار	ضَب
گویا	ضیاگر و رشگر بمعنی مطرب	
گہات	کمین	مَکمَن
گہات نشین ہونا	درکمین نشستن	اِکمان
گہاٹ	گذرگاہ آب	مَعبَر
گہاٹ ڈالنا	کرونان نمودن	اِخسار و تَخسیر
گہائی کرنا	کام بردن	دَعر

گوکل	ـــ	مُقل
گولا	کلولہ توپ	بُندُقَۃ المِدفع
گولک	غولک	طَبَل
گولی	گلولہ تفنگ	بُندُقَۃ
گولی مارنا	کلولہ تفنگ انداختن	رَمی
گوند	کوچ	صَمغ
گوندہنا	آردباب سرشتن	عَجن
گونگا	گنگ و لال	اَخرَس
گوہ	گہ	غائِط
گویان	ـــ	صَوّاب
گہاتا	برسری سرکاہی	قُطب
گہاٹ	اشخور	مَشرَب
گہاٹا	اکساب و زیان	
گہائی	درد کوہ	ثَلبَۃ
گہار	چکیدہ	حَلبَۃ

گہاگ	مرد کہنہ و آزمودہ	مُحنّک
گہانجنی	×	شَعِیرَۃ
گہاو	زخم و ریش	جُرح و کَلم
گہائل کرنا	زخم زدن	تَجرِیح و تَکلِیم
گہائی	×	فَوت و شُتُرَۃ
گہبا	پیشہ و شوخ	مُحل و سَجّادَہ
گہٹنا	زانو	رُکبَۃ
گہٹنوں چلنا	غبر بدیں	زَحف
گہچ پہچ	دراوردہ	مُزَاحِم و مُنَاضِل
گہرا	ژرف و خوش	عَمِیق و قَعِیر
گہرانا	دودہ و تبار و خاندان و خانوادہ	بَیت
گہر بیٹھانا	خانہ نشستن	×
گہر پکاب	رخت خانہ	اَثَاث البَیت
گہر پلو	خانگی	دَاجِن
گہڑ دوڑ	×	سِبَاق

گہاں پل	آبرش	خلط
گہاس	کاہ و گیاہ	کَلَا و تِبن
گہائل	فگار و زخمی و خستہ	مُجرَح و کَلِیم
گہائل ہونا	زخم رسیدن	جَرح
گہبرانا	دست پاچہ شدن	اِضطِرَاب
گہٹا	ابر سیاہ	مُکفَہِرّ
گہٹنا	کم شدن	اِنتِقَاص
گہٹی	×	رُفقَہ
گہہ	خانہ و سرا	دَار و بَلدَہ
گہہ آگنا	×	غَرغَرَۃ
گہہ آنگی خلاف	خلاف خاندان	خَالِف اَہلَ البَیت
گہر چہگنی	خانہ گرد و خانہ بہا	رَادَۃ و رُوَادَۃ
گہریا	بوتہ	بُوق
گہرا	سبو کلیزہ	جَرَّۃ
گہرا گہرا ہٹ	غریو سیا	جَعجَعَۃ

گھڑنا	زر کرے	صوغ
گھس آنا	بی اذن بجانبہ درآمدن	زحف
گھسنا	برمین فرو رفتن	سوخ
گھسنا	سودن	سحق
گھسیٹن	کشان کشیدن	اثر الجرّ
گھسیٹنا	فرو بردن چیزی بچیزی	ایلاج
گھلنا	سودہ شدن در آب	انمیات
گھنی و گھونسی	سرگرد و سرگیجہ	دُوار
گھن	گرفتگی ماہ و خور	خسوف و کسوف
گھن	+	کراھۃ
گھنا	زیور	حلی و حلیۃ
گھنٹے	زنگلہ	جلجل
گھنڈی لگانا	تکمہ بستن	زرّ
گھنگھی	چشم خروس	عین الدیک
گھو ا	+	

گھڑے	وقت وساعت	ساعۃ
گھس پڑنا	بی اذن بجانبہ درآمدن	
گھسنا	بجای تنگ درآمدن	ولوج
گھیارا	کاہ فروش	علّاف
گھسیٹنا	کشیدن	
گھبراہٹ ہونا	دم از گریہ کرفتن	
گھنڈ	گردن کشی	
گھن	شبشہ	سوس
گھنا	شش یا گندم افتادن	سوس
گھنا	باغ و ہم درختان	
گھنٹا	درا	جرس
گھنڈے	سندسہ و جوساں	زرّ
گھن کھانا	کراہت کردن	قذر
گھنگھرو	زنگلہ	
گھور	کوتک	

گھورا	شنگرف و کلجان	گھورنا	چشم نمودن
گھوڑا	اسپ	گھوٹ	ہفت دم آب
گھوٹ گھوٹنا	جرعہ جرعہ کشیدن	گھوٹنا	مہرہ کشیدن
گھونٹنا	سائیدن	گھونس	خرموش
گھونسا	مشت	گھونسا مارنا	مشت زدن
گھونسلا	آشیانہ	گھونسلا بنانا	آشیان بستن
گھونا	بشورانیدن	گھونسلا نوچنا	آشیانہ برداشتن
گھونگا	مرغول	گھونگا	صدف پیچاپیچ
گھونگٹ	پردہ زنبورے	گھیمنا	آشوریدن
گھیرا	ازارہ	گھیر لینا	درمیان گرفتن
گھیرنا	درمیان گرفتن	گھیٹنا	خوک بچہ
گھینچ	گردن	گھی	روغن گاؤ وغیرہ
گھی والا	روغن فروش	گیدڑ	شغال
گیہوں	مل ارمنی	گیروا	
گیلا	تر	گیند	گوی سر گل

گنبدا	کرگدن	مرمیس
گیہون	گندم	حنطة
لائق	درخور و سزاوار	قمین وحری
لات مارنا	لگد زدن	رکل
لاٹھی، رنا	چوب دستی زدن	دبابیج
لاڈ و لاڑ	ناز	کلال
لاج	شرم و آزرم	حیا
لاسا	سرشیم	دبق
لاکھ	صد ہزار	مائة الف
لاگ	کینہ و دشمنی	بغض و حقد
لال	×	لعل
لاپچی	لسیار آز	شرہ
لبالب	لبالب	طفحان
لبھانا	شیفتن و رفتن	فتن وتذلیه
لپاپا	لسیار و زبونی	کذاب

گینگا	خرچنگ	سرطان

باب لام با الف

لات	لگد و لت	رکلة
لاٹھی	چوب دستی	عصا
لادنا	بار بر زدن بستور	حمل
لاڈلا	نازنین	
لاڑھیاپن	×	نجش
لاکھ	لاک و لک	لک
لاگ	دلبستگی	تعلق و ربط
لال	لال و آل و سرخ	احمر
لالچ	آز	طمع
لال ہو جانا	سرخ شدن	احمرار
لبادہ	خرگل	لبادة
لب	×	حفنة
لپٹ	گرمی شعله	لفح

لپٹنا	آویختن	تعلّق
لپیٹن	نورد	مِنْوَل
لتڑا	سخن چین	نمّام
لتّا	لته	خِرْقَهٔ بالیه
لتھاڑ	باہم لگدزدن	مُرَاکَلَه
لتھیڑنا	اکودن	لَکْطْ
لٹانا	خوابانیدن	اِضْجَاع
لٹانا	تاراج دادن	اِنْهَاب
لٹکانا	آویختن	تَعْلِیق
لٹکنا	آویختن	تَدَلّی وتَعَلّق
لٹورا	شیر کنجشک	صُرَد
لٹیرا	غارتگر دزد	غَنَّام وبَغَّا
لچکنا	خمیدن	اِنْعِطَاف وتَثَنّی
لچھن	روش	سَجِیَّة وطَبِیعَة
لڑ	تاه رسن	طَاقَة وقُوَّة

لپٹ	نورد	طَیّ
لپیٹنا	پیچیدن	لَفّ
لت کرنا	بشوراندن	وَخْف
لتھا	لگدزن	عَضُوض وضَرُوح
لتھڑنا	اکوده شدن	تَلَوُّث
لٹ	شاخ گیسو	٭
لٹانا	بخاک غلطانیدن	تَمَرُّغ
لٹ جانا	غارت خوردن	اِنْتِهَاب
لٹکن	٭	حَبَاب
لٹو	گردنا ولاتو	مِزْمَاع
لٹھ	چوب دستی گنده	هِرَاوَة
لچا	بچه	عُرْیَان
لچھی	زن بچ	سُخُولَت
لدادینا	باربرداری دن	اِحْمَال
لڑ	رشته مروارید	سِلْك

باب الف مع لام

باب الف مع فا

باب الف مع قاف

باب الف مع کاف

باب الف مع لام

باب الف مع میم

باب الف مع نون

باب الف مع واو

باب الف مع ہا

باب الف مع یا

باب الف مع همزه

باب الف مع عین

باب الف مع غین

باب الف مع فا

باب الف مع قاف

باب الف مع کاف

باب الف مع لام

باب الف مع میم

باب الف مع نون

باب الف مع واو

باب الف مع ہا

باب الف مع یا

باب الف مع همزه

باب الف مع عین

باب الف مع غین

لڑکا	سبیار ستیز	آلۃ
لڑائی	کارزار و آزرم	حرب و صدام و وقعۃ
لڑبڑا	چسپان	کزج
لڑکپن	کودکے	طفولیۃ و صبا
لڑکے	دخت	
لڑھکنا	ریختن	
لس	چسپیدگی	
لسوڑا	سپستان	
لشکر	لشکر	
لکڑبھگا دھندار	چرغ	
لکڑے	چوب و ہیمہ	
لکنا	پرسیدن	
لکھانا	نویسانیدن	
لگا	آمیختگی	
لگام اُتارنا	+	

لڑائے	ستیزہ	جدال
لڑائی ڈالنا	جنگ انداختن	التحریش
لڑکا	کودک و بچہ	صبی و طفل
لڑکھڑانا	لغزیدن و افتادن	زلل و هفوۃ
لڑکورے	بچہ دار	مطفل و مصبیۃ
لڑے	رشتۂ مروارید	
لسن	سیر برادر پیاز	
لسّے	شیر آب آمیختہ	
لکڑ	کندا	
لکڑہارا	خارکش	
لکڑی والا	چوب فروش	
لکھا	سرنوشت	
لکھنا	نوشتن	
لگام	لگام	
لگام چبانا	خائیدن سب آہو دہانہ لگام را در دہن	

لگام دینا	لگام برسر کردن	اِلجام	لگان	کشتیگاه	حَرَفاً
لگ بھگ	نزدیک تمام		لکسے	کلاک	+
لگلگ	لگلگ	لِصاق	لگن	لگن	طست
لگنا	گائیدن	وطء وجماع	لگنار	پیاپے	تَتَابُع
للچانا	آرزومند شدن	اِطماع	للکارنا	بانگ زدن	صِیاح
للوہتو کرنا	آشمالی	تَمَلُّق	للی	نامرد وحیز	عِنِّین
لمبھڑ	دراز	عَنَق	لمکنّا	گوش دراز	أُذُن
لمگردنا	دراز گردن	اِعناق وتَعَنُّط	لمگردنی	زن دراز گردن	عَطَاء وعَنَقاء
لمبا	دراز	طَوِیل	لمبے	زن دراز بالا	شَطْبَة
لنجا	شل	زَمِن	لنڈا	کلتہ	أَبتَر
لنڈورا	کلتہ	أَبتَر	لنگر	لنگر	
لنگڑانا	لنگر انداختن	اِرساء	لنگڑا	لنگ	أعرج وأفرد
لنگڑانا	لنگی کردن	عَرَج	لنگوٹے	قیرہ ولنگوٹہ	+
لنگور	میمون نر	قِرد	لنگھانا	گذرانیدن	إمرار
لنگے	لنگ افتادے	فُوطَة	لنا	درودن	

ع	ف	ت
لو	آرزو	شوق
لو	رشہ کوش	شہوۃ
لوا	ویرج	سلوی
لوتھ	لاشہ	جثۃ
لوث	بیعاد تاریخ	غیمانوی
لوٹنا	غلطیدن	تقلب
لوری	بنگرہ ونانو	مناغاۃ
لوکی	کدو	قرع
لومڑی	روباہ	ثعلب
لونڈا	نوچہ	امرد
لونڈی باز	کنغال وبچہ باز	معلم
لونگ	میخک	قرنفل
لوہا	آہن	حدید
لہسنیا	برادہ آہن	محالۃ
لہنیا	×	عین الحر

ع	ف	ت
لو	زبانہ وشعلہ	شواظ ولهب
لو	باد گرم	حر وسموم
لوبیا	نوعی از ماش	لوبیا وحمص
لوتھڑا	گوشت پارہ	مضغة
لوٹا	غارت شدہ	منهوب
لوٹنا	غارت شدن	نهب
لوٹرا	لنگ وچرخ	دلو وقلیب وآبر
لوگ	مردم	ناس
لون	نمک	ملح
لونڈی	کنیز وخادمہ	امة
لونڈی بچہ	پرستار زادہ	زرومملة
لونیا	نمک زار	ملاح
لہار	آہنگر	قین وحداد
لہر	×	سلسلة الماء
لہنا	تاخیر وبہرہ	حظ وحلاق

لہو	خون	دَم و نفس	لہو بہرا	خون آلود	مُضرّج
لہو لہان کرنا	بخون آغشتن	اِدماء	لی بہاگنا	در ربودن	خطف و اختلاس
لیپ	×	ضماد و طلاء	لیپالک	پسر خوانده	مُتبنّیٰ
لیپ لگانا	×	تطلیه و تضمید	لیٹنا	دراز کشیدن	تمدّد
لید سرگین خر و اسپ وغیره	سرگین	رَوث	لیزم	مُنبوک و لزوم	×
لیسنا	بگل اندودن	تطیین	لیکیہ معروف	رشک	صُوابَہ
لیک	جاده و راه گشاده	جادّة	لیسنڈ	سنده	×
لین دین	داد و ستد	المعاملة والمداينة	لیسی	سرشیش	لزاق

باب میم

ماپ	پیمانه	کیل	ماتم	سوگ	مأتم
ماتی کپڑی	جامه تلخ	حِداد	ماتھا	چماچم	جبهة ولطاة
ماتھی کی بال	موی جبین	ناصية	ماجرا	سرگذشت	قصّة وواقعة
ماچی	لباد	سَمِیقاء	ماد رنجطا	مادر بخطا	×
مارنا	زدن	ضرب	مار ڈالنا	کشتن	قتل وسفك
مار مار	دمادم زدن	اضراب وضرب	مازو	×	عفص

ماشس	بوسیاه	حجّ
مالدار	مالدار	مُتموّل
مالیخولیا	مالیخولیا	مالیخولیا
ماندا	بیمار	سقیم
ماندا	تم بک	غشاوة
ماندی	شوی و آهار	+
مانگ	فرق	فرق
ماسو	خالو و کاکو و برادر مادر	خال
ماهوار	ماهوار	مُشاهرة
مائین	کرماتیج	نمرة
مایوس	مایوس و نا امید	+
متاسا	بول گرفته	حاقن
متوالا	مست	سکران
متوڑی	×	بوّالة
متهنی	چغ و شیرزنه	المِبْیَضة

مالا	تسبیح	سُبحة
مالی	گدیو و کلچین	ناظور
ماما	پرستار	خادمة
ماندا	واماندہ	تعب
ماندا	نان تنک	رُقاقة
مانس	مردم	ناس
مانگنا	خواستن	سؤال
ماننا	پذیرفتن	قبول
ماہی توا	ماہی تابہ	مقلی و مکبب
مان	مادر و مام	والدة و أمّ
مبارکباد دینا	مبارکباد دادن	تهنیة
مشلے	دلشورہ و مشورہ گرد	غثیان
مشورا	×	بوّال
مشہنا	شیرزدن	محض
مکھن پلانا	قربہی	کِدْنة

موجدہ ناموں کے

مُتانا	ناپدید کردن	مَحو و مخفی
مُتر	کشمش	گرسنہ
مُتکنا	خراميدن	خطران
مُتھا	×	مخیض و رائب
مُتھاس	شیرینی	حلاوہ
مُتھور	خم کلان	خابیہ
مُتھی	مشت و مشتوارہ	قبضہ
مُٹھی باندھنا	کف غنچہ کردن	
مٹی دینا	خاک بر سر بختن	
مجرا	مجرا	محسوب
مچھیرہ	روناس	
مچا	کوشت پارہ	فِلذَة
مچھلی	ماہی	سمک و حوت
محافا	محافہ	
محصول	محصول	خراج

مُتنا	ناپدید شدن	طموس
مَتکا	خم کلان	قُلّة
مَتہ	تجانہ	
مُتلا	فربہ	ضخیم
مُتھائی	شیرینی	حلواء
مُتھولی مارنا	جلق زدن	
مُتھیا	+	مقوم
مٹی	خاک	تراب
مٹی جن پوتنا	در خاک غلطیدن	تمرغ
مجرائی	مجرائی	+
مچان	×	رف
مچھر	پشہ	بعوضة و برغوث و بق
مچھندر	میمون باز	قراد
محرمات	محرمات و جاء راہ راہ	مسلّم
مدد کرنا	یاری کردن	اتحاد و مضاربة

مرد گار	مرد کار و یار گیر	مُتَجَدِّد و ظَهِیر	مرتبان	بَسْتُو	بَسْتُوقَة
مُرجانا	پژمردن	ذُوِی	مرچ	×	فِلفِل
مُرچنگ	چنگ دہن	جُنْك	مردار	مردار	مَیْتَة وجِیفَة
مردارسنگ	مردہ سنگ	مُرْدَارسَنْج	مَردانی	مردانہ	ذَکَرَة وخُنْثَی
مِردنگ	فانوس شیشہ	تَنُّور	مُردا	مُردہ	مَیِّت
مُرغا	خروس وخروہ	دِیك	مرغابی	مرغابی	طَیْرُ الماء
مرغ زانا	بھنگ اندا خترخروسان	مُهَارَبَةُ الدِّیك	مرغی	ماکیان	دَجاجَة
مرکھنا	سَرُدن زن	نَاظِم ونَظُوم	مِرگ	آہو	ظَبْی
مِرگ چھالا	پوست نخته	جِلْدُ الأَسَد وجِلْدُ النَّمِر	مرگ چھونا بھاگنا	بچہ آہو	خِشْف
مِرگی	×	صَرَع	مَرلی	نای زنی	مِزْمَار
مرنا	قالب تہی کردن	مَوْت	مریم	مریم	مَرْهَم مراہم جمع
مریم لگانا	مریم نہادن	مَرْهَمَة	مَری	مرگا مرگ	طَاعُون موتاك
مُڑجانا	برگشتن	تَثَنِّی و انعطاف	مڑوڑا	گنا ک	مَغَص وحَیْر
مروڑنا	پیچیدن	لَیّ	مڑہنا	خام کردن نقارہ	تَجْلِید
مُرکبہ	شولہ وشکہ	مَرْبَكَة	مزدور	مزدور	أَجِیر

مزدوری	مزدور	اُجرۃ وعملۃ	مزہ	مزہ	لذّۃ
مستی	مست	سُکر	مستول	برکشتہ	دقل
مسخرا	×	سُخرۃ وسخرہ	مسخراپن	تمامخرہ	سُخریّۃ
مسخرا پن کرنا	تمامخرہ کردن	سَخَر	رسطر	ستارہ	مسطار
مسطر بنانا	مسطر دوختن	×	مسطر کرنا	مسطر زدن وکشیدن	تسطیر
مسکرانا	دندان سپید کردن	تبسّم بکسم	مسکا	دہان بند کرد	عِمامۃ
مسکہ	مسکہ	زُبدۃ	مسلمانی	×	خِتان
مسمار کرنا	مسمار کردن	هدم وتخریب	مسند	چاربالش	دست
مسواک کرنا	مسواک کردن	استیاک	مسور	بنوسرخ	عدس
مسوڑہا	جائی دندان	لِثہ	مسا	آزخ	لؤلؤ
مسوسنا	×	غط	مسہری	پشخانہ	کلسونا مستہ
مسہل	مسہل	مشو	مسی	مسی	السنور
مسی کی روٹی	نان مسی	×	مسین بہیکنا	سبزہ آغاز کردن	طر
مشاطہ	×	ماشطہ وقینہ	مشق	مشق	ممارسۃ ومزاولۃ
مشک	مشک	زِق	مشک	×	مسک

مسکین ماندہ بنا	دست بر زیر چیزی بستن	کتف
مصالح	بوا فراز	توابل
مظلوم	ستم رسیدہ و ستمزدہ	مضیم
مقیش	مقیش	+
مکر	سالوس و حیلہ	مکر
مکتب خانہ	مکتب خانہ	مکتب و کتاب
مکرنا	×	انکار
مکڑی	کلاش	عنکبوت
مکھا	خرگس	شقراق
مکھن	مسکہ	زبدہ
مکھی ہانکنا	مگس راندن	ذب
مگرمچھ	نہنگ	تمساح
ملاحی	×	نول
ملاپ کرنا	آشتی دادن	اصلاح
ملاپ ہونا	صلح افتادن	اصطلاح و تصالح

مصالح	مصالح	مصالح
مصقلہ	آلت صیقل	مصقلة
مقت	مقت	مجان
مکا	مشت ضرب مشت	+
مکار	پرکار	حاذق و حیال
مکتوب	ترسل	+
مکڑ	دیوپا	خذلوق
مکو	روباہ ترنگ	عنبر الثعلب
مکھڑا	روی	محیا
مگھی	مگس	ذباب
مگدر	میل	میل
ملاح	کشتیبان	غدار
ملاپ	آشتی	
ملاپ کرنا	آشتی کردن	مسالمة و مصالحة
ملائی	سرشیر و سرشیر	دوایح و خرشاع

ملائی پڑنا	سرشیر بستن	تکدویہ	ملنا	سود، نقش	اطلس و مسیح
ملانا	آمیختن	فرخ و مشعبد	ملجانا	آمیختہ شدن	اختلاط
ململ	×	سقط و سابری	ملنا	برخوردن	لقاء
ملنا	یافتن	وجدان	ملنا	دراغوش کرفتن	معانقہ
ملنا	مالیدن	دلک ۳	ملنسار	بامردم آمیزندہ	مخنث ۴
ملنگ	ملنگ	+	ملوئی	آمیزش غلہ وغیرہ	خلط و مزج
ملونی	آمیزش دوم	غش ۶	مکہ	کالبوت ۷	رامق
ملہی و ملہی	بیخ مہک	اصل السوس	ملیدہ	مالیدہ	+
ممانی	زن خالو		ممولا	ستر بچہ	صعوۃ
من	من دل ۸	قلب و مراد	من	مارمہرہ ۹	+
منانا	خوشنود کردن	ارضاء	منت	منت وزاری	تضرع
منڈی	کلان بازار	سوق کبیر	منتر	افسون	رقیۃ ۱۰
منجن	×	سنقون	منجھلا	میانہ	اوسط
منجھولا	میانہ	وسط و متوسط	منڈا	مندک	کاسد
منڈا	×	اجم	منڈھنا	بخام کشیدن ۱۱	تجلید

۱۵۵

۱ ملنا ۲ ملنا ۳ دلک ۴ مخنث ۵ ملنا ۶ غش ۷ کالبوت ۸ من دل ۹ مارمہرہ ۱۰ رقیۃ ۱۱ بخام کشیدن

منڈی	×	جماء
منڈیر	سرلادہ	فصیل
منکا	مہرہ گردن	فقرہ وفقار
منگل	بھرام	مریخ
منکیتر	نامزد	خطیبہ
منہ	روی	وجہ
منہ بولا بھائی	برادر خواندہ	اخوالوداد
منہ بہرائے	پارہ بلکغدہ	رشوۃ
منہ بہوکہ دینا	لف انداختن بر رو	برق ولبق
منہ پھیرنا	روگردانیدن	اعراض وصدّ
منہ تکنے پھرنا	پرکردن ظرف تا سر	ملاالاناء الی الاصبار
منہ جھٹانا	×	تلجّ
منہ دیکھائی	رونمائی	×
منہ کھولنا	دہن بازکردن	فغر وفتح
منہ لپیٹ لینا	روبجامہ پیچیدن	تعطّی

منڈی مسجد	×	مسجد
منزل	منزل	مرحلہ ومنقل
منگل شنبہ	شنبہ	جمار
منگنے	خواستگاری	خطبہ
منمنا	کزہ	مارومحرم
منہ	دہان	فم وفوہ
منہ برآنا	رودرہم کشیدن	عبس
منہ بھرائی دینا	دہن پرکردن	بر طلہ
منہ پھٹ	دہن دریدہ	فیّاض اللسان
منہ پیٹنا	دست بر زدن	صک
منہ تھپتھپانا	لفح انداختن	×
منہ چڑانا	روی خاییدن	اختلاج
منہ سی بات لینا	سخن از دہن کرفتن	×
منہ کی کھل گرنا	بررو افتادن	کبو وکبو
منہ میں پانی بھرانا	آب کشادن دہان	تحلب

منہ میں مارنا	بر روزدن	وجہ	منہ نوچ لینا	روبنا خراشیدن	خدش
موا با دل	ابر مردہ	اسفنج	موث	مرگ	خف و منیہ
موت	شاشہ کمیز	بول	موت آنا	مرگ آمدن	حصول الموت
موت کا برتن	بولدان	مبولۃ	موت مارنا	آب تاختن	ارہاک
موت کا کہانا	×	ھضیمۃ	موتنا	میزیدن	بول
موتیا	×	سعد	موتی	مروارید	لؤلؤ
موتی بیدنا	سوراخ کردن در	قص	موٹا	فربہ	سمین
موٹہ	ماش ہندی	کرسنۃ	مونٹہ	قبضہ کمان	کبد
موج	لپہ آنجیز	موج	موچ	چپ شدن پا	وثاء
موچنہ	×	منقاش	موچی	کفشدوز	اسکاف و خصاف
مور	فیسان	طاؤس و صراخ	مورت	پیکر	تمثال
مورچال	چیر طاؤس زدن	×	مورچل	لشکر ان	مدبکۃ
مورچا	مورچانہ	صدا	موچا لگنا	زنگ کرفتن	طبع
موچا لگا ہوا	زنگار خوردہ	صدی	موچا پی کرنا	موچہ پی زدن	×
مورکہ	کالیو و گول	سفید و مغفل	موڑ	درگشت	منحنی

ہ	ف	ع
مونڈھا	خم دادن	عطف و ثنی
مونگا مچھلی	مزرگوش و مزرگوش	مزرجش
مونسنا	دزدیدن	سرق
مول	بہا و ارز	ثمن
موسمے گرم و خشک	تُرب	فُجل
موم	موم	شمع
مونچھ	بروت	شارب
مونڈن	×	حلاق
مونڈھا	شانہ	کتف
مونگا	خروہک	مرجان
مونگیکی جڑ	بیخ مرجان	بسد
مہاجن		+
مہابی	مہابی	+
مہندی	حنا	حنا و دیگر ہا
مہندی چھڑانا	حنا کشادن	سلت

ہ	ف	ع
موزا	موزہ	خف و ممزج
موسل	کوبہ	عنبلۃ و دقاقۃ
موشیک دوائے	موشک دوائے	+
مول لینا	خریدن	
موگری	کلوخ کوب	مِیطدۃ
موجاما	موم جامہ و جامہ مومین	مُشمّع
مونچھوں پر تاؤ دینا	بروت مالیدن	تفتیل
مونڈنا	ستردن	حلق و سبلت
مونگ معتدل	نخود ماش	حجم
مونگیا	شمعی	+
مہاسا	×	مسامیر
مہاوت	پیلبان	فیّال
مہتون	میرده گجیر	قرناس
مہندی	خانبندی	+
مہندی کا پھول	گل حنا	فغو

ہائے ہوز

مہندی لگانا	حنا بستن	اختضاب	مہر	کابین	مہر و صداق
مُہر	مُہر	خاتم	مہرانا	رسم المہر	خلخال
مہربانی	نوازش	ترحّم و تعطّف	مُہر کرنا	مہر کردن و نہادن و زدن	ختم
مُہرا	مُہرہ	مصقلہ	مُہرا	مہرہ شطرنج	فصّ
مُہری	موری	مسیل الماء	مُہک	خوشبو	نشر و عرف و عبیر
مہکنا	دمیدن خوشبو	فوح	مہمان	رہمان	ضیف
مہمانی	مہمانی	ضیافۃ و زوری	مہنگا	گران بہا	غالی
مہنگی	خشک سالی	قحط و جدب	مہلا	زنانہ	مخنث
رہنا	رہ گرفتہ	طعنۃ	مہوا	گلچگان	+
مہین	باریک و تنک	رقیق و رقیق	مہینا	ماہ	شہر
مہینا	ماہوارہ و ماہیانہ	مشاہرۃ	رمیانون	مو	موع
رمیان	میان و نیام	غمد و قراب	میانہ قد و چارشانہ		مربوع
میانی	خشک	+	میتھی	شنبلید	حلبۃ
میٹھا	شیرین	عذب و حلو	میٹھا نام پارچہ	شیرین بافی	+
میٹھا تیل	روغن کنجد	حلو و شیرج	میخ	میخ	وتد

انجمان

میخ ٹھوکنا	میخ کوفتن	دَقّ
میدان	مَیدان	مِیدانٌ وسِنٌ
مَین	مَین	خُوارو دُرماندہ وسَیئد
میرزنی و نیز میرزنائے	تزریب و نیم جامہ	ازخالق نزکی
میر منزل	میر منزل	رَائِد
میری فرمی	برسرِ	عَلَیٰ
میل یائے مجہول	مانند	جِنس و مِثل
میلخورا	چرک تاب	اَدکَن
مینہیل	×	جُوزُ القَیء
مینڈک	غوک	ضِفدَع
مینڈھا	میش نر	کَبش
میگنی	پشک	بَلَه و بَعرَه
مینہ برسنا	بایدن باران	مَطَر
باب نون با الف		
ناپنا	وجب کردن	شِبر

مینجھو	مینکوب	مِیتَد
میدان قلم	خانہ کلک	سِنُّ القَلَم
میرزاو مرزا	میرزا و مرزا	×
میرفرش	میرفرش	مُتَقَلَّه
میری	×	فرظ و سبو
مَیل	چرک و ریم	دَنَس و دَرَن
مَیلا	چرکین و شوخگین	دَنِس و وَسِخ
مَیسنا	شارک	×
مینڈھ	پلون و مرز	×
مینڈکی	غوک کوچک	شَرغ
مینڈھا	لَتہ و اُشترک	مَوج
مینہ	باران	مَطَر
مینوفروش	میوہ فروش	فاکہانی
ناآزمودہ	ناآزمودہ	غِرّ
ناپنا	پیمودن و گز کردن	ذَرع و کَیل

ناتا	خویشی	قرابة
ناتی دار	خویشان	اقربا و اولوالارحام
ناج[2]	+	غلة و حبوب
ناچنا	پای کوفتن[2]	رقص و رقن
ناخن	ناجن	ظفر
ناخن گرفتار	ناخن فرو بردن	تظفیر و انشاب
ناخنا	ناخنک دیده[6]	ظفرة
نارد	رشته[3]	العرق المدنی
نادیکا پانی	آب نارجیل	اطواق
نازا	نابزده[9]	الحلیل
نازکرنا	نازکردن	اکلال
ناسپال	پوست نار	قشور الرمان
ناسور	ریش دوان	ناسور
ناشتاکرنا	چاشت دادن[11]	تغدیه
ناف	ناف	سرة

ناتے	خویشی و قرابت	حافد
ناتا	کوتاه بالا	قصیر و دحداح
ناچ	پای کوبی[3]	رقص
ناحذا	ناخدا	ناخذه
ناخن کاٹنا	ناخن چیدن[5]	قلم و قص
ناخنا	ناخنه و زخمه	مضراب
نار	ناکو[7]	سلسم
ناریل	نارگیل	نارجیل
ناز	ناز	دلال
نازاو نخرا	ناز برداشتن	حمل الدلال
ناس مغز و روشن	+	نشوق
ناسدان	+	مسعط
ناشتا	چاشت و نهار	غداء
ناشتاکرنا	ناشتا شکستن[12]	تغدی
ناف	ناف افتادن[15]	سقوط الشرة

ناخا	نافہ	نافۂ کستوری
ناکا	دربند	تنگۂ عرفات
ناکا	چشم سوزن	چشمۂ سوزن
ناک پاک کرنا	بینی افشاندن	نثر ۲
ناک سکوڑنا	بینی درہم کشیدن	شخ
ناگ	مار سیاہ	اسود
نالا	نالہ	انین
نامبردا	نامبردہ	سابق مذکور
نامرد ۵	بزدل و بزدل	جبان
نام رکھنا	نام نہادن	تسمیہ
ناند	تغار سفالین	اجانۃ
ناںہال	خویشی مادری	حواکہ
ناو	کشتی	سفینۃ
ناو کھینا	کشتی راندن	اجراء
نبت جانا	چہری شدن	تقاذف قضاء

ناک	بینی	انف ۱
ناکا	نہنگ	نمساح
ناک بھوں چڑھانا	چین بر ابرو افگندن	مط
ناک رگڑنا	بینی بر زمین مالیدن	رغم ۳
ناک ملنا	بینی کسی مالیدن	عرت
نال	ناف ۴	سرّ
نالی	×	خلا ۵
نام دھرنا	عیب کسی کردن	طعن
نامرد	×	عنین
نانا	نیا و پدر مادر	جد فاسد
نانددہنا	شروع کردن	ابتداء و بدء
نانی	مادر مادر	جدۃ فاسدۃ
ناو کنارہ لانا	کشتی بساحل بردن	ارفاء
نائی	سر تراش	حجام
نبض دیکھنا	دست بر نبض گذاشتن	جس

ناصر جلالی

زنت	همواره	دائماً
تنها	مسواک بینی	خکشوم و منخرة
نجومی	اختر شمار	منجّم
نچوڑا	افشرده	عصارة
نچیا	پای باز	رقّاص
نخاس	×	مشوار
ندامتی	فرناس	نومان
نذرانه	پیشکش	نذروهدیة
نرا	×	بحت و محض
نرانا	خشاره کردن	+
نرخرا	مجرای طعام	مری و بلعوم
نرسنگا	کرنای	صور و ناقور
نرگس	نسرین معتدل	نرجس و عبهر
نرئل	کنیهٔ ناهای مجوف	قصب الریح
نرمی	پوست میوه	اهاب و جلد

نته	حلقه بینی	زمام
نٹ	رسنبار و غاز	+
نچانا	رقصانیدن	ترقیص
نچوڑنا	افشردن	عصر
نچھاور نوچھاور	نثار	نثار
نخره	ناز	غنج و دلال
ندی	ارغاد	جدول
نر	نر	فحل و ذکر
نراس	ناامیدی	یاس
نرخرا	نای کلو	قصب
نرد	نرد	نرد
نرگل	لخ و دوخ	بردیه
نرم	نرم	لین
نری	نای کلو	حنجره
نزولی	خانه نزول	+

بنای فارسی بالف هشتم

بنای فارسی باخای معجمه

بنای فارسی بالف

بنای فارسی بالف

نواسه	نبه	سبط
نواله	لپ وکرس	لقمه وکلة
نوج	مبادا	لایکون
نوچنا	برکندن	نتف وهتس
نودولت	نودولت	مقمل
نوحه کرنا	نوحه کردن و مویدن	نیاح ونعی
نورالمکانا	نوره نهادن	انتیار
نوره	نوره	نورة
نهار	ناشتا	رایق
نهارسته	ناشتا شکسته	رایق
نهاری والا	نهاری پز	طباخ الغدا
نهانا	غسل کردن	اغتسال
نهتها	بی سلاح	اعزل واکشف
نهلانا	غسل دادن	تغسیل
نهین	نه نیست	لاولیس

نوالہ	نواله	مکسر
نوبت	نوبت	نوبة
نوجوان	نوجوان	مراهق
نوحه	مویه وشیون	ماتم
نودها	نواجسته	+
نوحه گر	مویه گر	نواحة
نوروز	نوروز	نیروز
نوکر	نوکر وچاکر	خادم مرتجیر
نه ونیه بهاکها	دوستی	محبة
نهاری	نهار	غداء
نهالی	نهالی وزیرانگین	حشیة
نهانی	رسندان	علاة
نهرنی	ناخن گیر	مقص
نهورا	نهادن	امتنان
نیا	نو	جدید

نیا پہل	نور پر نور و نور بار و	باکورہ	
نیاریا	ریگ شو	مُقلِس	
نیاو	داو	اِنصاف	
نیند	خواب	نوم و هجوع	
نیفہ	نیفہ	جُحزہ	
نیل کنٹہ	سبزک	شِقراق	
نین رسی	×	دمعۃ و بکیۃ	
نیولا	راسو	سُرغوب	

باب واو

وارنا	×	تصدُّق	
واہ واہ	واہ واہ	+	
وردی	×	شِعار	
ورق	ورق	وَرَق	
وصلی	کاغذ چسپانیدہ	+	
وعدہ خلاف	وعدہ خلاف	مخلف الوعد	

نیا کرنا	نو پر کردن	اِبتکار	
نیام	نیام	قِراب	
نیزہ	نیزہ	رُمح	
نیند جانا	خواب از چشم پریدن	ذَهاب النوم	
نیلا تھوتھا	زاک سبز		
نیل کی بٹی	برگ نیل		
نیو	رگ و پا خیزہ		
نیولا	ہزار چشمہ	ہرطان	

واری جانا	بلا چیں شدن	نَقدِیہ	
واہی	واہی	هَرزہ و خَطَل	
ورغلانا	برغلانیدن	اِغرار	
ورق داغ	وَرق داغ	+	
وطن اختیار کرنا	وطن گرفتن	اِیطان و توطن	
وعدہ کرنا	وعدہ کردن	وعد و ایعاد	

وقت تاکنا	ہنگام جستن	اِنتہاز و تحیّر
ویرا جہاں پر گونید ۱۲	مال طرح	+
ہاتہ	دست و آرش	یَدٌ و ذِراع
ہاتہ اوٹہالینا	دست برداشتن	رَفعُ الیَد
ہاتہ پاؤں مارنا	دست و پا زدن	سَعی و جَهد
ہاتہ جہلائی	راہ افتادن	+
ہاتہ چہڑالینا	دست خود از کسی برکشیدن	نَزع و اِمتِلاک
ہاتہ کی روٹی	چاپاتے	مُلکمَّة
ہاتہ ملنا	دست مالیدن	تَقلِیبُ الکَفَّین
ہاتہوں ہاتہ	دست بدست	یَدًا بِیَدٍ
ہاتہی دانت	دندان پیل و پیلہ	عَاج
ہار	ہار و گریوارہ	عِقد و وِشاح
ہالون	+	حُلّ ارشاد و مخرف
ہالا	خرمن آفتاب	طَفاوَة
ہانپنا	دم گسستن	بُرُو انتہار

وہان	آنجا	ثَمَّ و هُنَاکَ
باب ها		
ہاتہ پائے	دست پا بزے	+
ہاتہ پاؤں ٹوٹنا	فنجیدن	فتور
ہاتہ پہیلانا	دست کجہ کردن	اِستِکفاف
ہاتہ چلانا	دست یازیدن	بَسطُ الیَد
ہاتہ قبضہ پر رکہنا	دست شمشیر بردن	آت و اِخلاف
ہاتہ مڑوڑنا	دست پاہ فتن	لَیّ و فَتل
ہاتہو ہر ٹیک دیکی او ٹہنا	تکیہ بر دستہا کردہ برخاستن	عجن
ہاتہے	پیل و کنج	فیل و فیمشل
ہاٹ	بازار	سُوق
ہارنا	در باختن	حَرَم
ہالا	شادورد ۱۲	دَارَة
ہالہ پڑنا	ہالہ کبستن و افتادن	حُدُوث الہالَة
ہانڈے	دیگ گلی	بُرمَة

ہانس	اخروٹ چیر کردن	ترفوۃ
ہان ہان	+	کخ کخ
ہای ہای	جگی جگی	آوہ
ہتوڑی	چکس	مطرقۃ
ہتیار بند	سلحشور	سلاح ور و مسلحہ
ہتھنی	بیاع دہ	فیلہ و طلخام
ہٹ کرنا	اعتماد کردن	اصرار و استبداد
ہجو	ہجو	ھجو
ہچکی	ہچکہ و ہکہ	فواق
ہدہد	ہدک و ہوبک	ھدھد
ہرا	سبز	اخضر و خضراء
ہراول	یزک	مقدمۃ الجیش
ہرکارہ	تلجی	جاسوس و عین
ہرنا	خطای نر	قربوس
ہرنی	آہو مادہ	ظبیۃ

ہانکنا	راندن	طرد و سوق
ہاون	ہاون	ھاون
ہتوڑا	خایسک و پتک	فطیس
ہتیار	سازجنگ	سلاح
ہتیلی	کف دست و پہک	راحۃ و کف
ہتھیا	فیلبان	
ہٹ دہرمے	کج بلاسی	+
ہجوم	ہجوم و انبوہ	زحام
ہچکی لگنا	گریہ گلو پیچیدن	نشیج
ہڈی	استخوان	عظم
ہراس	ہراس	خوف و رعب
ہرج مرج	ہرج مرج	ھرج و مرج
ہرن	آہو	ظبی
ہرنوٹا	آہو بره	غزال
ہریادل	مرغزار	مخضرۃ

ہرسیہ	ہرسیہ	ہرسیہ
ہڑبڑانا	دست پاچہ شدن	اِضطِرَاب
ہڑتال	درشدان	×
ہزار	ہزار	اَلف
ہزارہ	صد برگ	×
ہفتہ دوست	ہفتہ دوست	رَجُلُ طَرَف
ہکلا	ہاکلہ و گنگلاج	اَلکَن وَ اَرتَل
ہکلی	زن زبانش بستہ	لُکنَاء
ہگارنا	دپاریچہ زدن	اِرمَاع
ہل	آماج و قلبہ	مَاز و فدّان
ہلا ہلا کی بہرنا	×	حَصحَصَة
ہلکا	سبک	خَفِیف
ہلکارنا	آغالیدن	تَحرِیش
ہمای	ہمای	بُلَح
ہمراز	ہمراز و رازدار	بِطَانَة

ہڑ	ہلیلہ	هَلِیلَج معرب
ہڑتال کرم و خشک	×	زَرنِیخ
ہڑونکا	ہڑتنا	×
ہزار برس جی	ہزار سال زید	عَامِل اَلف سَنَة
ہشت ہشت	ہشت ہشت	×
ہکا بکا	سراسیمہ کالیہ	مَدهُوش مَذهُوب
ہکلانا	زبان گرفتہ شدن	حُکلَة و لُکنَة
ہگاسا	برازگرفتہ	مُعتَصِر
ہگنا	ریدن	تَغوُّط
ہلانا	جنبانیدن	تَحرِیک
ہلدی کرم و خشک	زرد چوب	هُرُد و عُرُد اَلصَّبغ
ہلکا	سبک وضع	طَیَّاش
ہلنا	جنبیدن	تَحَرُّک مَنَد
ہمجولی	ہمدولی	تِربٌ و سَنِیَّة
ہمن	ہمن	سَنَة

باب ششم مجہ باکاف

باب ہفتم مجہ باقاف فارسی

باب ہشتم مجہ باکاف فارسی

باب نہم مجہ باگاف

همسو بمعنی همپهنا	در همسالان نشستن	مُتَارَبَة
همیانی	همیانی	هِمْیَانِی
هندی	سفته	سُفْتَجَة
هنسراج	پرسیاوشان	شَعَرُ الْجِنّ
هنسلی	طوقِ گلو	طَوْق
هنسا	خندیدن	ضِحْك
هنسوڑ	خوش طبع	مِزَاح
هنسیا	داس	مِنْجَل و مِحْصَد
هوا	هَوَا	رِيح
هوازدگی	زکام	زُكَام وَضِنَاك
هوا کهانا	کسب هوا کردن	تَرَفُّع
هوس	هوس	هَوَا
هوشمین آنا	بخود آمدن	إِفَاقَة وصحو
هول دل	طپیدن دل	خَفَقَان
هونٹه	لب	شَفَة

هنکنا	حمله آوردن	صَوْل وکر وسطو
هنڈانا	برخر نشاندن	تَشْهِير
هنڈیا	دیگ گلین	مِيكَلَة
هنسلے	آخر	تَرْقُوَة
هنسلی پهنا	طوق بگردن	تَطَوُّق
هنسمکه	خندان	ضَحُوك وبسّام
هنسی	خوش طبعی	مِزَاح
هنهنانا	شیهه وشنبه کردن	صَهِيل
هوا	کخ	صَنْبَغَطِي
هوائی	تیر چرخ	×
هوهو	هوهو	هُوهُو
هوش	هوش	إِدْرَاك
هوشیار	هشیار و فرزانه وزیرک	فَطِن وحاذِق
هولی هولی چلنا	قدم کشیدن	هَوْن
هونٹه چبانا	لب گزیدن	عَضّ

هونٹ کٹا	غنیدہ لب	اَعلم واَفلح	هونٹل	نَغمجن	شفاهی
ہیجڑا	آختہ	مجبوب وخصی	ہیرا	الماس[1]	مَاس
ہیدوست	ہَی دوست	تقلیس	ہِیز	ہیز	حَبان
ہیضہ کرنا	امتلا زدن	وخامہ[2]	ہیکل	ہیکل[2]	+
ہینک	انگوزہ	حِلیلت	ہینک کا پیڑ	درخت انگوزہ	اَبجدان

باب الحمانی با الف

یاس	نا امیدی	قنوط ویاس	یادگار[3]	یادکار	تذکرہ
یار	یار	صاحب	یاقوت	بہرام بہرمان	یاقوت[4]
یتیم	پدر مردہ	یتیم[5]	یومیہ	روزینہ	مُیاومہ
یہان	اینجا	هُنا وهُهُنا	تمت الکتاب بعون الملک الوهاب		

زیب عنوان واختتام مضمون حمد حکیمی که همچنان سخن را باجمیع لغات کونان سرسبزی جاوید بخشید وروئق کلام معضل کریمیکه قصاحت منطقش طلیقان عرب وعجم را سر مه در کلوکشید علیه الصلوة والسلام علی آله وصحبه اجمعین اما بعد از بین جهر پیدا بدعا آفتاب نصف النهار بادو نکهت طیب مشکیفش مشام دیگ دود رسانه پیش از سلیمانی هم مدارس نسخ ریاضی مختصر الفاظ این رساله مطبوع همه را برگشید چنانچه فروغ مطالعه کردید بوجهی که از زمانها شایع باد وجهان جهان آفرین چشم غرب ودوخت دم اعیان از بین سبب ودود دلان کمال اجوبه بروش مذموم عوتها کشافان محل این لغات کردید وبراق بهاء دین بقصد جان بهای این عبد ای دلاور داده در کشید تا آنکه پرتو یوسف بازار اوتری از بین سیاهی کس بیاد برنامه خرید این آرزومند بخت ضعیف زرنامحمول ودر دین بقدر ادراک لفات مقبول کوین حاجی محمد حسین که بنفع عام مامش بخود مخصر نباشد در سرست پس از رفع هوطای طبع بین همت بطبع مکرر برکات دعا خاص نظر دکاه والی عالمیان کوید خاطر خیر مرشت اللهم تا بابت علیه قبول القبول وآخر مهمه قرئت باتصول

فی تبرئة المریض بالساعة

هذه الرسالة من مصنفات محمد بن زکریا الرازی الموسومة ببرء الساعة

قد طبعت فی المطبع الاحمدی الواقع الدهلی باهتمام ظفر علی عفی عنه

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین والصلوة علی خیر خلقه محمد وآله **قال** محمد بن زکریا الرازی کنت عند الوزیر ابی القاسم ابن عبید الله فجری فی محضره ذکر شیء من الطب وحضره جماعة ممن تدعی الطب فتکلم کل واحد فی ذلک بمقدار ما یبلغه علمه حتی قال بعضهم ان العلل قد یکون من مواد وقد اجتمعت علی ماضی الایام والشهور وما یکون هذا سبیله لا یکاد ان یبرأ فی ساعة واحدة بل فی مثل ذلک لابد من مرور الایام والشهور حتی یتم برء العلیل فتسبح کلامه جماعة ممن حضر من المتطببین کل ذلک یریدون به کثرة الذهاب والمجیء الی العلیل واخذ الشیء منه فعرفت الوزیر ان من العلل ما یجمع مواده فی ایام ویبرأ فی ساعة واحدة فتعجب من ذلک فسألنی الوزیر ان الف فیه کتابا یشتمل علی جمیع العلل التی تبرأ فی ساعة فبادرت الی منزلی وعملت هذا الکتاب واجتهدت فیه وسمیته کتاب برء الساعة وهو کتاب السر فی الصنعة لان هذا الکتاب وستور للطب والله الموفق اعلم ان من شانی فی تالیف الکتب ان اذکر العلل من الفرق الی الفرق ولیس کل العلل یبرأ فی ساعة واحدة فلذلک ترکنا ذکر کثیر منها واضربنا عن اکثیر منها بعد وقد سمیت الذکر بما یجوز ان یبرأ فی ساعة انشاء الله تعالی فمن ذلک الصداع فانه اذا کان فی مقدم الراس عالیا بالحجامة فان ذلک من افضل الدم ومن ان یخرج شیئا من الدم اما بالحجامة واما بالفصد فانه یسکن فی المکان او یشم الافیون الاصیل الجید ویحمل فی انفه او یاخذ شیئا من الغناب او شرابه ویاکل شیئا

من ورق مدس او يتناول من الكزبرة اليابسة فانه يسكن في المكان وان كان ذلك من الحرارة
فيكون مع علاجه جر بان يبل خرقة كتان بدهن ورد ويوضع على الراس او يبل خرقة كتان
بدهن ورد ولبن جارية فان ذلك يسكن في المكان او يدلك اسفل رجليه بدهن بنفسج وملح فانه يسكن
على المكان او يشم النيلوفر ويأكل من لب الخيار الذي وضع في خل ثقيفة او يتناول شيئا من الرب
الحامضة التي من شانها اطفاء الصفراء فانه يسكن في الوقت وان كان الصداع في مؤخر الراس
مما يلي القحدودة فان ذلك من البلغم جر ان يقيأ العليل بالسكنجبين وماء العجل ويشرب عليه ماء الشبت
حتى يتقيأ كل ما في جوفه من البلغم ويجتهد ان يكون في ماء حار فانه يسكن على المكان او يتناول شيئا
من الهليلج الكابلي المربى والآملج المربى فانه يسكن على الوقت وكذلك ان يغرغر بالبارج فيقر افانه
يبرأ في الوقت في هيجان العين جر يكون هيجان العين من الشيء في الشمس جر ان يشم الافيون
ويطلي به العين وقد يكون ايضا عقيب الجلوس عند النار وعلاجه ان يتناول من الطعام شيئا مبلغا ويكتحل
شيئا من الهليلج الكابلي فانه يبرأ في الوقت في الزكام جر ويكون الزكام دهيا صعب العلل في ساعة
واحدة وذلك بان يامر العليل ان يصب على راسه ماء شديد الحرارة فاذا احس بتلك الحرارة في ماغه
يبرأ في ساعة ويكون علاجه ايضا خرقة كتان تحمى ويوضع على يافوخه فانه اذا احس بالحرارة يسكن في
الوقت في وجع الاسنان جر ان يامر العليل ان ياخذ حبتين او ثلثة من المويزج وحب لبان يلفهما
بقطنة ويبلهما جاورديقة بين حجرين ويضعه على السن العليل فانه يسكن على المكان ويأخذ درن قيراط
من سكر العشر ويلفه في قطنة ويجعل على الضرس فانه يسكن وقد يفعل اشياء كثيرة من الغالية والقطران
والكي والنار في قلع الاسنان بغير حديد ما خذ عاقرقرحا فيضعه في خل خمر شهرا حتى يلين و
يصير مثل العجين ثم اجعله على اي ضرس شئت فانه يقلعه في الوقت او ياخذ ماء عروق التوت المنتقى و
يحمى في الشمس في جام ويوضع منه على الضرس فيقلعه في الوقت في البخر يؤخذ زبيب الرازقي حبتين
ويدق معه اطراف الآس الرطب ويجعله بنادق ويتناول فانه يسكن على المكان الخوانيق ان يتغرغر
بربوب التوت مع خل الكلب فانه يسكن على المكان في العلق اذا انشب في الحلق جر ان تتغرغر
بالخل او ياخذ درهما من الذراب الذي في الباقلى ويدق ويجعل بخل خمر ويتغرغر فانه يحل في الوقت

فی الشقیقة ج ان یجز مرطبیسا فانه یبرء فی الوقت فان کان ذلک من القوة عوج بان
یدق کفا من الشعیر ویوضع تحت الجب حتی یقطر علیه الماء ویلین ثم یوخذ ویعصر من مائه نصف رطل ویقطر بنارثم
یوخذ دانق اشق ودانق جاوشیر ونسعط من ذلک اجمع بدانق لوزن دانق الی دانقین فان جرب من
ذلک وجع یبقی فی الراس صب علی راسه ماء باردشنا وکان اوصیفا فانه یذهب فی الوقت **فی الصرع** ج
ان یاخذ افتیمون وعاقرقرحا وبسفایج واسطوخودوس ویدق وینخل ویعجن بذهب طابغی ویتناول
مثل الجوز قبل النوبة فانه یدفع الصرع فی ذلک الاسبوع وکذلک اذا قی بالزبق ثلث مرات **فی**
الدوی والطنین ان یسحق الافیون الجید بالماء ویقطر فی الاذن فانه یسکن فی الوقت **فی**
الرعاف ان ینفخ فی الانف شب یمانی او یوضع محجمة بالنار علی الجنب الذی یرعف منه فانه یسکن فی الوقت
فی البواسیر ج ان یجز بوزن دانق کراثا شامیا فانه یسکن فی الوقت وان عمل حبا ویطرح فیه وزن
دانق منه کان ابلغ منه ویسکن الوجع فی الوقت **فی النواصیر** ج ان یدر حلیه التوتیا الاخضر فانه یقلع البثة
علی المکان **فی الجراحات العتیقة** ج ان لم یسکن منه المدة سنة واکثر یوخذ من سمن البقر العتیق الذی
لم یعمل فتیلة من القطن ویغمس فیه ویوضع فی القعر فانه یقطع المدة فی الوقت ویکون الحام الوجع ثلثة ایام
بعد العلاج **الجراحات الطریة** ج ان یوضع علیه صمغ البلوط ولبلیج کابلی مسحوقا مثل الکحل بالخل او ماء کافور
ثم یمسه وهن او عسل فانه یسکن فی الوقت **مما یذهب الوجع من الاعضاء** ومن ضربة او سقطة ج
یوخذ اقاقیا وصبر وحاشا ومغاث ولبن امرئ یدق الجمیع ویعجل بماء الآس ویطلیه بریشة فانه یسکن فی
الوقت ویذهب بالجمرة التی تولدت منه **فی حرق النار** یعرض من حرق النار وجع شدید وکرب عظیم ج
ان یاخذ مرد اسنج اصفهانی وسعد ونورة ودردمطحون وحناء منکدجزء ولبل الفرحة مدسن ودرد خالص ثم یذر علیه
فانه یسکن فی الوقت ویکون تمام البرء اقل من ثلثة ایام **فی خروج المقعدة** ج ذلک ان یاخذ خلف
شاة وقرن ایل فیحرق ذلک ویدق وینخل ویخلط معه حنبت بلوط وجلنار وشب وعفص وعدد مطحون
وقشور الرمان وآس طبب مکدجزء مطبوخ بماء قلیل حتی یخرج قوته ویقعد فیه الصبی فان خرجت مقعدته
صدته ثم تردده فتثبت علی الوقت ولا یخرج منه **فی القولنج** ج ان یاخذ من المعجون الملوکی فانه یسهل
فی الوقت او یاخذ حنظلة فیستخرج شحمها ویعمل منه فتیلة ویابر العلیل ان یتحمل فانه یتحلل فی الوقت

من غير ان يحدث مغص في الجوف في المغص ح ذلك ان ياخذ كف كزبرة وقليل كمون
وكرويا وكف شعير وانجدان وكف حبة الرمان يطبخ جيدا ويوخذ من مائه نصف رطل ويصب عليه اوقية
مري ويضرب ويشرب فانه يسكن في الوقت في الخلفة ينتفع منه بان يضمد البطن بصندل وكافور
وماء السفرجل وسورنجان ويطلى عليه او يطلى اقراص الكندر الذي ذكرناه في المنصوري في باب الخلفة
زحير الصبيان ح يا خذ حب الرشاد مثقالا يطبخ عليه ثلثة مثقال يكون كرماني وبدق ويخلط بعين
بسمن بقر عتيق ويسقى بلبن امه فانه يسكن في الوقت خلفة الصبيان ح يسقى الفقاح الجدي بلبن امه
فان يسكن في الوقت في عرق النسا هذه علة عظيمة كثيرة الخطر تليف فيه الخلق لعلة معرفتهم
بها ويكون ذلك من جانب الوحشي من طرف العصعص الى القدم ولقد كان الاجود ان يكون القول
بليغا غير ان يجب ان لا يتجاوز عن كتابنا هذا فنقلنا ما فيه بالايجاز ح ان ياخذ صبر سقوطري ومثله بليلج اصفر
ومثله سورنجان يدق ويخل ويعمل حبا ويتناول فانه يسهل خمسة الى ستة مجالس وبيرا في الوقت ولقد جاءت
بهذا الدواء الشيخ بقي عليه العلة سنة لم يكنه النهوض منه ولا التقلب من جانب الى جانب فبرا في الوقت و
وخرج باذن الله تعالى في الاعيا والتعب قد يكون الرجل يمشي فراسخ نحو عشرة او اكثر فينال
من ذلك تعب وجمود في المفاصل لا يمكنه النهوض ح ان يميل الى ظهاره باي وجه فانه يسكن في الوقت
ويمكن ان يمشي بشيء باذن الله تعالى وينتفع منه ان يغوص الرجل في الماء البارد ان كان صيفا وان
كان شتاء كفى الماء الحار ويكون الى الركبة ولا يصب على بدنه يذهب الاعيا في وقته في
حكة الاطراف اذا اعرض حكة في الشتاء او هو يميل بالماء البارد ح ان يوخذ ماء شديد الحرارة
فيطرح فيه كف ملح ويضع الاطراف فيه ساعة فانه يسكن في الوقت هذا ما اقتدانا ما قصدنا اليه فنقول

لا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم والحمد لله

رب العالمين وصلى الله

على سيدنا محمد وآله

اجمعين ٭

إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ

هذه ترجمة كتاب البقراط في بيان دلائل الموت

بسم الله الرحمن الرحيم

ترجمة كتاب البقراط من لسان اليونانية الى العربية بطريق الروم **قال** موسى بن خالد هذا كتاب ابقراط الذي وجد كان يقال انه لما حضرت البقراط الوفات امران يجعل هذه الوصايا المكتوبة في هذه الكتاب وهي خمسة وعشرون قضية كانت مكتوبة عنده في درج عاج ويوضع معه في قبره لئلا يطلع عليه احد من الناس ففعل ذلك فمكث قبر البقراط الى زمان قيصر فسأل قيصر موضع قبر البقراط واحب النظر اليه فذكر له موضعه فأتاه فنظر اليه فاذا هو قبر ذليل فأمر قيصر بتجديده وبنائه بيتا بينا نا لها وامر بهم ان وجدوا كلاما عليا توبه فلما حفروا القبر وجدوا فيه هذا الدرج العاج وهذه الوصايا القوى فيها فاتوبه قيصر فنظر فيها ودفعها الى سندروس الحكيم جليسه وامينه وهذا هو ابتداء القوى ابتداء البقراط **قال** اذا كان في وجه المريض درم لا يوجد له حس وكانت يده اليسر موضوعة على صدره فاعلم انه يموت الى ثلثة عشرين ليلة ان شاء الله تعالى ولا سيما اذا كان في اول مرضه تعب مسخريه **قال** اذا كان في ركبتي المريض كلتيهما أو ورام ابيض شديد عظيم فاعلم انه يموت الى ثمانية ايام ولا سيما اذا كان في اول مرضه يعرق عرقا كثيرا **قال** اذا كان على العرق الذي في الرقبة الذي يولد النوم ثبرة صغيرة وعليها كيفية الجمرة فاعلم ان ذلك المريض يموت الى اثنى وخمسين يوما من مرضه وآيته ذلك انه يعطش في اول مرضه عطشا شديدا

قال اذا كانت على اللسان بثرة كحب البقرة وهي ذباب الذي يدعى ذباب الكلب وتجتنب الخروج
فاعلم ان صاحبها يموت من يومه وآية ذلك ان يشتهي في ابتداء مرضه الاشياء الحارة في طبايعها
وكيفياتها قال اذا كان في اصبع الوسطى من الرجل اليمنى بثرة صغيرة سوداء سبعية بالكمية فاجتنبه
فاعلم ان صاحبها يموت الى يومين من مرضه وآية ذلك انه يكون في ابتداء مرضه ثقل البدن قال
اذا كان على ابهام اليد اليسرى او ابهام الرجل اليسرى بثرة صغيرة صفرة جاثية شبيهة بالباقلى كمدة
اللون لا يوجع فاعلم ان المريض يموت بستة ايام من مرضه وآية ذلك انه يكون في مدة مرضه يخلط
واحيانا يختلف اختلافا كثيرا قال اذا كان في الاصبع الكبرى اى الوسطى من الرجل اليمنى بثرة لونها
لون جلد الضبابة فاعلم ان صاحبها يموت في ثنى عشر يوما من اول مرضه وآية ذلك ان يشتهي في
بدو مرضه الاشياء الحريفة شهوة شديدة قال اذا كانت اظفار الاصابع كمدة اللون وفي الجبهة
بثرة دموية فاعلم ان صاحبها يموت في اربع ايام من بدو مرضه وآية ذلك انه يكون كثير العطاس
في مرضه كثير التثاؤب قال اذا كانت في ابهام الرجلين حكة شديدة وكان لون الرجفة كمدة
جدا فاعلم ان صاحبها يموت في يوم الخامس من مرضه قبل غروب الشمس وآية ذلك انه يميل في اول مرضه
ميلا كثيرا غريزيا قال اذا كانت على جفون المريض ثلثة بثرات احدهن سوداء والاخرى كمدة اللون
والاخرى مائلة الى الحمرة يضرب الى الشقرة فاعلم ان صاحبها يموت الى سبع وعشرين يوما من اول
مرضه وآية ذلك انه يكون في بدو مرضه كثير البصاق او في الابهام من الرجلين حكة شديدة وعلى الصدر
ثلثة بثرات احدهن سوداء والباقي اشقر فاعلم ان صاحبها يموت الى سبعة عشر يوما من اول مرضه وآية
ذلك انه يعطش في اول مرضه عطشا شديدا او يكون كثير البصاق في بدو مرضه قال اذا كانت
في جفن العين بثرة كالجلوزة كمدة اللون فاعلم ان صاحبها يموت الى يومين من مرضه وآية ذلك
ان يكون في اول مرضه نيام نوما كثيرا ثقيلا + قال اذا كان من منخري المريض
دم يضرب الى الصفرة وعلى ظهر المنخر اليمين بثرة بيضاء لا يوجع وظهر يده اليمنى بثرة ابيض
لا يوجع فاعلم ان صاحبها يموت في ثلثة ايام من اول مرضه وآية ذلك انه يكون في
بدو مرضه لا يشتهي الطعام واذا كان على جفن احدى العينين بثرة كالجوزة لونها كمدة اللون

فاعلم ان صاحبها يموت الى يومين من مرضه وآيته ذلك انه يكون في اول مرضه بنام نوما كثيرا
قال اذا ظهرت بالفخذ اليسر من المريض حمرة شديدة لا يوجد وطولها ثلثة اصابع فاعلم ان صاحبها
يموت الى خمس وعشرين يوما من اول مرضه وآيته ذلك ان يحك حكة شديدة في اول مرضه
ويشتهي اكل البقول ✣ **قال** ✣ اذا كان خلف الاذن اليسرى بثرة سوداء فاعلم
ان صاحبها يموت الى اربع وعشرين يوما من اول مرضه من تلك الساعة التي ظهرت فيها
البثرة وآيته ذلك انه يبول في اول مرضه بولا كثيرا ويسقى ماء باردا كثيرا واذا كان خلف الاذن
اليمنى بثرة حمراء حادة يشبه حرق النار مثل لسان القاقلي فاعلم ان صاحبها يموت الى سبعة
ايام من اول مرضه وآيته ذلك انه يتقيأ قيأ كثيرا ✣ **قال** اذا كانت تحت اللحية
بثرة خضراء في عظم الباقلي فاعلم ان صاحبها يموت الى اثنين وخمسين يوما من بدو مرضه
وآيته ذلك انه يتفث في اول مرضه تفثا كثيرا وقد يعرض لبعض الناس وجع شديد في الخشفة
فاذا عرض ذلك لاحد ثم ظهر به في المرفق بثرة كمدة اللون فاعلم ان صاحبها يموت
في تسعة ايام من ظهورها قبل طلوع الشمس وآيته ذلك انه يشتهي في بدو
مرضه شرب الشراب ✣ **قال** ✣ اذا كانت على الجانب اليمنى بثرة كحب القطن
يوجع بحيث لا طاقة له على المس فاعلم ان صاحبها يموت من خمسة ايام من ظهورها
وآيته ذلك انه يشتهي الاشياء الحريفة من بدو مرضه اشتهاء عظيما وان كانت على
الجانب الايمن بثرة لا توجع كمدة اللون فاعلم ان صاحبها يموت من تسعة ايام من
مرضه قبل طلوع الشمس وآيته ذلك انه يكون في بدو مرضه كثير التثاوب
قال ✣ اذا كانت في الابط اليسرى بثرة صغيرة سوداء لا يوجع فاعلم ان
صاحبها يموت الى تسعة عشر يوما من ظهورها قبل طلوع الشمس وآيته ذلك انه يكون
النعاس في بدو مرضه وكثير التثاوب واذا كانت على الابط اليسرى بثرة كمدة اللون فاعلم
ان صاحبها يموت في خمس عشر يوما من مرضه وآيته ذلك انه يعرض في بدو مرضه نوم ثقيل كثيرا
قال اذا كانت على الركبة بثرة كبيرة سوداء فاعلم ان صاحبها يموت الى ثمانية وعشرين يوما من ظهورها

بثرة جانبية شبيهة بالحمصة فاعلم

قال اذا كانت على الرقبة بثرة كبيرة سوداء فاعلم ان صاحبها يموت الى ثمانية وعشرين يوما من ظهورها

قال اذا كانت في الكف بثرة كبيرة سوداء فاعلم ان صاحبها يموت الى سبعة وعشرين يوما من اول مرضه وآيته ذلك انه يميل الى برد الهواء والاطعمة الباردة ميلا عظيما قال اذا كانت على الصدغ الايسر بثرة متقرحة فاعلم ان صاحبها يموت الى اربعة ايام وآيته ذلك انه يعرض له في اول مرضه حكة شديدة في عينه لا يشفى من حكها قال اذا كانت في وسط الراس ورم كالجلنوزة لين لا توجع فاعلم ان صاحبها يموت الى اربعين يوما من اول مرضه وآيته ذلك انه يعرض من اول مرضه سبات شديد قال اذا كان في الصدر ورم كالبيضة فاعلم ان صاحبه يموت الى ثلثة اشهر من اول مرضه وآيته ذلك انه يعرض له في اول مرضه شهوة الطبيخ وادرار البول

قال اذا كانت تحت الرقبة بثرة وفي الجفن الاسفل من العين اليسرى بثرة بيضاء فاعلم صاحبها يموت لاحد وعشرين يوما من اول مرضه وآيته ذلك انه يشتهي الحلو في اول مرضه هذه اربع وعشرين مسئلة من وصايا ابقراط والعلم عند الله فجربها ان وفقت تدبيره بتقديره الله تعالى فهي الصواب والا فعليه العذاب والله اعلم واليه المآب

قد طبعت في المطبع الاحمدي الواقع الدهلي باهتمام ظفر علي عفي عنه